

University of Groningen

Kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen & Opvang en participatie door middel van sport

Zijlstra, Eline; Bakker, Roel H.; Tuinstra, Jolanda; Jansen, Danielle

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2017

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Zijlstra, E., Bakker, R. H., Tuinstra, J., & Jansen, D. (2017). *Kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen & Opvang en participatie door middel van sport: Een kwalitatief onderzoek naar de factoren die een rol spelen in het al dan niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport*. Science Shop, University of Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen & Opvang en participatie door middel van sport

*Een kwalitatief onderzoek naar de factoren die een rol spelen in het al dan niet
participeren aan de sportmomenten van #Clubsport*

Masterscriptie

Naam: Eline Zijlstra

Studentnummer: 3012018

Begeleider: Roel Bakker

Tweede begeleider: Jolanda Tuinstra

Referent: Danielle Jansen

Instituut: Rijksuniversiteit Groningen, Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Opleiding: Sociologie, Masterroute Sociologie van Gezondheid, Welzijn & Zorg

Datum: 18 augustus 2017

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie welke het resultaat is van een kwalitatief onderzoek naar de factoren die een rol spelen in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang aan het sportparticipatietraject #ClubSport. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van stichting STOOT en de Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid en is de afsluiting van mijn studie Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Om kennis te maken met het sportparticipatietraject #ClubSport heb ik tijdens mijn stage meegelopen met de sportprofessionals van STOOT. Ik heb gekeken bij de verschillende sporten die zij aanbieden, ik heb mee gesport en ik heb gesproken met de jongvolwassenen die deelnamen aan de sportmomenten van #ClubSport. Ik vond het erg leuk om mee te lopen en ik heb veel nieuwe kennis opgedaan.

Het schrijven van deze scriptie was een leerzaam en intensief proces dat soms wat moeizaam verliep, maar ik heb er met veel plezier aan gewerkt. Ik heb veel geleerd over het uitvoeren en schrijven van een kwalitatief onderzoek. Daarnaast heb ik nieuwe kennis opgedaan van de doelgroep kwetsbare jongvolwassenen en van verschillende organisaties in Groningen die zich inzetten voor deze doelgroep. Dit vond ik erg interessant en leerzaam.

Bij het tot stand komen van mijn masterscriptie zijn er verschillende mensen geweest die mij hebben geholpen. Ik wil het voorwoord dan ook graag gebruiken om deze mensen te bedanken. Allereerst wil ik Niels en Rosanne van stichting STOOT bedanken voor de gelegenheid die ze mij hebben gegeven om dit onderzoek uit te voeren. Ze hebben mij de vrijheid gegeven om een onderzoeksvraag te bedenken en hebben meegedacht tijdens het uitvoeringsproces. Ik heb de omgang altijd als erg gemoedelijk ervaren en ik wil hen bedanken voor de tijd en moeite die ze in het onderzoek hebben gestoken.

In het bijzonder wil ik mijn scriptiebegeleider Roel Bakker bedanken voor zijn inbreng, begeleiding en waardevolle feedback. Ik kon altijd bij hem terecht als ik er niet uitkwam en hij stuurde mijn stukken, van feedback voorzien, snel terug. Dit vond ik heel erg prettig, omdat ik dan weer verder kon met het schrijven van mijn scriptie. Roel heeft een hele grote bijdrage geleverd aan het tot stand komen van dit onderzoek en ik wil hem daarvoor bedanken. Ook wil ik Danielle Jansen bedanken voor haar bijdrage als referent aan dit onderzoek door het meedenken en het geven van feedback. Mijn dank gaat daarnaast uit naar Jolanda Tuinstra voor haar input en feedback.

Ik wil tevens in het bijzonder de deelnemers van #Clubsport bedanken voor hun tijd en openhartigheid tijdens de interviews. Bedankt dat jullie hiervoor open stonden en dat jullie mij thuis wilden ontvangen. Bovendien gaat mijn dank uit naar de hulpverleners die ik heb mogen interviewen. Zonder participanten had ik het onderzoek niet kunnen uitvoeren en ik kijk met veel plezier terug op de gesprekken met de deelnemers en de hulpverleners.

Tot slot bedank ik iedereen die op wat voor manier dan ook heeft bijgedragen aan het tot stand komen van dit onderzoek. Bedankt voor de hulp, het meedenken en het motiveren, zodat ik weer met frisse moed verder kon gaan met het schrijven van mijn scriptie.

Veel plezier met het lezen van mijn masterscriptie.

Eline Zijlstra

Groningen, 18 augustus 2017

Samenvatting

De laatste jaren is er binnen de Nederlandse samenleving een aantal specifieke veranderingen doorgevoerd. Steeds meer overheidstaken zijn overgeheveld naar gemeenten, die hierdoor meer verantwoordelijkheden hebben gekregen. Ook van burgers wordt verwacht dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en participeren aan de samenleving. Het is echter niet voor alle burgers mogelijk om actief deel te nemen aan de maatschappij. Vooral voor kwetsbare mensen kan dit moeilijk zijn. Om maatschappelijke participatie van kwetsbare mensen te bevorderen biedt stichting STOOT een sportparticipatietraject in Groningen aan. Door middel van sport- en dagbestedingsactiviteiten wil STOOT mensen met een afstand tot de maatschappij weer laten re-integreren. Het sportparticipatietraject dat wordt aangeboden heet #Clubsport en is bedoeld voor kwetsbare jongvolwassenen vanaf 18 tot en met 29 jaar uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen. STOOT wil door middel van #Clubsport werken aan meer zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en wil kwetsbare mensen kennis laten maken met sport en het verenigingsleven, zodat zij mogelijk meer gaan participeren door bijvoorbeeld het verwerven van een (verenigingsgerelateerde) participatiebaan.

Het sportparticipatietraject #Clubsport bestaat uit drie cycli van twaalf weken, waarbij er drie verschillende sporten aangeboden worden. Tijdens de eerste cyclus van twaalf weken bleek dat veel deelnemers die zich hadden aangemeld na verloop van tijd niet meer kwamen opdagen. Om erachter te komen waar dit aan lag is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *‘Welke factoren spelen een rol in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport?’*.

Om deze vraag te beantwoorden is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Allereerst is een literatuurstudie verricht naar het begrip ‘participatie’. Vervolgens is er een theoretisch kader opgesteld dat bestond uit twee submodellen. Data zijn verzameld door middel van observaties tijdens de sportmomenten van #Clubsport en door het afnemen van interviews. De geïnterviewde participanten in dit onderzoek bestonden uit twee groepen, namelijk zes deelnemers van #Clubsport en vier betrokken hulpverleners.

Uit de resultaten blijkt dat er verschillende factoren zijn die een rol spelen in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang aan de sportmomenten van #Clubsport. Er is een aantal factoren dat zowel een bevorderende als een belemmerende rol heeft. Dit zijn: motivatie, sociale steun, de locatie waar de sportmomenten plaatsvinden, de dagen en tijdstippen van de sportmomenten en het ontbreken van consequenties aan de afwezigheid. De persoonlijke aandacht die door de sportprofessionals

geboden wordt is de belangrijkste stimulerende factor voor deelname aan #Clubsport. Het sturen van een herinnering door de sportprofessionals van STOOT en de lage drempel die wordt ervaren hebben eveneens een positieve invloed. Tevens hebben gelijkgestemdheid, overeenkomstige normen, waarden en identiteit en het gevoel van veiligheid en vertrouwen een bevorderende rol. Factoren die daarnaast een bevorderende rol hebben zijn: het kunnen ontlasten, de mogelijkheid om het huis uit te kunnen, het verantwoordelijkheidsgevoel van de deelnemers en de structuur die #Clubsport biedt.

Wat betreft de belemmerende factoren zijn het voornamelijk de psychische problemen die een negatieve rol spelen. Vooral ADHD en depressiviteit komen vaak voor, maar ook gevoelens van angst, schaamte en onzekerheid spelen mee. Daarnaast hebben negatieve jeugdervaringen en de verscheidenheid aan problemen, waar deze doelgroep vaak mee te kampen heeft, op het gebied van financiën, werk, school, huisvesting en sociale relaties, een negatieve invloed. Tot slot hebben een afwijkend dag- en nachtritme, lichamelijke problemen en blowen eveneens een negatief effect op de participatie aan #Clubsport.

De belangrijkste aanbeveling voor stichting STOOT is om #Clubsport vorm te geven als een traject waarbij er een samenwerking is tussen de deelnemers en sportprofessionals. Hierdoor kunnen er duidelijke afspraken worden gemaakt, verwachtingen worden uitgesproken en kunnen doelen beter worden nagestreefd. Voor vervolgonderzoek is de belangrijkste aanbeveling om dit pas uit te voeren nadat alle drie de cycli van #Clubsport zijn doorlopen. De verwachting is dat #Clubsport dan loopt zoals het zou moeten lopen en hierdoor meer of andere factoren naar voren komen die een rol spelen in de participatie van kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang aan de sportmomenten van #Clubsport.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	8
1.1. Aanleiding en maatschappelijke relevantie	8
1.2. Wetenschappelijke relevantie	10
1.3. Definities van belangrijke begrippen	11
1.4. Onderzoeksvraag	12
1.5. Leeswijzer	12
 2. Literatuurstudie participatie	 13
2.1. Participatie	13
2.2. Het belang van participeren	14
2.3. Kwetsbare doelgroepen en participatie	16
2.4. Kwetsbare doelgroepen en participatie door middel van sport	17
 3. Theoretisch kader	 19
3.1. Factoren waardoor kwetsbare mensen participeren	19
3.2. Factoren die belemmerend werken voor kwetsbare mensen om te participeren	24
3.3. Deelvragen die volgen uit de literatuur	27
 4. Onderzoeksmethode	 29
4.1. Kwalitatief onderzoek	29
4.2. Onderzoeksopzet	30
4.2.1. Observaties	30
4.2.2. Literatuuronderzoek	31
4.2.3. Interviews	31
4.3. Omschrijving van de doelgroep van #Clubsport	34
4.4. Participanten in dit onderzoek	35
4.4.1. Werving van de participanten	36
4.4.2. Interviews met de deelnemers	37
4.4.3. Interviews met de hulpverleners	38
4.5. Kwalitatieve data-analyse	39
4.6. Betrouwbaarheid en geldigheid	41
4.7. Ethische overwegingen	42

5. Resultaten	44
5.1. Observaties	44
5.2. Interviews	45
5.2.1. Ervaringen met STOOT en #Clubsport	45
5.2.1.1. Ervaringen van de deelnemers	45
5.2.1.2. Ervaringen van de hulpverleners	49
5.2.2. Bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport	52
5.2.2.1. Bevorderende factoren volgens de deelnemers	52
5.2.2.2. Bevorderende factoren volgens de hulpverleners	56
5.2.3. Risicofactoren voor participatie aan #Clubsport	60
5.2.3.1. Risicofactoren volgens de deelnemers	60
5.2.3.2. Risicofactoren volgens de hulpverleners	63
 6. Conclusie en Discussie	 67
6.1. Conclusie	67
6.2. Discussie	70
6.3. Aanbevelingen	72
6.3.1. Aanbevelingen voor de praktijk	72
6.3.2. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	73
 Literatuurlijst	 75
 Bijlage 1. Interviewschema's	 80
 Bijlage 2. Bericht aan de deelnemers	 90
 Bijlage 3. Bericht aan de betrokken hulpverleners	 91
 Bijlage 4. Codeboek	 92

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en maatschappelijke relevantie

De rol van de overheid is sinds een aantal jaren erg veranderd. Er zijn veel taken en verantwoordelijkheden van de centrale overheid overgedragen aan de gemeente, de markt en de burgers. Het overhevelen van overheidstaken naar de gemeente wordt ook wel decentralisatie genoemd. Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en de Jeugdwet in 2015, hebben alle gemeenten in Nederland de verantwoordelijkheid gekregen het sociaal domein binnen hun gemeente te organiseren. Gemeenten moeten nu zelf de verantwoordelijkheid nemen wat betreft de zorg, ondersteuning, werk en inkomen van haar burgers (Rijksoverheid, n.d.). De kloof tussen burgers en de overheid zou hierdoor moeten afnemen en burgers worden geacht een bijdrage te leveren aan de samenleving (Sociaal en Cultureel Planbureau [SCP], 2012). De overheid beoogt hiermee geleidelijk een beweging in gang te zetten van de klassieke verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, waarin meedoen aan de maatschappij voor alle burgers centraal staat. Tijdens de troonrede in 2013 sprak koning Willem-Alexander over de eigen verantwoordelijkheid van burgers over hun leven en het leven van hun medemens. Begrippen als eigen kracht, actief burgerschap en zelfredzaamheid begonnen een belangrijke rol te spelen in de Nederlandse samenleving (Van der Linden, 2014). Hoewel het lijkt alsof het begrip ‘participatiesamenleving’ zijn intrede heeft gedaan na de troonrede in 2013, sprak PVDA-leider Wim Kok tijdens een PVDA-congres in 1991 ook al over een participatiesamenleving. En ook Premier Balkenende gebruikte het begrip tijdens zijn regeerperiode (Movisie, 2015).

De wens naar een participatiesamenleving is ontstaan doordat de verzorgingsstaat niet langer houdbaar was. De kosten rezen de pan uit en mensen waren door alle voorzieningen te afhankelijk gemaakt van de staat (Movisie, 2015). Daarbij was de verzorgingsstaat aan modernisering toe, omdat deze te weinig rekening hield met de veranderende arbeidsstructuren en leefpatronen van mensen. De verzorgingsstaat hield voornamelijk rekening met één voltijd werkende kostwinner binnen het gezin, maar het gezin bestond steeds vaker uit tweeverdieners, deeltijdwerkers en zelfstandig ondernemers (SCP, 2012). Daarnaast waren er steeds meer hoogopgeleide mensen en werden mensen mondiger waardoor zij een grotere beslissingsbevoegdheid over hun leven wilden hebben en minder afhankelijk wilden zijn van de overheid (Movisie, 2015). Door het invoeren van de

participatiesamenleving wordt er dus van burgers verwacht dat zij zelfredzaam zijn, zelf de regie over hun leven kunnen voeren, waar nodig ondersteuning kunnen vragen en zoveel mogelijk participeren binnen de samenleving.

Niet alle mensen zijn echter even goed in staat zijn om te participeren. Voor mensen met beperkingen die resulteren in matige of ernstige belemmeringen voor maatschappelijke deelname, is participeren helemaal niet zo vanzelfsprekend. In Nederland wordt dit aantal geschat op zo'n 3,3 miljoen mensen. Ondanks dat het om een heterogene groep gaat, omdat er een grote verscheidenheid bestaat in beperkingen, zijn al deze mensen kwetsbaar als het gaat om maatschappelijke participatie (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten [KING], 2015). Om maatschappelijke participatie van kwetsbare mensen te bevorderen biedt stichting STOOT een sportparticipatietraject in Groningen aan om mensen met een afstand tot de maatschappij weer te laten re-integreren door middel van sport- en dagbestedingsactiviteiten. De naam van dit sportparticipatietraject is #Clubsport en het traject is bedoeld voor kwetsbare jongvolwassenen vanaf 18 tot en met 29 jaar uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen. Maar ook voor oudere deelnemers en andere kwetsbare doelgroepen is het mogelijk om bij de sportmomenten aan te sluiten om zo de mogelijkheid te krijgen een (verenigingsgerelateerde) participatiebaan te vinden. Een (verenigingsgerelateerde) participatiebaan kan betrekking hebben op allerlei verenigingsondersteunende taken op vrijwillige basis. Op deze manier doet iemand werkervaring op bij de sportverenigingen die de sportmomenten van #Clubsport verzorgen. Maar ook kan het participeren aan de sportmomenten van #Clubsport ertoe leiden dat iemand buiten de betrokken sportverenigingen om meer gaat participeren. STOOT wil namelijk door middel van #Clubsport, behalve kwetsbare doelgroepen kennis laten maken met sport en het verenigingsleven, ook toewerken naar meer zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en een groter sociaal netwerk (Projectplan STOOT, n.d.). In een samenleving waarin verwacht wordt dat mensen meedoen en zich op welke manier dan ook inzetten voor anderen zou een participatietraject zoals #Clubsport erg zinvol kunnen zijn om kwetsbare mensen weer deel te laten nemen aan maatschappelijke activiteiten. #Clubsport en dit onderzoek over #Clubsport sluiten dan ook aan bij de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de participatiesamenleving.

STOOT is vanaf december gestart met een pilot van #Clubsport. Deze pilot bestaat uit drie keer een twaalf wekelijkse cyclus, waarin er wekelijks drie verschillende sporten worden aangeboden, namelijk fitness, kickboksen en dans. De sportmomenten vinden plaats bij verschillende sportverenigingen in Groningen en worden begeleid door de sportinstructeur en een maatschappelijk sportprofessional van STOOT. Een maatschappelijk sportprofessional is

actief op zowel sportief als sociaal gebied en wordt hier speciaal voor opgeleid door stichting Life Goals. Maatschappelijk sportprofessionals zijn vooral bezig met de persoonlijke ontwikkeling van hun sporters en helpen bij het opzetten en uitvoeren van sportmomenten voor kwetsbare mensen (Life Goals, n.d.). De maatschappelijk sportprofessionals bij STOOT zorgen voor de uitvoering van de sportmomenten en begeleiden de participanten die deelnemen aan de sportmomenten van #Clubsport (Projectplan STOOT, n.d.). Elke deelnemer heeft bij zijn of haar aanmelding een intakeformulier ingevuld met de sportprofessional van STOOT, waarbij doelstellingen met betrekking tot #Clubsport zijn opgesteld. Tijdens het verloop van de eerste twaalf wekelijkse cyclus bleek dat - ondanks het opgestelde intakeformulier met doelstellingen - vaak niet alle deelnemers, die zich voor de sport hadden aangemeld, kwamen opdagen, terwijl anderen juist wel vaak aan de sportmomenten deelnamen. In het kader van de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de participatiesamenleving is het relevant om te onderzoeken waarom deze deelnemers niet of waarom sommige deelnemers juist wel komen sporten. Indien dit namelijk inzichtelijk is heeft STOOT een beeld van participatiebevorderende en –belemmerende factoren met betrekking tot #Clubsport. Dit biedt de maatschappelijk sportprofessionals van STOOT de mogelijkheid om #Clubsport verder te ontwikkelen, waardoor er in de toekomst wellicht meer kwetsbare mensen zullen participeren. Door middel van interviews met de deelnemers van #Clubsport en betrokken hulpverleners wordt er getracht een antwoord te geven op de vraag welke factoren een rol spelen bij het al dan niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport.

1.2. Wetenschappelijke relevantie

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek is gelegen in het inzichtelijk maken, verduidelijken en uitbreiden van de wetenschappelijke kennis rondom participatie van kwetsbare jongvolwassenen. Vanuit de literatuur wordt er voornamelijk gesproken over arbeidsparticipatie en onderwijsparticipatie van kwetsbare jongvolwassenen (Kieselbach, 2003; Taylor, 2011; Nederlands Jeugdinstituut, 2014). Participatie is echter veel meer dan dat en heeft eveneens betrekking op het opdoen van sociale contacten, actieve deelname aan het verenigingsleven en hulp bieden aan anderen (Jager-Vreugdenhil, 2011). Er wordt in de literatuur weinig aandacht besteed aan maatschappelijke participatie van jongvolwassenen in de breedste zin van het woord. Daarnaast is er weinig bekend over de factoren die een rol spelen in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen in de samenleving. Het is daarom interessant om te onderzoeken wat maakt dat deze kwetsbare doelgroep wel of niet

participeert, in dit geval, aan de sportmomenten van #Clubsport. Met dit onderzoek wordt getracht inzicht te geven in de factoren die stimulerend of juist belemmerd werken voor kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang om te participeren aan #Clubsport. De verkregen inzichten kunnen bijdragen aan het uitbreiden van de wetenschappelijke kennis over participatie van kwetsbare jongvolwassenen en op basis hiervan kunnen er aanbevelingen gedaan worden ten behoeve van #Clubsport, maar ook ten behoeve van andere participatietrajecten voor kwetsbare jongvolwassenen in Nederland.

1.3. Definities van belangrijke begrippen

Een aantal begrippen die in dit onderzoek gebruikt worden verdient een nadere toelichting. Ter verduidelijking worden hieronder belangrijke begrippen besproken zoals ze in het onderzoek gedefinieerd zijn.

Beschermd Wonen en Opvang: Beschermd wonen is het wonen in een instelling voor mensen met psychische of psychosociale problemen waarbij men begeleid wordt om de zelfredzaamheid en participatie te bevorderen. Er wordt toezicht gehouden waardoor verwaarlozing, overlast en gevaar voor zowel de cliënt zelf als voor anderen voorkomen wordt. Mensen kunnen bij de maatschappelijke opvang terecht als zij niet in staat zijn om op eigen kracht te functioneren binnen de samenleving. Vaak is hierbij de eigen veiligheid in het gedrang, door bijvoorbeeld huiselijk geweld, waardoor men genoodzaakt is de thuissituatie te verlaten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten [VNG], 2016).

In dit onderzoek wordt naast bovenstaande definitie van Beschermd Wonen en Opvang met opvang ook de opvang van personen bedoeld die in hun leven te maken hebben gehad met ongunstige omstandigheden waardoor zij hulp hebben gehad vanuit een hulpverleningsinstantie of ondersteund zijn door middel van een re-integratietraject om weer zo veel mogelijk op eigen kracht te kunnen functioneren in de samenleving.

STOOT: Stichting in Groningen die als doel heeft mensen met een afstand tot de maatschappij weer te laten re-integreren door middel van sport- en dagbestedingsactiviteiten (Projectplan STOOT, n.d.).

#Clubsport: Een sportparticipatietraject dat is bedoeld voor kwetsbare jongvolwassenen vanaf 18 tot en met 29 jaar uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen (Projectplan STOOT, n.d.).

Participatiesamenleving: Een samenleving waarin verwacht wordt dat mensen zelf de verantwoordelijkheid nemen over hun leven en dat van hun medemens (Movisie, 2015).

Participeren: ‘Deelhebben aan’ of ‘deelnemen in’ (Movisie, 2010).

Maatschappelijke participatie: Alle vormen van participatie die van belang zijn voor de maatschappij als geheel, maar het kan ook gaan om activiteiten in het eigen netwerk of de buurt (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM], 2013).

Kwetsbare jongvolwassenen: Jongvolwassenen met problemen die vaak uitgroeien tot problemen op meerdere gebieden. Deze jongvolwassenen zijn zelf minder goed in staat en hebben vaak onvoldoende hulpbronnen om hun problemen op te lossen. Er is veelal sprake van een combinatie van psychische, sociale en maatschappelijke problemen die kunnen leiden tot een zichzelf versterkend proces van mislukking en achterstelling in de samenleving (Bakker, 1999).

1.4. Onderzoeksvraag

Welke factoren spelen een rol in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport?

1.5. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt er ingegaan op het begrip ‘participatie’. Dit hoofdstuk bestaat uit een bondige literatuurstudie waarin participatie centraal staat. In hoofdstuk 3 zal het theoretisch kader worden geschetst waarin de bevorderende factoren en de risicofactoren voor participatie van kwetsbare mensen zal worden toegelicht. In hoofdstuk 4 wordt de methode van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 5 beschrijft de resultaten van zowel de observaties als de interviews met de deelnemers van #Clubsport en de betrokken hulpverleners. Hoofdstuk 6 bestaat uit de conclusie en de discussie van het onderzoek waarin wordt ingegaan op een aantal kanttekeningen van het onderzoek en waarin aanbevelingen worden gedaan voor de praktijk en voor vervolgonderzoek.

2. Literatuurstudie participatie

Dit hoofdstuk betreft een beknopte literatuurstudie naar het begrip ‘participatie’.

De eerste paragraaf richt zich op het begrip ‘participatie’ en welke vormen van participatie er zijn. Vervolgens wordt uiteengezet wat het belang van participeren is en wat participatie oplevert. Daarna is er een paragraaf die zich richt op participatie van kwetsbare doelgroepen en tot slot wordt er een paragraaf gewijd aan participatie van kwetsbare doelgroepen door middel van sport.

2.1. Participatie

Participeren betekent ‘deelhebben aan’ of ‘deelnemen in’ en is afgeleid van de Latijnse woorden *pars* en *cipere*, wat letterlijk deel en nemen betekent. Waar eerst de nadruk lag op politieke en culturele participatie en arbeidsparticipatie, wordt participatie tegenwoordig gebruikt als het deelnemen aan de samenleving in de breedste zin van het woord (Movisie, 2010). Dit wordt ook wel maatschappelijke participatie genoemd, waarbij het gaat om alle vormen van participatie die van belang zijn voor de maatschappij als geheel, maar ook om activiteiten in het eigen netwerk of de buurt (RIVM, 2013).

Participatie kan in verschillende contexten een andere betekenis hebben. Zo kan iemand participeren door betaald werk te verrichten, meedoen aan activiteiten die er in de buurt worden georganiseerd of lid zijn van een sportclub of politieke partij. Het woord ‘participatie’ heeft hierbij geen specifieke betekenis, maar het is vooral de context die bepaalt waar de participatie over gaat (Jager-Vreugdenhil, 2011). Het is hierdoor moeilijk om het woord ‘participatie’ eenduidig te definiëren. In de menswetenschappen wordt participatie altijd samen met een actor gekoppeld aan een bepaalde context. Het gaat er dan om wie er participeert en in welke context. De meest gebruikte contexten om verschillende vormen van participatie aan te duiden zijn: economische participatie, politieke participatie, onderwijsparticipatie en sociaal informele participatie (Jager-Vreugdenhil, 2011).

Economische participatie gaat over zowel het creëren, het meebeslissen over het bedrijfs- en werkproces, als het uitvoeren van betaald of onbetaald werk. Arbeidsparticipatie is hierbij een centraal begrip. Arbeidsparticipatie is de bijdrage die iemand levert aan het arbeidsproces en gaat over zowel betaalde als onbetaalde arbeid (Movisie, 2014). Politieke participatie is een overkoepelende term voor veel verschillende activiteiten op politiek gebied. Participatie van burgers in de politiek is het hart van de democratie. Zonder burgers zou er namelijk geen politiek bestaan, maar politieke participatie draait ook om de

stem van het ‘gewone’ volk en de invloed die het volk hiermee kan uitoefenen. Politieke participatie heeft altijd betrekking op acties die zorgen voor het uitoefenen van invloed op de politiek of op het politieke beleid (Dalton, 2008).

Onderwijsparticipatie is de deelname van mensen aan het onderwijs. Om dit mogelijk te maken is er in Nederland vastgelegd dat elk kind recht heeft op onderwijs. Dit wordt bewerkstelligd door de invoering van de leerplicht voor kinderen van vijf tot en met zestien jaar. Na deze periode krijgt een kind tot zijn achttiende de plicht om een startkwalificatie, een havo, vwo of minimaal een mbo- niveau 2 diploma te halen. Deze leerplicht geldt echter niet voor jongeren die praktijkonderwijs hebben gevolgd of een uitstroomprofiel voor dagbesteding hebben. Jongeren die op hun 23^e niet in het bezit zijn van een startkwalificatie worden voortijdig schoolverlaters genoemd. Zij krijgen te maken met de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC-wet), waarbij de gemeente moet zorgen voor de juiste begeleiding naar een opleiding of een werkleertraject (De Kinderombudsman, 2013).

Bij sociaal informele participatie gaat het om het deelnemen aan sociale netwerken, het onderhouden van contacten en het bieden van hulp aan familie, vrienden en kennissen. Voor veel mensen lijkt dit vanzelfsprekend en zij zien dit niet als een vorm van participeren. Maar hier kan ook een vorm van sociale uitsluiting ontstaan voor kwetsbare doelgroepen, waardoor zij niet of minder sociaal formeel participeren. Onder deze doelgroepen worden vaak ouderen en mensen met lichamelijke of psychische problemen verstaan (Kwekkeboom & Van Weert, 2008).

Daarnaast wordt er ook gesproken over verticale en horizontale participatie. Verticale participatie gaat over de betrokkenheid en invloed van burgers op de politiek, het beleid en het bedrijfsleven. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over medezeggenschap van burgers of wijkraden die mogen meebeslissen over het gemeentelijke beleid. Deze vorm van participatie heeft vooral een hiërarchisch en formeel karakter. De andere vorm van participatie, horizontale participatie, is er voornamelijk op berust iets te kunnen betekenen voor een ander. Het gaat hierbij om informele relaties, maar ook vrijwilligerswerk en het lid zijn van bijvoorbeeld een sportvereniging vallen onder horizontale participatie (Conn, 2011).

2.2. Het belang van participeren

Maatschappelijke participatie wordt gezien als een indicator voor de kwaliteit van het leven. Men ziet veel voordelen van participatie, omdat de contacten die mensen opdoen en de activiteiten die met anderen worden ondernomen een positieve bijdrage aan de verrijking van het leven geven, en daarmee aan de kwaliteit ervan (Kwekkeboom & Van Weert, 2008).

Volgens de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling [RMO] levert participatie vier soorten baten op, namelijk individuele welvaart, individueel welzijn, sociale cohesie en financieel-economische baten die zorgen voor het collectief (RMO, 2008). Mensen die participeren binnen de samenleving vergroten hun individuele welvaart. Onder deze welvaart worden kennis, vaardigheden en inkomen verstaan. Onderwijsdeelname zorgt er bijvoorbeeld voor dat mensen meer kennis en vaardigheden opdoen en arbeidsparticipatie zorgt ervoor dat mensen in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Maar ook het volgen van een cursus en het doen van sport- en bestuursactiviteiten binnen bijvoorbeeld een vereniging dragen bij aan het ontwikkelen van kennis en vaardigheden en vergroten hiermee de individuele welvaart (RMO, 2008).

Deze instrumentele waarden; kennis, vaardigheden en inkomen worden ook ingezet om intrinsieke waarden na te streven. Deze intrinsieke waarden hebben betrekking op het individuele welzijn en worden beïnvloed door iemand zijn eigenwaarde en het gevoel ergens bij te horen. Het gaat hierbij om een wederzijds effect, want iemand die participeert binnen de samenleving heeft een groter gevoel van eigenwaarde, en deze eigenwaarde zorgt er weer voor dat iemand meer participeert (Jehoel-Gijsbers, 2004). Voor mensen die weinig participeren en bijvoorbeeld geen betaalde of onbetaalde arbeid verrichten of mantelzorg verlenen is het gevoel dat zij er niet bij horen het grootst (RMO, 2008). Empirisch onderzoek toont aan dat maatschappelijke participatie leidt tot psychisch en emotioneel welbevinden en dat mensen die participeren minder gebruik maken van professionele zorg (Bolt & Ter Maat, 2005; Hortulanus, Machielse & Meeuwesen, 2003).

Participatie heeft niet alleen een positieve invloed op het individu maar ook op de gehele samenleving. Participatie heeft bijvoorbeeld een positieve invloed op de sociale cohesie. Sociale cohesie is de mate van samenhang in een sociaal systeem. Dit sociale systeem bestaat uit zowel groepen als de samenleving als geheel (De Hart, Knol, Maas- de Waal & Roes, 2002). Mensen die participeren ontmoeten nieuwe mensen en vergroten hiermee hun sociaal kapitaal. Volgens Putnam (1993) bestaat het sociaal kapitaal uit de connecties tussen mensen (sociale netwerken), het onderlinge vertrouwen en gedeelde normen. Ook hier gaat het om een wederzijdse versterking, want mensen die participeren vergroten hun sociaal kapitaal, en mensen met sociaal kapitaal zijn beter in staat om te participeren, omdat zij meer hulpbronnen tot hun beschikking hebben. Het sociaal kapitaal heeft een positieve invloed op zowel het welbevinden van individuen als de samenleving als geheel. Dit komt doordat er in samenlevingen waarin er meer samenhang is tussen mensen, mensen meer bereid zijn om samen te werken en bij te dragen aan collectieve voorzieningen,

dan in samenlevingen waarin veel wantrouwen heerst (Korsten & De Goede, 2006). Onder deze collectieve voorzieningen worden onder andere het onderwijs, buurthuizen, sportfaciliteiten en andere openbare plekken verstaan. Arbeidsparticipatie zorgt er met name voor dat deze collectieve voorzieningen in stand worden gehouden, maar ook andere vormen van participatie dragen hieraan bij (RMO, 2008).

2.3. Kwetsbare doelgroepen en participatie

Zoals al eerder is genoemd is maatschappelijke participatie niet voor iedereen zo vanzelfsprekend. Uit onderzoek van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (2015) blijkt dat bijna 30 procent van de Nederlandse bevolking kwetsbaar te noemen is. Zij worden als kwetsbaar gezien, omdat zij relatief weinig betekenisvol participeren en relatief gezien een lage kwaliteit van leven ervaren. Onder deze groep kwetsbaren vallen onder andere mensen die beperkingen ondervinden op het gebied van hun psychische en lichamelijke gesteldheid, maar ook op het gebied van taal, cultuur en inkomen. Deze mensen worden sneller uitgesloten van de samenleving en hebben hierdoor meer kans om sociaal geïsoleerd te raken. De meest kwetsbare groepen in de Nederlandse samenleving zijn 75-plussers en niet-westerse allochtonen. Zij zijn door bovengenoemde factoren minder goed in staat om mee te doen aan het maatschappelijke leven (KING, 2015).

Jongvolwassenen worden als kwetsbaar gezien wanneer zij meervoudige problemen ervaren op verschillende gebieden. Er is daarbij veelal sprake van een combinatie van psychische, sociale en maatschappelijke problemen die kan leiden tot een zichzelf versterkend proces van mislukking en achterstelling in de samenleving. Veel voorkomende problemen bij deze doelgroep zijn: criminaliteit, drugsgebruik, agressief of juist teruggetrokken gedrag en gebrekkige bindingen met anderen. Kwetsbare jongvolwassenen zijn zelf minder goed in staat om hun problemen op te lossen en hebben daar vaak onvoldoende hulpbronnen voor. Ze participeren dan ook meestal weinig in het onderwijs en arbeid en hebben problemen met nuttige dagbestedingsactiviteiten (Bakker, 1999). Een veilige hechting aan ouders of opvoeders en binding aan school zijn belangrijke voorwaarden voor jongvolwassenen om maatschappelijk actief te zijn. Door hechte relaties met anderen en onderwijsdeelname leren jongeren nieuwe competenties waardoor zij beter in staat zijn zich aan anderen en nieuwe situaties aan te passen zonder zichzelf hierbij kwijt te raken (Vollebergh, 1999). Volgens Elias, Weisberg, e.a. (1994) zijn er drie factoren te onderscheiden die de maatschappelijke participatie van jongvolwassenen bevorderen. Ten eerste moet de gelegenheid zich voordoen om actief te participeren in de samenleving, ten tweede moeten jongvolwassenen over

individuele vaardigheden beschikken om effectief te kunnen participeren en ten derde moet de jongvolwassene gewaardeerd worden door zijn sociale omgeving om succesvol te participeren. Hieruit blijkt dat niet alleen de individuele vaardigheden van jongvolwassenen bepalen of zij participeren of niet, maar ook dat de sociale omgeving van grote invloed is op de maatschappelijke deelname.

2.4. Kwetsbare doelgroepen en participatie door middel van sport

Sport wordt de laatste jaren steeds vaker als middel ingezet om maatschappelijke en individuele doelen te bereiken. Zo wordt sport niet alleen ingezet voor de fysieke gezondheid, maar ook om normen en waarden bij te brengen, om vaardigheden aan te leren, om mensen te leren samenwerken en leren omgaan met winst en verlies, om sociaal kapitaal op te bouwen en om sociale bindingen te versterken (Elling, Knoppers & De Knop, 2001). Voor kwetsbare doelgroepen kan sport, en dan met name een verenigingssport, ook betekenen dat zij kunnen meedoen in de samenleving. Voor hen geldt dat zij via een sportvereniging kunnen participeren door middel van sport, maar ook door bijvoorbeeld vrijwilligersactiviteiten binnen de sportvereniging te doen (Schouten & Vellekoop, 2015).

In 2015 heeft stichting Life Goals het initiatief genomen om verschillende organisaties, zoals onder andere het NOC*NSF, het Leger des Heils, de Reclassering en de overheid, te laten samenwerken om sportdeelname bij kwetsbare doelgroepen te verhogen. Ondanks de initiatieven om de sportparticipatie van kwetsbare doelgroepen te verhogen en de meerwaarde die het sporten bij een vereniging kan hebben, blijven kwetsbare mensen achter wat betreft hun deelname aan het verenigingsleven (NOC*NSF, 2015).

Al vanaf jonge leeftijd krijgen kwetsbare mensen te maken met drempels die de deelname aan een sportvereniging kunnen belemmeren. Uit onderzoek blijkt dat kinderen uit het basisonderwijs met angstige en depressieve gevoelens minder vaak lid zijn van een sportvereniging dan kinderen die deze problemen niet ervaren. Van deze kinderen is ongeveer 75 procent lid van een sportvereniging, ten opzichte van 82 procent van de kinderen zonder deze problemen. Voor jongeren uit het voortgezet onderwijs is dit verschil groter en is ongeveer 56 procent van de kinderen met angstige en depressieve gevoelens lid van een sportvereniging, tegenover 69 procent die deze problemen niet ervaart (Breedveld, Bruining, Van Dorsselaer, Mombarg & Nootebos, 2010). Voor de Nederlandse bevolking tussen 12 en 79 jaar geldt dat ongeveer 45 procent niet wekelijks actief deelneemt aan een sport. Vooral mensen met een lage sociaaleconomische status, lichamelijke beperkingen of psychische problemen zijn minder vaak lid van een sportvereniging (SCP, 2014). Voor mensen met

psychische problemen is het juist goed om te sporten, omdat mensen die kampen met psychische problemen sneller herstellen van hun problemen als zij een sport beoefenen. Dit is vooral het geval bij een angststoornis en wanneer er sprake is van een fobie. Daarnaast vermindert sporten de kans op psychische problemen in de toekomst, zoals stemmings- en angststoornissen. Onder deze stoornissen vallen onder andere depressie, dysthyme stemmingsstoornis, agorafobie, sociale fobie en paniekstoornis (Ten Have, De Graaf & Monshouwer, 2009). Uit onderzoek van Ströhle e.a. (2007) is gebleken dat vooral voor adolescenten en jongvolwassenen geldt dat als zij regelmatig sporten zij een verminderde kans hebben om een angststoornis te ontwikkelen. Naast dat sport kan helpen bij psychische problemen en deze helpt voorkomen, kan sport voor jongvolwassenen in kwetsbare situaties ook een nuttige vrijetijdsbesteding zijn en de sportvereniging kan naast het gezin en de school als goede opvoedingsplek dienen. Omdat kwetsbare jongvolwassenen vaak gebrekkige bindingen hebben met anderen en minder participeren in het onderwijs, kan een sportvereniging deze jongvolwassenen mentale en sociale vaardigheden bijbrengen. Als je een verenigingsport beoefent moet je namelijk rekening houden met anderen en je houden aan de afspraken en regels die er binnen de vereniging gelden. Hierdoor worden onder andere de vaardigheden om samen te werken en de discipline bevorderd. Deze vaardigheden kunnen ook buiten de sportvereniging worden ingezet om beter deel te kunnen nemen aan het sociale leven (Snijders & Pannebakker, 1999).

Voor een gunstige gedragsverandering is een sportinstructeur, die niet alleen als rolmodel fungeert maar ook een zekere opvoedingstaak heeft, van groot belang. Het is belangrijk dat deze sportinstructeur oog heeft voor de kwetsbaarheid en de problemen van de jongvolwassene, zodat deze zich gesteund voelt en er een vertrouwensband ontstaat waardoor de jongvolwassene zich beter kan ontplooiën (Theeboom, De Knop & Wylleman, 2008). Voor kwetsbare jongvolwassenen geldt dat sport naast plezier, een betere gezondheid en een uitlaatklep ook een grote invloed heeft op de persoonlijke ontwikkeling. Het geloof in eigen kunnen wordt vergroot, het zelfvertrouwen neemt toe en hierdoor ontwikkelen kwetsbare jongvolwassenen een beter zelfbeeld. Sport laat zien dat ook zij ergens goed in kunnen zijn en als ze de discipline hebben ook steeds beter kunnen worden, waardoor zij ondervinden hoe het is om piekervaringen te beleven. Deze positieve ontwikkelingen kunnen er tevens toe leiden dat men ook aan andere activiteiten gaat participeren, omdat het vertrouwen in het eigen vermogen om bepaald gedrag uit te voeren wordt versterkt (Hyon & De Knop 1998).

3. Theoretisch kader

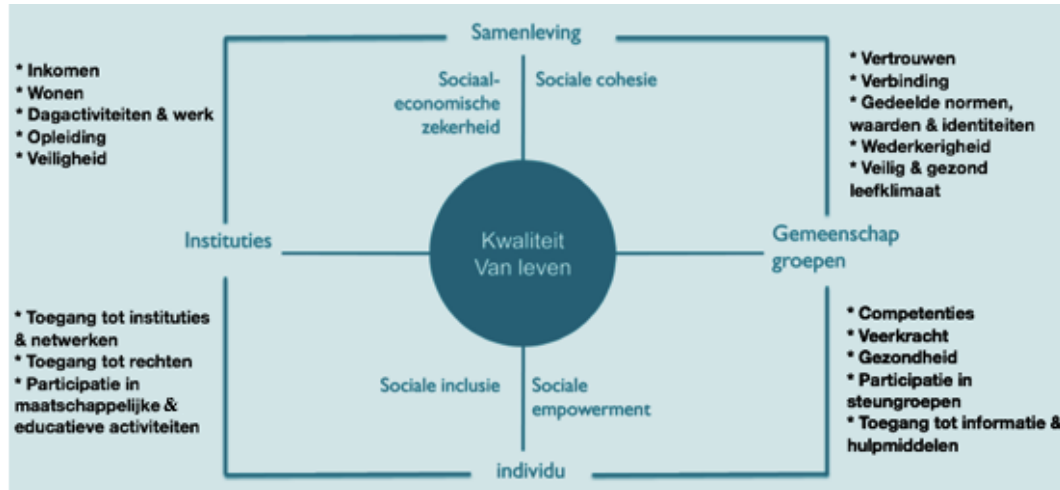
Dit hoofdstuk beschrijft het theoretisch kader van dit onderzoek. In dit hoofdstuk worden de factoren beschreven die ervoor zorgen dat kwetsbare mensen gaan participeren en wordt uiteengezet welke factoren juist belemmerend werken voor kwetsbare mensen om te gaan participeren. Er wordt gebruik gemaakt van het model van Wolf (2012), dat uit twee submodellen bestaat welke geïnspireerd zijn op het model van sociale kwaliteit van Van der Meesen en Walker (2005). Het eerste submodel richt zich op de sociale kwaliteit en condities van participatie (Wolf, 2012). Aan de hand van dit submodel komen de factoren aan bod die bevorderend werken om te gaan participeren. Het tweede submodel is het submodel van sociale kwaliteit en risicofactoren (Wolf, 2012). Dit submodel wordt gebruikt bij het verklaren van de factoren die belemmerend werken voor participatie.

3.1. Factoren waardoor kwetsbare mensen participeren

De reden dat mensen, niet per definitie kwetsbare mensen, gaan participeren wordt veelal verklaard vanuit de rationele keuzetheorie (Prout, Simmons & Birchall, 2006). Deze theorie heeft als uitgangspunt dat mensen op basis van een kosten-baten analyse overgaan tot bepaalde acties en gedrag. Deze theorie stelt dat mensen hierbij streven naar zoveel mogelijk voordeel voor zichzelf. Een persoon die vooral uit eigen belang participeert wordt ook wel getypeerd als een homo economicus (Prout, Simmons & Birchall, 2006). Mensen participeren echter niet alleen uit eigenbelang. Mensen zijn ook betrokken bij anderen, zijn solidair en willen iets voor een ander betekenen. Daarnaast wil men graag een bijdrage leveren aan het collectief door bijvoorbeeld op politiek gebied te participeren of vrijwilligerswerk te doen (Whiteley, Seyd, Richardson & Bissell, 1994).

Om te kunnen verklaren welke factoren ervoor kunnen zorgen dat kwetsbare mensen maatschappelijk participeren wordt er gebruik gemaakt van het submodel van sociale kwaliteit en condities van participatie van Wolf (2012). Dit submodel biedt inzicht in de condities die het verschil kunnen maken in de maatschappelijke participatie op zowel micro-, meso- en macroniveau en is daarnaast ontwikkeld tegen de achtergrond van kwetsbare personen. Het submodel van sociale kwaliteit en participatie is toepasbaar op zowel kwetsbare mensen als op de gemiddelde persoon. Naast het inzichtelijk maken van de condities van participatie biedt het submodel ook handvatten voor professionals en kwetsbare mensen om participatie te bevorderen en verdere achterstand bij kwetsbare personen te voorkomen. Het submodel laat zien dat er een wisselwerking bestaat tussen het individu en de samenleving en

dat maatschappelijke participatie dus niet alleen afhankelijk is van het individu. Ook op macroniveau zijn er factoren die een rol spelen in de maatschappelijke participatie van mensen. Dit zijn bijvoorbeeld demografische en economische kenmerken die invloed hebben op individuen in een samenleving. Deze macrofactoren bepalen namelijk mede de mogelijkheden voor mensen om deel te kunnen nemen aan de samenleving en om zich te kunnen ontplooien (Wolf, 2012). Op mesoniveau dragen instituties, de gemeenschap en de groep waartoe je behoort eraan bij dat men op microniveau kan deelnemen aan de samenleving. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van informatieoverdracht en het bieden van voldoende mogelijkheden om gebruik te kunnen maken van voorzieningen en hulpmiddelen. De vier condities uit het submodel zijn naast bevorderende condities van participatie tegelijkertijd beschermende actoren die een positieve invloed hebben op de kwaliteit van het leven. Deze beschermende actoren zorgen voor veerkracht en probleemoplossende vaardigheden in negatieve situaties voor zowel individuen als sociale systemen. Hierdoor wordt de draagkracht groter en de kans op problemen minder, zodat de kwaliteit van het leven wordt bevorderd (Wolf, 2012). In figuur 1 is het submodel van sociale kwaliteit en condities van participatie weergegeven.

Figuur 1: Submodel sociale kwaliteit en condities van participatie. Herdrukt van Herstelwerk. Een krachtige basismethodiek voor kwetsbare mensen (p.28), door J. Wolf, 2012, UMC St Radboud: Nijmegen.

Het submodel bevat vier hoofddimensies, namelijk de samenleving, gemeenschap/groepen, instituties en het individu. Onder deze hoofddimensies bevinden zich vier condities die

maatschappelijke participatie stimuleren, dit zijn: sociale cohesie, sociale empowerment, sociale inclusie en sociaaleconomische zekerheid.

De eerste conditie die de maatschappelijke participatie bevordert is sociale cohesie. Zoals figuur 1 laat zien wordt de sociale cohesie versterkt door vertrouwen, verbinding, gedeelde normen, waarden en identiteiten, wederkerigheid en een veilig en gezond leefklimaat. Vertrouwen is hierbij de meest noodzakelijke factor, omdat mensen zonder vertrouwen moeilijker relaties met anderen aan kunnen gaan dan mensen die voldoende vertrouwen hebben (Schmeets & Te Riele, 2010). Met vertrouwen gaat het niet alleen over het onderlinge vertrouwen tussen mensen, maar ook het vertrouwen in instituties en de politiek. Dit vertrouwen vergroot de maatschappelijke participatie van mensen, doordat men door vertrouwen meer bereid is om handelingen te verrichten in het belang van een ander, de groep of de samenleving en er een gevoel van wederkerigheid ontstaat; ‘Als jij iets voor mij doet, dan doe ik ook iets voor jou’. Door middel van vertrouwensrelaties kunnen er allerlei wederkerigheidsdiensten worden geleverd waar iedereen baat bij heeft, zoals een veilig en gezond leefklimaat en sociale controle in de buurt (Coleman, 1990). Uit onderzoek van Schmeets en Huynen (2010) blijkt dat het opleidingsniveau een belangrijke factor is voor vertrouwen. Mensen met een laag opleidingsniveau zijn minder goed in staat om met een vertrouwensschending om te gaan dan hoger opgeleiden. Daarnaast hebben hoger opgeleiden vaak een meer tolerante houding naar anderen toe dan lager opgeleiden, omdat zij via het onderwijs meer leren over andere culturen en vaker in contact komen met andere groepen mensen in de samenleving. Zij kunnen zich hierdoor beter inleven in een ander en zich meer met anderen identificeren. Identificatie met andere mensen zorgt juist voor meer sociale gelijkheid wat leidt tot meer verbondenheid, gedeelde normen en waarden, wederkerigheid en meer participatie, omdat mensen zich willen inzetten voor het collectief (De Hart, Knol, Maas- de Waal & Roes, 2002).

In figuur 1 is te zien dat de tweede conditie voor maatschappelijke participatie sociale empowerment is en betrekking heeft op de handelingsmogelijkheden en capaciteiten van individuen in wisselwerking met de ondersteuning die geboden wordt vanuit sociale relaties. Belangrijke factoren voor participatie die onder sociale empowerment vallen zijn: competenties, veerkracht, gezondheid en toegang tot informatie en hulpmiddelen (Wolf, 2012). Competenties zijn eigenschappen van mensen die zich ontwikkelen door interacties tussen het individu en de omgeving en die beïnvloed worden door maatschappelijke, sociale en individuele factoren. Mensen die competent zijn kunnen situaties beter inschatten, zich beter inleven in anderen en hun eigen gedrag hierop aanpassen, signalen beter oppikken,

interpreteren en hierop reflecteren en beschikken over betere handelingsstrategieën om zich zowel verbaal als non-verbaal te kunnen uiten. Mensen met voldoende competenties hebben meer veerkracht, omdat zij hebben geleerd om met veranderingen en tegenslagen in het leven om te gaan. Competenties zijn belangrijk voor maatschappelijke participatie, omdat mensen die niet over voldoende competenties beschikken moeilijker kunnen functioneren in de maatschappij en hierdoor sneller worden uitgesloten (Bakker, 1999).

Voor deelname aan de maatschappij is het voor een individu belangrijk om gesteund te worden door zijn omgeving. De gemeenschap of de groep waartoe iemand behoort kan zorgen voor de juiste informatie en hulpmiddelen zodat iemand meer mogelijkheden heeft om goede keuzes te maken en te participeren (Scheffers, 2010). Het netwerk kan bijvoorbeeld een hulpbron zijn bij het vinden van een baan of beschikt over de juiste informatie om problemen voortijdig het hoofd te bieden. Ook kan de groep of gemeenschap een individu helpen om risicovol gedrag en slechte gewoontes die een negatieve invloed hebben op de gezondheid te beperken (Veenhoven, 2006). Iemand met een goede gezondheid is immers beter in staat om te participeren in de samenleving.

Het submodel van sociale kwaliteit en condities van participatie laat zien dat de derde conditie die maatschappelijke participatie bevordert betrekking heeft op sociale inclusie. Sociale inclusie is de mate van integratie en de toegang tot instituties en sociale relaties voor een individu. Sociale inclusie gaat voornamelijk over het insluiten van kwetsbare mensen in de samenleving waarbij iedereen gelijke rechten en plichten heeft, erbij hoort en waarbij alle mensen moeten kunnen participeren in de maatschappij (Van Regenmortel, 2009). Iedereen moet de mogelijkheid hebben om gebruik te kunnen maken van dezelfde voorzieningen, zoals het onderwijs en de gezondheidszorg. Om maatschappelijke participatie in de breedste zin van het woord te stimuleren is het belangrijk dat iedereen recht heeft op een veilige leefomgeving, voldoende vrije tijd heeft om sociale relaties te onderhouden en activiteiten te ondernemen en zou iedereen gelijke kansen op de arbeidsmarkt moeten hebben (Bakker, 1999).

De vierde conditie voor maatschappelijke participatie, zoals figuur 1 laat zien, is sociaaleconomische zekerheid. Sociaaleconomische zekerheid gaat over de mate waarin mensen toegang hebben tot materiële bronnen en bronnen uit de omgeving. Deze bronnen zijn noodzakelijk voor de participatie van mensen. Hierbij valt de denken aan; een inkomen, opleiding, werk, maatschappelijke voorzieningen, gezondheidszorg, sociale contacten en veiligheid (Wolf, 2012).

Met de invoering van de participatiesamenleving wordt ernaar gestreefd dat alle burgers naar vermogen kunnen meedoen. Arbeid wordt hierbij doorgaans als de belangrijkste

factor van participatie gezien. En sinds 1 januari 2015 heeft de Participatiewet zijn intrede gedaan met als doel mensen met een arbeidsbeperking weer aan het werk te krijgen. Ongeacht iemand zijn achtergrond, huidskleur of uitkeringsverleden zou iedereen dezelfde mogelijkheden moeten hebben om te participeren op de arbeidsmarkt. Participatie via arbeid heeft een positieve invloed op mensen, omdat het bijdraagt aan zelfstandigheid op sociaal en financieel gebied. Het werven van een inkomen en het contact met collega's zorgen ervoor dat iemand zijn eigenwaarde vergroot wordt (RMO, 2008).

Kwetsbare jongvolwassenen hebben vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt, omdat zij meer moeite hebben met het behalen van een startkwalificatie. Het gevolg hiervan is dat er een kans bestaat dat zij volledig uitvallen en niet meer mee kunnen doen in de samenleving. Hieruit blijkt dat het volgen van een opleiding een belangrijke factor is voor maatschappelijke deelname. Een opleiding zelf zorgt er niet alleen voor dat men meer participeert, maar vergroot ook de kans op participatie in de toekomst (Nederlands Jeugdinstituut, 2014).

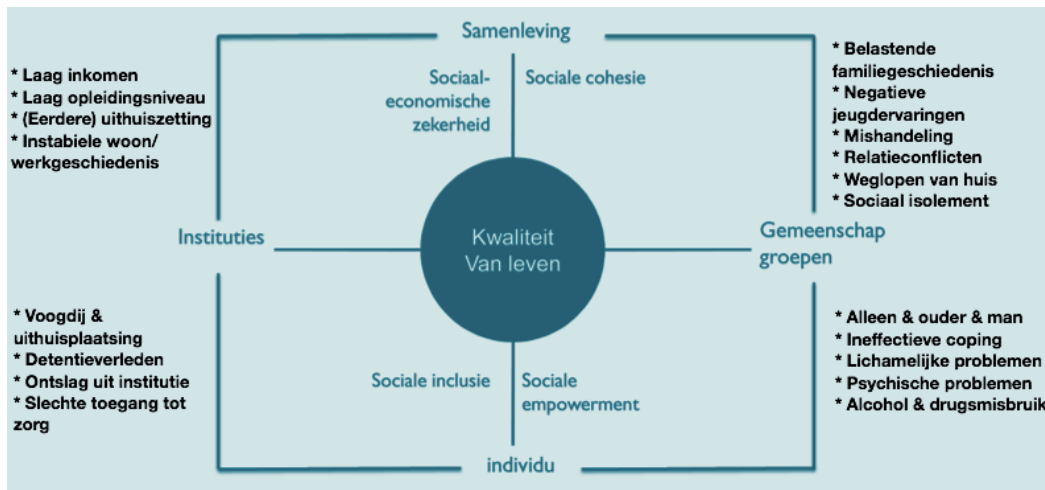
Naast de bevorderende factoren uit figuur 1 is er nog een belangrijke factor die van invloed is op maatschappelijke participatie. De motivatie van iemand is essentieel voor deelname aan activiteiten in het maatschappelijke leven. Het gaat hierbij niet zozeer over het kunnen participeren maar meer over het willen participeren en de bereidheid om zich in te zetten voor anderen (Jager-Vreugdenhil, 2011). Er zijn twee vormen van motivatie te onderscheiden, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie. Bij intrinsieke motivatie gaat het om motieven die van binnenuit komen om bijvoorbeeld te participeren. Iemand neemt deel aan maatschappelijke activiteiten omdat diegene vanuit altruïstische overwegingen iets voor een ander wil betekenen zonder daar iets voor terug te krijgen. Ook kan iemand participeren omdat diegene ergens een passie voor heeft of de activiteiten aansluiten bij de interesses en voorkeuren van die persoon met een positief effect op zijn kwaliteit van leven. Extrinsieke motivatie is gekoppeld aan de beloningen die iemand krijgt voor zijn handelen. Er wordt eerst een prikkel gegeven voordat iemand in beweging komt. Dit kan gaan om tastbare beloningen zoals geld of andere materiële zaken, maar ook om niet tastbare beloningen zoals nieuwe ervaringen en contacten die van belang kunnen zijn om andere doelen te bereiken en dus stimulerend werken voor deelname aan het maatschappelijke leven (Van den Bosch & Boss, 2009).

3.2. Factoren die belemmerend werken voor kwetsbare mensen om te participeren

Naast bevorderende factoren die kunnen leiden tot participatie bij kwetsbare mensen, zijn er ook factoren die een negatieve invloed hebben op de maatschappelijke participatie van deze doelgroep. Deze factoren worden ook wel risicofactoren genoemd. Risicofactoren zijn factoren die een risico vormen voor de ontwikkeling van mensen in het leven. Voor opgroeiende kinderen geldt dat als zij frequent worden beïnvloed door ongunstige omstandigheden, zij statistisch gezien een grotere kans hebben op ontwikkelingsproblemen. Zowel kinderen zelf als hun ouders en de omgeving bezitten eigenschappen waardoor risicofactoren kunnen toenemen (Bakker, 1999).

Risicofactoren worden ingedeeld op drie niveaus, namelijk individuele risicofactoren, sociale- en omgevingsrisicofactoren en maatschappelijke risicofactoren (Cephir, 2008). Om een uitleg te geven welke risicofactoren onder deze niveaus vallen en waarom kwetsbare mensen hierdoor worden belemmerd in hun maatschappelijke participatie, wordt er gebruik gemaakt van het submodel sociale kwaliteit en risicofactoren van Wolf (2012). In figuur 2 is het submodel van sociale kwaliteit en risicofactoren weergegeven. Ook dit submodel bevat vier hoofddimensies, namelijk de samenleving, gemeenschap/groepen, het individu en instituties. En onder deze hoofddimensies vallen tevens dezelfde vier condities, sociale cohesie, sociale empowerment, sociale inclusie en sociaaleconomische zekerheid, die risicofactoren bevatten die belemmerend werken voor kwetsbare mensen om te gaan participeren. Er is voor dit submodel gekozen, omdat het submodel laat zien dat veel risicofactoren met elkaar samenhangen op de verschillende dimensies, namelijk individueel, sociaal en maatschappelijk. Deze dimensies zijn hetzelfde als het eerdergenoemde micro-meso- en macroniveau van het submodel van sociale kwaliteit en condities van participatie. Deze dimensies sluiten elkaar niet uit, want het gaat vaak om een krachtenspel tussen verschillende dimensies en factoren die ervoor kunnen zorgen dat mensen van zichzelf en van anderen vervreemd raken en hierdoor maatschappelijk kunnen afglijden (Wolf, 2012). Dit submodel is meer ontwikkeld voor kwetsbare mensen dan het submodel van sociale kwaliteit en condities van participatie. Het submodel biedt inzicht in de risicofactoren van sociale uitsluiting die vaker betrekking hebben op kwetsbare mensen dan op de gemiddelde persoon.

*Figuur 2: Submodel sociale kwaliteit en risicofactoren. Herdrukt van *Herstellwerk. Een krachtige basismethodiek voor kwetsbare mensen* (p.28), door J. Wolf, 2012, UMC St Radboud: Nijmegen.*

De individuele risicofactoren die het meest van invloed zijn op maatschappelijke participatie van kwetsbare mensen zijn psychische problemen en lichamelijke beperkingen. Deze factoren vallen onder de conditie sociale empowerment in figuur 2. Onder de psychische risicofactoren vallen onder andere een moeilijk temperament, een lage intelligentie, hyperactiviteit, ADHD, antisociaal gedrag en andere psychische ziektebeelden (Bakker, 1999). Mensen met psychische problemen hebben over het algemeen weinig sociale contacten en hebben meer moeite met het ontplooiën van dagelijkse activiteiten. Daarnaast stuiten mensen met psychische problemen vaak op onbegrip of weerstand van anderen als zij willen meedoen aan de samenleving. Mensen met psychische stoornissen hebben juist meer behoefte aan ondersteuning om deel te kunnen nemen aan de maatschappij, maar vanuit de samenleving heerst er veel wantrouwen over deze doelgroep (Oudenampsen & De Gruijter, 2005).

Ook voor mensen met lichamelijke beperkingen is maatschappelijke participatie niet altijd even makkelijk. Uit onderzoek van NIVEL (2013) blijkt dat mensen met een lichamelijke beperking minder vaak participeren aan buurtvoorzieningen en het openbaar vervoer dan mensen zonder een lichamelijke beperking. Ook ondernemen zij minder activiteiten buitenshuis, verrichten minder betaalde arbeid of vrijwilligerswerk, volgen minder vaak een opleiding of cursus en bezoeken minder frequent uitgaansgelegenheden, vrienden en verenigingsactiviteiten. Hoe ernstiger de beperking, hoe moeilijker het voor deze mensen is om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Dit komt ook omdat veel openbare voorzieningen onvoldoende toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Daarnaast hebben vooral mensen met ernstige lichamelijke beperkingen vaak niet de

financiële middelen om te participeren. Dit komt doordat zij minder goed in staat zijn om een opleiding te volgen en betaald werk te verrichten dan mensen met een minder ernstige lichamelijke beperking (NIVEL, 2013).

Een andere belangrijke factor die belemmerend kan werken voor participatie is een ineffectieve coping. Ineffectieve coping houdt in dat mensen problemen hebben met het aanpassings- en oplossingsvermogen in ongunstige situaties. Vaak gaat het om situaties waarin mensen veel stress, boosheid en angst ervaren en waarbij men niet in staat is om met deze stressvolle situaties om te gaan (Pearlin & Schooler, 1978). Volgens de stresscopingtheorie bestaan er twee manieren van coping, namelijk probleemgerichte en emotiegerichte coping (Folkman, 2010). Bij ineffectieve probleemgerichte coping heeft men problemen met het toepassen van strategieën om oorzaken van problemen te vinden en deze effectief op te lossen, door bijvoorbeeld informatie en hulp aan anderen te vragen. Bij ineffectieve emotiegerichte coping is men niet in staat zijn emoties te reguleren of strategieën toe te passen om emotionele problemen het hoofd te bieden, door bijvoorbeeld emotionele steun te vragen en stress te vermijden (Folkman, 2010). Als mensen niet met hun problemen weten om te gaan of deze niet weten op te lossen bemoeilijkt dit de deelname aan het maatschappelijke leven. Mensen met ineffectieve copingstrategieën vertonen vaker apathisch gedrag, trekken zich vaker terug en zijn vaker inactief wat betreft hun deelname aan de maatschappij. Dit gedrag kan een oorzaak zijn van de stoornis zelf, omdat mensen niet weten hoe ze met stressvolle situaties moeten omgaan en hierdoor onverschillig gedrag vertonen. Maar het gedrag kan ook een strategie zijn om stressvolle en balans verstorende situaties te vermijden (De Rijk, 2010).

Onder de sociale- en omgevingsrisicofactoren zijn het vooral de familie gerelateerde risicofactoren die van grote invloed zijn op participatie. Factoren die in figuur 2 te zien zijn, zoals een belastende familiegeschiedenis, negatieve jeugdervaringen, relatieconflicten en weglopen van huis, zijn factoren die zich veelal binnen het gezin of de familie afspelen. Mensen die opgroeien in een gezin met veel conflicten, agressie, geweld en verwaarlozing hebben een verhoogd risico op geestelijke en lichamelijke problemen. Zij kunnen hierdoor last krijgen van depressieve gevoelens, angststoornissen en vertonen soms antisociaal gedrag. Deze negatieve ervaringen zullen blijvend van invloed zijn op iemand zijn leven (Repetti, Taylor & Seeman, 2002). Iemand kan door deze negatieve ervaringen terecht komen in een sociaal isolement, waarbij er nauwelijks sprake is van maatschappelijke participatie. Mensen met geestelijke en lichamelijke problemen hebben immers meer moeite om te participeren en krijgen vaker te maken met sociale uitsluiting, waarbij het voor hen soms lastig is om te

integreren in verschillende instituties en sociale relaties. Voor jongeren en jongvolwassenen geldt dat deze uitsluiting ontstaat wanneer zij bijvoorbeeld door hun ervaringen minder goed aansluiting kunnen vinden bij leeftijdsgenoten, waardoor er een gebrekkige binding met anderen kan ontstaan, zij niet mee kunnen komen op school en weinig motivatie hebben. Ook wanneer er sprake is van een verslaving, crimineel gedrag of een detentieverleden is de kans op sociale uitsluiting groter (Bakker, 1999).

De maatschappelijke risicofactoren die mensen belemmeren om te gaan participeren vallen met name onder de conditie sociaaleconomische zekerheid in figuur 2, maar ook onder de conditie sociale inclusie en hebben te maken met sociale klasse, armoede, een slechte buurt of woonomstandigheden en slechte toegang tot sociale voorzieningen (Van der Ploeg, 1999). Mensen met een hoge sociaaleconomische status participeren meer in de samenleving dan mensen met een lage sociaaleconomische status. Hoger opgeleiden zijn daarnaast ook beter in staat zelfstandig te blijven participeren in de samenleving en hebben hierdoor een betere toegang tot de dienstverlenende instanties in het sociale domein en het onderwijs (Engbersen, Snel & 't Hart, 2015). Daarbij wonen hoger opgeleiden meestal in betere wijken, met meer sociale cohesie en voorzieningen waardoor zij meer participeren. Zij voelen zich meer verbonden met de buurt en participeren hierdoor een stuk meer in bijvoorbeeld vrijwilligerswerk en buurtactiviteiten, dan mensen die in een onveilige of slechte omgeving wonen of een lage sociaaleconomische status hebben. Onveilige en slechte buurten kampen met meer problemen, zoals werkloosheid, armoede, criminaliteit, overlast en voortijdig schooluitval (Venkatesh, 2000). Amerikaans onderzoek van Wilson (1996) laat bijvoorbeeld zien dat het vertrek van middengroepen uit gettobuurtten funest is voor de participatiegraad in die buurten. Met het vertrek van deze middengroepen raken de sociale activiteiten in verval. Het is namelijk meestal de middengroep die zorgt voor de organisatie van de kerk, vrijwilligerswerk en buurtactiviteiten in deze gettowijken.

3.3. Deelvragen die volgen uit de literatuur

Uit de literatuur is gebleken dat er verschillende factoren meespelen in het al dan niet participeren van kwetsbare mensen aan de samenleving. De factoren die ervoor zorgen dat kwetsbare mensen gaan participeren worden ook wel bevorderende factoren genoemd. De factoren die kwetsbare mensen ervan weerhouden om te gaan participeren heten ook wel risicofactoren. Om de hoofdvraag van dit onderzoek: *‘Welke factoren spelen een rol in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport?’* te kunnen beantwoorden zijn er vier

deelvragen opgesteld voor het empirische gedeelte van het onderzoek die volgen uit de literatuur:

- 1.** Welke bevorderende factoren spelen er volgens de kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang een rol in het participeren aan de sportmomenten van #Clubsport?
- 2.** Welke risicofactoren spelen er volgens de kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang een rol in het niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport?
- 3.** Welke bevorderende factoren spelen er volgens de betrokken hulpverleners een rol in het participeren van deze doelgroep aan de sportmomenten van #Clubsport?
- 4.** Welke risicofactoren spelen er volgens de betrokken hulpverleners een rol in het niet participeren van deze doelgroep aan de sportmomenten van #Clubsport?

4. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk wordt de methode van dit onderzoek beschreven. Daarbij wordt toegelicht op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd en om welke redenen voor die wijze van uitvoering is gekozen. In paragraaf 4.1 wordt een onderbouwing gegeven voor de keuze om een kwalitatief onderzoek uit te voeren. In paragraaf 4.2 wordt de onderzoeksopzet beschreven waarbij er wordt ingegaan op de observaties, het literatuuronderzoek en de interviews die afgenomen zijn. Paragraaf 4.3 bestaat uit een beschrijving van de deelnemers van #Clubsport die een intakegesprek hebben gehad. Paragraaf 4.4 betreft een omschrijving van de participanten die hebben meegewerkt aan het onderzoek. Deze participanten bestaan uit twee groepen, namelijk de geïnterviewde deelnemers van #Clubsport en de betrokken hulpverleners. Er wordt ingegaan op de werving van de participanten en hun kenmerken. Vervolgens wordt er in paragraaf 4.5 aandacht besteed aan de kwalitatieve data-analyse. Paragraaf 4.6 gaat in op de betrouwbaarheid en geldigheid van het onderzoek en tot slot worden in paragraaf 4.7 de ethische overwegingen besproken.

4.1. Kwalitatief onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de factoren die van invloed zijn op de participatie van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is besloten een kwalitatief onderzoek te doen. Door het toepassen van een kwalitatieve benadering ben je als onderzoeker beter in staat bent de ervaringen, meningen, gedragingen en behoeften van je participanten te begrijpen en te verklaren (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Kwalitatief onderzoek is geschikt voor ‘waarom’ vragen, omdat je door middel van kwalitatief onderzoek inzicht kunt krijgen in de leefwereld van mensen en hierdoor kunt verklaren waarom mensen bepaald gedrag wel of niet vertonen (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Deze benadering past dan ook goed bij dit onderzoek, omdat er ermee getracht wordt te achterhalen waarom de deelnemers van #Clubsport wel of niet komen opdagen bij de sportmomenten.

Er is nog een aantal andere redenen waarom er gekozen is voor een kwalitatieve opzet. Zo gaat het in dit onderzoek over een moeilijk te benaderen doelgroep. Bij deze kwetsbare doelgroep is er door hun positie in de samenleving meestal sprake van minder vertrouwen in anderen waardoor zij eerder op een verharde manier zullen reageren en minder bereid zijn mee te willen doen (Movisie, 2011). Daarom zijn er tijdens de stageperiode van acht weken observaties gedaan bij de sportmomenten van #Clubsport. Hierdoor heeft de doelgroep kennis

kunnen maken met de onderzoeker, waardoor er meer vertrouwen kon ontstaan en verwacht werd dat de deelnemers eerder geneigd zouden zijn om mee te werken aan het onderzoek. Hierover is meer te lezen in paragraaf 4.2.1. Ook spelen er bij deze doelgroep vaak meerdere problemen. Kwalitatief onderzoek leent zich om gevoelige onderwerpen te bespreken en biedt onderzoekers de mogelijkheid om door te vragen (Hennink, Huttink & Bailey, 2011). Een laatste reden voor een kwalitatieve aanpak is omdat er weinig bekend is over de onderzoeksproblematiek en diens context. Kwalitatief onderzoek is meer explorerend van aard en is om die reden voor dit onderzoek beter toepasbaar dan kwantitatief onderzoek. Door te lezen, te observeren, te luisteren en het stellen van vragen probeert de onderzoeker relevante informatie te verkrijgen om het te onderzoeken fenomeen af te bakenen en de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden (Swanborn, 2004).

4.2. Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit vier onderdelen. Allereerst zijn er tijdens de stageperiode observaties gedaan om een beeld te krijgen van de sportmomenten van #Clubsport en de deelnemers van de sportmomenten. Daarna is er een literatuuronderzoek uitgevoerd om het begrip 'participatie' toe te lichten. Vervolgens is er een theoretisch kader geschetst waarbij er vanuit de literatuur factoren zijn beschreven die een rol spelen bij het al dan niet participeren van kwetsbare mensen. Deze factoren zijn meegenomen in de interviewvragen. Door middel van interviews met de deelnemers van #Clubsport en de hulpverleners is daarna getracht een antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

4.2.1. Observaties

Tijdens de stageperiode zijn er verschillende observaties gedaan bij de sportmomenten van #Clubsport. De observaties hebben plaatsgevonden tussen begin februari en eind maart 2017. Een observatie is een methode waarbij een onderzoeker het gedrag en interacties tussen mensen observeert en dit vastlegt. Door middel van deze observaties is de onderzoeker in staat gedragingen, lichaamstaal, acties en de sociale setting te interpreteren en te beschrijven (Hennink, Huttink & Bailey, 2011). Tijdens de observaties in dit onderzoek is er echter niet specifiek gekeken naar het gedrag van de participanten tijdens de sportmomenten. Er is ook geen specifieke verslaglegging gedaan van de observaties, maar in het logboek over de stage zijn wel de belangrijkste bevindingen uit de observaties genoteerd. Deze bevindingen zijn terug te vinden bij de resultaten in hoofdstuk 5. Voorafgaand aan het literatuuronderzoek en het empirische gedeelte van deze studie zijn er zowel participerende als niet-participerende

observaties uitgevoerd. Bij participerende observaties neemt de onderzoeker deel aan de activiteiten van de onderzoeksgroep (Hennink, Huttink & Bailey, 2011). In dit onderzoek gaat het om onverhulde participerende observaties, omdat de deelnemers van #Clubsport ervan op de hoogte waren dat de onderzoeker bezig was met een onderzoek over #Clubsport. Er zijn ook niet-participerende observaties gedaan waarbij de onderzoeker tijdens de sportmomenten vanaf de zijkant toegekeken heeft.

De observaties die tijdens de stageperiode zijn gedaan waren vooral ter oriëntatie op #Clubsport. De participerende observaties hebben plaatsgevonden tijdens het dansen en de fitness, en de niet-participerende observaties tijdens het kickboksen. Op deze manier heeft de onderzoeker ervaring kunnen opdoen met #Clubsport en een beeld kunnen krijgen van wat STOOT wil bereiken met #Clubsport en welke middelen daarvoor al wel of niet worden ingezet. De observaties waren vooral bedoeld om #Clubsport en de deelnemers te leren kennen. Hierbij was het ook van belang dat de deelnemers kennis konden maken met de onderzoeker om de kans op het werven van deelnemers voor het onderzoek te vergroten. Door de ervaringen die tijdens de observaties zijn opgedaan heeft de onderzoeker een onderzoeksvraag kunnen formuleren en de observaties hebben ervoor gezorgd dat het onderzoek steeds meer richting begon te krijgen.

4.2.2. Literatuuronderzoek

Voordat het empirische onderzoek is uitgevoerd, is er een literatuuronderzoek uitgevoerd. Allereerst is literatuur bestudeerd over het begrip ‘participatie’ en over participatie van kwetsbare doelgroepen. Zo ontstond een duidelijk beeld van wat er onder participatie wordt verstaan, waarom participatie belangrijk is, en is inzicht verkregen in de wijze waarop participatie bij kwetsbare doelgroepen verloopt en waarom sport daar iets bij kan betekenen. Vervolgens is er een theoretisch kader geschetst aan de hand van twee submodellen van Wolf (2012). Deze submodellen zijn het uitgangspunt van het theoretisch kader van de onderhavige studie en aan de hand van deze submodellen werd duidelijk waar de aandachtspunten voor het empirische onderzoek moesten liggen. Deze aandachtspunten zijn vervolgens gebruikt voor het opstellen van de interviewvragen om zo het empirische onderzoek te kunnen uitvoeren.

4.2.3. Interviews

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn er interviews gehouden met de deelnemers van #Clubsport en de betrokken hulpverleners. Een interview is een methode van dataverzameling die bestaat uit een gesprek waarbij de interviewer aan de hand van een

semigestructureerd interviewschema inzicht in de belevingswereld van de geïnterviewde probeert te verkrijgen (Hunnink, Huttink & Bailey, 2011). Door goed te luisteren, open vragen te stellen, door te vragen bij wat de geïnterviewde vertelt en reacties te geven waardoor de geïnterviewde gemotiveerd wordt om door te vertellen, kunnen de ervaringen van de geïnterviewde beter begrepen worden. Het tonen van empathie is hierbij erg belangrijk, zodat de geïnterviewde zich tijdens het interview emotioneel gesteund voelt (Hennink, Hutter & Bailey, 2011).

Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een semigestructureerd interviewschema. Dit houdt in dat er van tevoren wel vragen zijn opgesteld, maar er tijdens het interview de mogelijkheid is geweest om hiervan af te wijken. De onderzoeker was namelijk vooral geïnteresseerd in het verhaal van de deelnemers en de hulpverleners ten aanzien van participatie en de deelname aan de sportmomenten van #Clubsport. Een semigestructureerd interviewschema geeft hierbij wel ondersteuning als bepaalde onderwerpen nog niet ter sprake zijn gekomen, maar geeft ruimte voor nieuwe onderwerpen die tijdens het interview naar voren komen. Er zijn in dit onderzoek twee interviewschema's gebruikt, omdat er in dit onderzoek twee verschillende groepen participanten geïnterviewd zijn, zie bijlage 1.

De interviewschema's zijn opgesteld aan de hand van het theoretisch kader van dit onderzoek. Dit wordt ook wel deductief onderzoek genoemd (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). De vragen in beide interviewschema's waren bijna allemaal open van aard, zodat de geïnterviewde zo min mogelijk gestuurd werd in het beantwoorden van de vragen. Om bepaalde onderwerpen en theorieën uit de literatuur wel bespreekbaar te maken, is er gebruik gemaakt van topical probing. Dit houdt in dat onder de vragen in de interviewschema's belangrijke onderwerpen stonden die afkomstig waren uit de literatuur. Hierdoor was de onderzoeker beter in staat om over deze onderwerpen door te vragen en gedetailleerde informatie te verkrijgen (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Beide interviews begonnen met een introductie over het onderzoek. Hierin werd een uitleg gegeven over het interview, welke rechten de geïnterviewde had en er werd gevraagd of het interview opgenomen mocht worden. De onderzoeker heeft eerst enkele vragen gesteld over de achtergrond van de geïnterviewde, waarna het interview verder ging met de openingsvragen. Deze openingsvragen waren vooral algemeen van aard en daarna richtte de onderzoeker zich op de kernvragen over STOOT en #Clubsport. De vragen voor de deelnemers waren gericht op hun persoonlijke leven, waarbij de onderzoeker geïnteresseerd was in hun deelname aan de maatschappij en ervaringen met betrekking tot #Clubsport. Het interview richtte zich ook op

motiverende en belemmerende factoren voor maatschappelijke deelname in het algemeen, omdat er verwacht werd dat deze factoren ook van invloed konden zijn op hun deelname aan de sportmomenten van #Clubsport. Op deze motiverende en belemmerende factoren kon de onderzoeker later in het interview terugrijpen in het kader van de deelname aan de sportmomenten van #Clubsport. Het interviewschema voor de hulpverleners bestond voornamelijk uit vragen die gingen over de doelgroep van #Clubsport. Hierbij stonden de ervaringen en kennis van de hulpverleners over deze doelgroep centraal. Door welke factoren wordt deze doelgroep volgens hen gemotiveerd of belemmerd om te komen sporten bij #Clubsport? Het interview werd afgesloten met een aantal slotvragen waarin de geïnterviewde de mogelijkheid kreeg om nog wat kwijt te kunnen over #Clubsport als bepaalde zaken nog niet aan de orde waren geweest.

Allebei de interviewschema's zijn vooraf getest op begrijpelijkheid en consistentie bij twee onafhankelijke personen in dezelfde leeftijdscategorie als de deelnemers van #Clubsport (20-30 jaar). Hierdoor konden er nog aanpassingen gedaan worden bij de vragen die niet voldoende duidelijk waren. Alle interviews zijn opgenomen met een geluidsrecorder en nadat een interview was afgenomen is deze zo snel mogelijk getranscribeerd. Hierdoor konden er onderwerpen die tijdens het interview benoemd waren meegenomen worden naar de interviews die nog afgenomen moesten worden. Uit een interview met een hulpverlener kwam bijvoorbeeld het mixen van de groep deelnemers van #Clubsport met reguliere deelnemers van de sportvereniging naar voren, zodat er altijd voldoende deelnemers zijn. Uit zowel dit interview als een interview met een deelnemer kwam ook naar voren dat juist de lage opkomst bij de sportmomenten demotiverend werkt om zelf ook heen te gaan. Beide onderwerpen zijn meegenomen in de interviews die daarop volgden. Ook kwam er uit een interview met een hulpverlener naar voren dat #Clubsport uniek is in Groningen. Daardoor is er bij de volgende interviews gevraagd of zowel de deelnemers als de hulpverleners wisten of er elders in Groningen een dezelfde soort sportparticipatietraject is. Door het tussentijds transcriberen kon er alvast naar de kwaliteit van de data gekeken worden en naar de overeenkomsten tussen de verhalen van de geïnterviewde deelnemers en hulpverleners waardoor vastgesteld kon worden of er sprake was van datasaturatie. Bij saturatie van de data krijgt de onderzoeker geen nieuwe informatie meer uit de interviews, waardoor de onderzoeker mag aannemen dat er voldoende interviews gehouden zijn (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Het totaal aantal geïnterviewde participanten in dit onderzoek is echter niet heel hoog en elk interview gaf weer nieuwe informatie. Hierdoor is er in dit onderzoek geen saturatiepunt bereikt.

4.3 Omschrijving van de doelgroep van #Clubsport

Voorafgaand aan de participantenselectie voor het onderzoek zijn er, aan de hand van de intakeformulieren, gegevens ingevoerd van alle deelnemers die zich hebben aangemeld voor de eerste twaalf weken van #Clubsport. Dat gebeurde in het statistiekprogramma SPSS. Op deze manier kunnen de kenmerken van alle deelnemers in kaart worden gebracht en ontstaat een beeld van de groep waaruit de deelnemers zijn geselecteerd voor het interview.

De groep die zich voor de eerste twaalf weken heeft aangemeld voor #Clubsport en een intakegesprek heeft gehad bestaat uit 21 personen (N=21). Hiervan was 62 procent man en 38 procent vrouw. De minimale leeftijd van de deelnemers was 18 jaar oud en de maximale leeftijd 28 jaar. De gemiddelde leeftijd in deze groep bedroeg 21,5 jaar. Van deze groep woonde 66,7 procent op het moment van starten beschermd of begeleid en 33,3 procent zonder bescherming of begeleiding. Deze groep woonde bij de start van #Clubsport zelfstandig of bij anderen in huis. Ook is er gekeken naar de aanwezigheid van de deelnemers bij de twaalf sportmomenten van #Clubsport en hieruit blijkt dat het gemiddelde ligt op 4,5 keer, waarbij 0 keer het laagst is en 11 keer het hoogst. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de aanwezigheid van de deelnemers in de eerste twaalf weken bij de sportmomenten van #Clubsport.

Tabel 1: Aanwezigheid deelnemers van #Clubsport

Frequentie	Aantal deelnemers
0	3
1	2
3	3
4	1
5	4
6	1
7	2
8	1
9	1
10	1
11	1
12	0
Totaal	21

Er kon tevens uit de intakeformulieren worden opgemaakt met welke organisaties de deelnemers van #Clubsport te maken hadden toen #Clubsport startte en via welke organisatie zij zijn aangemeld voor #Clubsport. Het gaat hierbij om zowel organisaties op het gebied van beschermd en begeleid wonen als organisaties die zich bezighouden met re-integratie van kwetsbare mensen. In tabel 2 worden de betrokken organisaties weergegeven. De intakeformulieren bevatten ook informatie over een eventuele indicatie van de deelnemers. Hieruit blijkt dat 62 procent van de deelnemers een indicatie had en 38 procent niet. De meeste deelnemers kregen op het moment van starten ondersteuning vanuit de WMO en hadden dus een WMO-indicatie, dit is 33,3 procent. Voor de andere indicaties gold dat er maar één persoon hier gebruik van maakte. Het gaat hierbij om AWBZ, zware begeleiding 10 uur, jeugdzorg, een justitiële indicatie en zorg in natura.

Tabel 2: Organisaties die betrokken zijn bij de deelnemers van #Clubsport

Organisatie	Aantal	Percentage
Elker	1	4,8
Het Kopland	6	28,6
Het Poortje	1	4,8
Leger des Heils	4	19,0
Limor	1	4,8
Subrosa	1	4,8
UnLimited	1	4,8
Vast en Verder	1	4,8
Werkpro	4	19,0
Zelf aangemeld	1	4,8
Totaal	21	100,0

4.4. Participanten in dit onderzoek

Uit de 21 deelnemers die zich voor de eerste cyclus van twaalf weken hebben aangemeld voor #Clubsport is een selectie gemaakt aan de hand van hun aanwezigheid. Eerst zijn er vier groepen gemaakt die gebaseerd waren op een aanwezigheid van 0-3 keer, 4-6 keer, 7-9 keer en 10-12 keer. Het bleek echter dat er niemand was die twaalf keer geweest is en hierdoor zijn er in plaats van vier, drie groepen gemaakt, namelijk 0-3 keer, 4-7 keer en 8-11 keer. De onderzoeker heeft eerst alle 21 deelnemers onderverdeeld in de drie groepen, aan de hand van

hun aanwezigheid. Vervolgens is er een selectie gemaakt van twaalf deelnemers aan de hand van hun aanwezigheid binnen de groepen, op geslacht en op de sport waar ze zich voor hadden aangemeld. Door aldus 12 deelnemers te selecteren werd er geprobeerd zo veel mogelijk variatie binnen de groepen te krijgen. Het doel was om twaalf van de 21 deelnemers te kunnen interviewen, dus uiteindelijk bestonden de drie groepen elk uit vier deelnemers die benaderd zouden worden voor een interview. Om zo veel mogelijk informatie te verkrijgen zijn ongeveer evenveel mannen als vrouwen geïnterviewd en is binnen de groepen geprobeerd variatie aan te brengen wat betreft aanwezigheid van deelnemers en de verschillende sporten die #Clubsport aanbiedt. Het doel was om eerst drie hulpverleners te interviewen, vanuit het streven om in totaal vijftien interviews af te nemen. Uiteindelijk zijn er echter vier hulpverleners geïnterviewd.

4.4.1. Werving van de participanten

Voor dit onderzoek zijn er alleen deelnemers benaderd die een intakegesprek hebben gehad bij STOOT tijdens de eerste cyclus van twaalf weken van deelname aan een van de drie sporten van #Clubsport. Twaalf weken is namelijk één cyclus van de sportmomenten die worden aangeboden en voor deze groep is de aanwezigheid van de deelnemers bijgehouden. De deelnemers zijn benaderd na de afronding van de eerste twaalf weken van #Clubsport. Voor de hulpverleners geldt dat zij allemaal betrokken zijn of zijn geweest bij #Clubsport, omdat een cliënt van hun deelneemt of heeft deelgenomen aan de sportmomenten van #Clubsport. De betrokken hulpverleners zijn niet allemaal geselecteerd uit de groep deelnemers van de eerste twaalf weken, omdat hen vragen zijn gesteld over de motiverende en belemmerende factoren voor participatie van de doelgroep aan #Clubsport. Deze vragen hadden betrekking op de doelgroep in het algemeen en hierdoor maakte het niet uit of hun cliënt in de eerste twaalf weken of op een later moment heeft deelgenomen aan #Clubsport.

Om de kans op het aantal deelnemers van #Clubsport te vergroten zijn de deelnemers die door de onderzoeker uit de groep van 21 deelnemers zijn geselecteerd eerst door de sportprofessionals van STOOT benaderd. De onderzoeker heeft vooraf een lijstje gemaakt met twaalf deelnemers met het verzoek aan de sportprofessionals hen te benaderen. Tijdens de stageperiode heeft de onderzoeker met veel van de deelnemers kennis kunnen maken, maar de sportprofessionals hebben sinds de start van #Clubsport meer contact met de deelnemers gehad. Hierdoor was de verwachting dat er meer vertrouwen was tussen de deelnemers en de sportprofessionals van STOOT, waardoor deelnemers eerder bereid zouden zijn mee te werken aan het onderzoek. De deelnemers die na de eerste twaalf weken besloten hebben

door te gaan met #Clubsport zijn persoonlijk door de sportprofessionals benaderd. Dit waren er vijf. Tijdens de intakegesprekken zijn alle deelnemers op de hoogte gebracht van het onderzoek. Tijdens de benadering van de sportprofessionals is dit opnieuw ter sprake gebracht en is in kaart gebracht wie er bereid was om geïnterviewd te worden. De deelnemers die alleen een intakegesprek hebben gehad en nooit zijn komen sporten en de deelnemers die niet meer deelnamen aan #Clubsport zijn, waar mogelijk, via een Whatsapp of Sms-bericht, of via Facebook benaderd door een sportprofessional van STOOT. Dit waren er zeven. Ook bij hen is uitgelegd waar het onderzoek over gaat en of zij bereid waren deel te nemen aan het interview. De onderzoeker heeft daarna het telefoonnummer gekregen van de deelnemers die bereikbaar waren en instemden met een interview, zodat er een afspraak gemaakt kon worden voor het interview. Bijlage 2 toont het bericht dat door de onderzoeker via Whatsapp of Sms naar de deelnemers is gestuurd. In paragraaf 4.4.2 is te lezen hoeveel deelnemers er uiteindelijk geïnterviewd zijn.

De hulpverleners zijn door de onderzoeker zelf benaderd via e-mail. Dit e-mailbericht is te vinden in bijlage 3. Ook de contactgegevens van de hulpverleners zijn via de sportprofessionals van STOOT verkregen. Er zijn eerst drie hulpverleners benaderd, waarbij er twee wilden meedoen, waarna nog een hulpverlener via e-mail bereid is gevonden. Hierover is meer te lezen in paragraaf 4.4.3. Er is gekozen om hulpverleners van verschillende organisaties te benaderen, omdat hun ondersteuningsaanbod uiteenloopt en er aldus een completer beeld verkregen kon worden bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

4.4.2. Interviews met de deelnemers

In totaal zijn er zes individuele interviews gehouden met deelnemers van #Clubsport. Twee van de twaalf deelnemers wilden niet meewerken aan het onderzoek. Twee deelnemers hebben bij de sportprofessional aangegeven wel bereid te zijn om geïnterviewd te worden, maar hebben nadat ze door de onderzoeker via Whatsapp en Sms benaderd waren niet meer gereageerd. Ook waren er twee deelnemers die niet gereageerd hebben op de berichten van een van de sportprofessionals van STOOT. Een aantal deelnemers is niet benaderd, omdat er van hun geen telefoonnummer was, of omdat de omstandigheden zo ongunstig waren dat werd ingeschat dat de kans op deelname heel erg klein was. Om toch zoveel mogelijk interviews te kunnen doen is de lijst van twaalf deelnemers elke keer opnieuw aangepast. In tabel 3 wordt een overzicht gegeven van de kenmerken van de zes deelnemers waarbij uiteindelijk een interview is afgenomen.

Tabel 3: Kenmerken geïnterviewde deelnemers

Geslacht	Leeftijd	Sport	Deelname	Organisatie	Opleidingsniveau
Vrouw	20	Kickboksen	10 keer	Leger des Heils	vmbo-TL
Man	19	Fitness	0 keer	Werkpro	vmbo-TL
Vrouw	20	Dansen	5 keer	Werkpro	mavo
Man	20	Kickboksen	2 keer	Subrosa	vmbo niveau 2
Man	27	Kickboksen	11 keer	Limor	vmbo-BB
Vrouw	24	Dansen	4 keer	Werkpro	mbo niveau 4

Uit de tabel is af te lezen dat de helft van de geïnterviewde deelnemers man is. De jongst geïnterviewde deelnemer is 19 jaar oud en de oudste is 27 jaar. De gemiddelde leeftijd van de geïnterviewde deelnemers bedraagt 21,7 jaar. De meeste deelnemers hebben deelgenomen aan het kickboksen, gevolgd door dansen. Degene die zich heeft aangemeld voor de fitness is niet geweest. Hierdoor is er één persoon geïnterviewd die nooit aanwezig is geweest bij #Clubsport. De hoogste frequentie voor deelname bedraagt elf van de twaalf keer. Het gemiddelde aantal keren dat de deelnemers hebben gesport in de eerste cyclus van twaalf week is 5,3 keer. Dit gemiddelde ligt hoger dan het groepsgemiddelde van 4,5 keer, maar betekent ook dat de geïnterviewde deelnemers gemiddeld minder dan de helft van het aantal keren aanwezig zijn geweest bij de sportmomenten van #Clubsport. Drie van de zes deelnemers krijgen ondersteuning vanuit Werkpro en de rest wordt begeleid vanuit het Leger des Heils, Subrosa en Limor. Vier van de zes deelnemers is niet in het bezit van een startkwalificatie, omdat zij niet over minimaal een mbo-niveau 2 diploma beschikken. De hoogst behaalde opleiding binnen deze groep deelnemers is mbo-niveau 4.

4.4.3. Interviews met de hulpverleners

In totaal zijn er vier hulpverleners geïnterviewd en hierdoor is het totaal aantal participanten uitgekomen op tien. Er zijn in totaal negen interviews gehouden, omdat er bij één interview twee hulpverleners aanwezig waren. De rest van de interviews zijn individueel afgenomen. In eerste instantie zijn er drie e-mails verstuurd naar drie betrokken hulpverleners van verschillende organisaties. Twee van de drie hulpverleners die als eerste benaderd zijn, zijn uiteindelijk geïnterviewd. De andere hulpverlener had het op het moment dat de interviews werden afgenomen te druk op het werk. Daarom is er vervolgens een andere hulpverlener via de mail benaderd en binnen deze organisatie was er nog een hulpverlener die betrokken is

geweest bij #Clubsport, waardoor dit interview uiteindelijk met twee hulpverleners tegelijk is gehouden. Tabel 4 geeft een overzicht van de kenmerken van de betrokken hulpverleners die aan dit onderzoek hebben meegedaan.

Tabel 4: Kenmerken geïnterviewde hulpverleners

Geslacht	Organisatie	Functie	Aantal jaren werkzaam
Vrouw	UnLitmiteD	Activiteitenbegeleider	Een half jaar
Vrouw	UnLitmiteD	Stagiaire SPH	9 maanden
Vrouw	Het Kopland	Trajectbegeleider	10 jaar
Man	Limor	Activiteitenbegeleider	5,5 jaar

De tabel laat zien dat er drie vrouwen en één man geïnterviewd zijn. Twee van de vier betrokken hulpverleners heeft een functie als activiteitenbegeleider waarbij ze cliënten helpen bij het vinden van dagbesteding maar ook tijdens deze dagbesteding cliënten ondersteuning bieden. Eén hulpverlener was tijdens het interview nog stagiaire voor de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening, maar gaat na het afronden van haar stage bij deze organisatie aan het werk als ambulante hulpverlener. De andere hulpverlener waarbij een interview is afgenomen is werkzaam als trajectbegeleider, maar ze noemde het zelf ook wel maatschappelijk werker, bij Het Kopland.

4.5. Kwalitatieve data-analyse

Om de onderzoeksvraag en de deelvragen te kunnen beantwoorden zijn er twee verschillende methoden gebruikt om de data te analyseren, namelijk observaties en interviews. In kwalitatief onderzoek wordt dit ook wel triangulatie genoemd. Bij triangulatie worden er twee of meer methoden gebruikt om een bepaald fenomeen beter te kunnen begrijpen (Patton, 1999). Tijdens de stageperiode van acht week zijn er observaties gedaan bij de sportmomenten van #Clubsport. Van deze observaties is in de stagelogboeken verslag gedaan en halverwege de stageperiode is er een overzicht gemaakt van de belangrijkste uitkomsten van de observaties om zo tot een onderzoeksvraag te komen. Tijdens de observaties is er vooral gelet op hoe de sportmomenten van #Clubsport verliepen, wat de doelgroep van #Clubsport is, hoe de omgang was met en tussen de deelnemers, wat de doelen zijn van #Clubsport en welke middelen er werden ingezet om deze doelen te behalen. Deze bevindingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 5.

De interviews zijn na de afname getranscribeerd en geanonimiseerd. Voor het analyseren van de interviews is er gebruik gemaakt van codes. Deze codes zijn gemaakt op basis van zowel het literatuuronderzoek en de interviewschema's als de interviews zelf. De codes die gebruikt zijn uit de literatuur en de interviewschema's worden deductieve codes genoemd en de codes afkomstig uit de interviews zijn inductieve codes (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Het codeboek dat gebruikt is om de data te analyseren is te vinden in bijlage 4. Om de interviews te kunnen analyseren is gebruik gemaakt van het programma Atlas.ti. Alle relevante informatie is voorzien van een code, zowel deductief als inductief, en bij de informatie die niet voorzien kon worden van een code zijn memo's geplaatst. Deze memo's zijn met elkaar vergeleken om de belangrijkste informatie eruit te kunnen halen. Van de codes zijn families gemaakt, te weten: *ervaringen STOOT*, *ervaringen #Clubsport*, *bevorderende factoren* en *risicofactoren*. Omdat het in dit onderzoek om twee groepen participanten gaat zijn de transcripten voor zowel de deelnemers als de hulpverleners in één aparte familie ondergebracht. De code 'niet veel sociale steun' is met 'gebrek aan sociale steun' samengevoegd en 'verstoord dag- en nachtritme' met 'moeite met dagindeling'. Deze codes bleken namelijk bij het analyseren nagenoeg hetzelfde. Ook is een aantal codes bij het analyseren van de data onder een andere familie geplaatst, omdat uit de data bleek dat codes beter pasten bij 'bevorderende factoren' of bij 'risicofactoren'. De code die onder 'bevorderende factoren' is geplaatst is: 'vertrouwen'. De codes die onder de risicofactoren zijn geplaatst zijn: 'weinig andere deelnemers' en 'onzeker'. Tijdens het analyseren is er per familie van codes naar codes gekeken die zowel in de data van de deelnemers als van de hulpverleners terugkwamen. Er is hierbij gekeken naar de frequentie, waarna de codes zijn bestudeerd om te zien wat de participant precies gezegd had en in welke context. Voor de bevorderende en risicofactoren zijn vier tabellen gemaakt. Hierdoor is er inzichtelijk gemaakt welke bevorderende en risicofactoren overeenkomen en welke verschillen er zijn tussen deze twee groepen. Uiteindelijk zullen de belangrijkste resultaten uit de data gebruikt worden om de deelvragen te beantwoorden en daarmee uiteindelijk een antwoord te geven op de onderzoeksvraag en aanbevelingen te kunnen doen.

4.6. Betrouwbaarheid en geldigheid

De mate van betrouwbaarheid in kwalitatief onderzoek hangt af van de vertekeningen van de onderzoeksresultaten die mogelijk zijn ontstaan door de invloed van de onderzoeker. Het gaat hierbij om de controleerbaarheid en of dezelfde resultaten verkregen worden wanneer hetzelfde onderzoek nog een keer uitgevoerd zou worden (Willems & Van Zwieten, 2004). Om de betrouwbaarheid van dit onderzoek te vergroten is er een uitgebreide beschrijving gegeven van de onderzoeksmethode en de data-analyse. Op deze manier is het voor een andere onderzoeker mogelijk hetzelfde onderzoek, in dezelfde context en met dezelfde participanten, te herhalen (Shenton, 2004). Alle interviews die afgenomen zijn, zijn opgenomen met een geluidsrecorder. Dit draagt tevens bij aan de betrouwbaarheid, omdat op deze manier de interviews teruggeluisterd en getranscribeerd konden worden. De beschrijving van de data-analyse en het codeboek dragen ook bij aan de betrouwbaarheid, omdat deze inzicht geeft in de manier waarop de gegevens zijn geanalyseerd.

De geldigheid van een kwalitatief onderzoek betreft de mate waarin een onderzoek is uitgevoerd zoals het bedoeld is. Niet goed uitgevoerde technieken en methoden kunnen zorgen voor systematische vertekeningen die op hun beurt kunnen leiden tot vertekeningen in de conclusies. Hierdoor wordt er geen juiste afspiegeling gegeven van wat de onderzoeker werkelijk wil onderzoeken (Willems & Van Zwieten, 2004). Om de geldigheid van het onderzoek te vergroten is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van triangulatie. In dit onderzoek zijn er twee onderzoeksmethoden toegepast, er zijn namelijk observaties gedaan en er zijn interviews afgenomen. De participanten zijn zo geselecteerd dat er voldoende verscheidenheid ontstond en er veelzijdige informatie verkregen kon worden om een beeld te kunnen geven van de werkelijkheid. De geldigheid van het onderzoek is tevens vergroot door het gebruik maken van interviewschema's en topical probing, afkomstig uit de literatuur. Op deze manier konden er zoveel mogelijk relevante onderwerpen besproken worden die een optimale afspiegeling vormden van hetgeen de onderzoeker werkelijk wilde onderzoeken. Tijdens de interviews is er door de onderzoeker aangegeven dat er geen goede of foute antwoorden zijn en is er door het tonen van empathie, het bieden van transparantie en het verzekeren van anonimiteit, getracht dat de participanten eerlijk hun verhaal zouden vertellen. Op deze manier zijn er alleen participanten geïnterviewd die vrijwillig wilden deelnemen en is getracht zo eerlijk mogelijke informatie te verkrijgen.

4.7. Ethische overwegingen

In kwalitatief onderzoek is het belangrijk om aandacht te besteden aan ethiek.

Sociaalwetenschappelijk onderzoek heeft vaak betrekking op gevoelige onderwerpen die behoren tot het privéleven van mensen. Mensen die deelnemen aan een onderzoek hebben daarom het recht om te weten wat er uiteindelijk met hun gegevens gebeurt (Waage, 2007).

Om op een verantwoorde manier data te verzamelen is er tijdens dit onderzoek rekening gehouden met ethische kwesties.

Vrijwilligheid van de deelname van de participanten aan het onderzoek stond voorop. De deelnemers die niet mee wilden doen aan het onderzoek werden gerespecteerd in hun keuze. Ook de deelnemers die bij de sportprofessional van STOOT hadden aangegeven wel mee te willen doen, maar geen reactie (meer) gaven op het bericht van de onderzoeker, werden na twee keer opnieuw te zijn benaderd, met rust gelaten. Nadat de sportprofessionals van STOOT de deelnemers hadden benaderd met een uitleg over het onderzoek en de vraag of de onderzoeker contact mocht opnemen, heeft de onderzoeker opnieuw uitleg gegeven over het onderzoek, wat er van de deelnemers verwacht werd en werd de anonimiteit van het onderzoek gegarandeerd. Ditzelfde gold voor de e-mail die verstuurd is naar de hulpverleners. Hierdoor waren de participanten op de hoogte van het doel van het onderzoek, waar de interviews over zouden gaan en kregen de participanten de mogelijkheid om vragen over het onderzoek te stellen. Voorafgaand aan de interviews is er toestemming gevraagd voor het opnemen van het interview met een geluidsrecorder en het bespreken van het interview met de scriptiebegeleider. Tevens is er verteld dat de deelname vrijwillig is en de participant altijd mag besluiten vragen niet te beantwoorden of te stoppen met het interview. Al deze ethische overwegingen waren van belang zodat de geïnterviewde geen schade zou ondervinden van zijn deelname en goed geïnformeerd was over het onderzoek. Dit wordt ook wel informed consent genoemd (Hennink, Hutter & Bailey, 2011).

Om de anonimiteit van de participanten te waarborgen zijn alle transcripten geanonimiseerd door de onderzoeker. Hierdoor was het ook voor de scriptiebegeleider niet mogelijk de antwoorden van de geïnterviewde participanten naar persoon te herleiden. Aan alle participanten is gevraagd waar en wanneer zij het liefst geïnterviewd wilden worden, zodat zij zich zo comfortabel mogelijk voelden tijdens het interview. Alle deelnemers gaven aan het liefst bij hen thuis geïnterviewd te worden. De betrokken hulpverleners gaven aan het liefst bij de desbetreffende organisatie geïnterviewd te worden.

Er is tijdens de observaties en tijdens de interviews ook rekening gehouden met hoe de onderzoeker zich presenteerde tegenover de participanten. Tijdens de observaties heeft de

onderzoeker voornamelijk meegedaan aan de sportmomenten, zich aangepast en zich niet als onderzoeker voorgedaan. Op deze manier werd getracht de deelnemers zo min mogelijk te beïnvloeden door de aanwezigheid van de onderzoeker teneinde een zo betrouwbaar mogelijk beeld van de sportmomenten te verkrijgen.

Door het creëren van transparantie, openheid en het tonen van empathie bij moeilijke onderwerpen heeft de onderzoeker ernaar gestreefd dat de participanten zich veilig voelden om eerlijk hun verhaal te vertellen. Ook wordt er in het resultatenhoofdstuk rekening gehouden met de anonimiteit van de participanten. Er zal alleen gesproken worden over de deelnemers of de hulpverleners en er zal geen gebruik worden gemaakt van hij of zij. Hierdoor zijn de resultaten niet herleidbaar tot de geïnterviewde participanten.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de observaties en de interviews gepresenteerd. In paragraaf 5.1 bevindt zich een uitwerking van de observaties die tijdens de stageperiode zijn gedaan. In paragraaf 5.2 worden de resultaten uit de interviews behandeld. Paragraaf 5.2.1 gaat over de ervaringen van de deelnemers en de hulpverleners met betrekking tot STOOT en #Clubsport. In paragraaf 5.2.2 worden de bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport besproken en paragraaf 5.2.3 gaat over de risicofactoren voor participatie aan #Clubsport.

5.1. Observaties

Zowel de participerende als de niet-participerende observaties hebben plaatsgevonden tussen begin februari en eind maart 2017. De locaties van de participerende observaties waren bij Fit For Free en JM1's dance studio. De niet-participerende observaties hebben plaatsgevonden bij Shera Fight. Alle locaties waar de sportmomenten van #Clubsport aangeboden worden zijn gelegen in de stad Groningen.

Tijdens de observaties is er vooral gelet op hoe de sportmomenten verliepen, hoe de sportprofessionals van STOOT met de deelnemers omgingen, hoe de deelnemers met elkaar omgingen en welke middelen er in werden gezet om de doelen van #Clubsport te bereiken. Wat tijdens de observaties is opgevallen, is dat er vrijwel niets wordt gedaan met de doelstellingen die de sportprofessionals met de deelnemers tijdens het intakegesprek hebben opgesteld. Het ging vooral om het sporten zelf en niet zozeer om de doelstellingen van de deelnemers, terwijl zij tijdens het intakegesprek wel allerlei persoonlijke vragen moesten beantwoorden. Aan het eind van de cyclus van twaalf weken zou er met alle deelnemers een eindevaluatie gehouden worden, maar uit gesprekken met de sportprofessionals bleek dat het, na de eerste twaalf weken, nog niet duidelijk was wanneer deze plaats zou vinden en hoe deze georganiseerd zou worden. Ook is er uit gesprekken met de sportprofessionals naar voren gekomen dat zij nog vooral bezig waren met het werven van nieuwe deelnemers en het benaderen van instellingen. Waarschijnlijk omdat #Clubsport nog in een pilotfase verkeert, liep de organisatie niet altijd helemaal vlekkeloos en werden er nog weinig middelen ingezet om de doelen van #Clubsport te realiseren. Ook was het opvallend dat er vaak maar weinig deelnemers op kwamen dagen bij de sportmomenten. Hier is ook uiteindelijk de onderzoeksvraag uit ontstaan. Er zaten geen consequenties aan het niet op komen dagen en er werd altijd heel mild gereageerd als een deelnemer niet kwam en diegene opgebeld werd met

de vraag waar hij of zij bleef. Wellicht heeft dat een gevoel van ‘totale vrijblijvendheid’ teweeggebracht, waardoor deelnemers niet kwamen sporten.

De sportprofessionals gaan op een hele leuke manier met de deelnemers om. Ze doen zelf ook mee met het sporten en vooral bij het fitnesssen en het kickboksen viel het op dat de deelnemers door de sportprofessional aangemoedigd worden om door te zetten. De sfeer tijdens de sportmomenten is goed, er worden grapjes gemaakt door de sportprofessionals en er is voor elke deelnemer persoonlijke aandacht. Er wordt met iedereen even een praatje gemaakt en gevraagd hoe het gaat. Ook als deelnemers niet komen sporten, wordt er een berichtje gestuurd waarin gevraagd wordt hoe het met ze gaat. Er was tijdens de sportmomenten te zien dat de deelnemers plezier hadden en dat sommige deelnemers wat meer naar elkaar toetrokken. Het viel echter ook op dat vooral bij het fitnesssen en het dansen de deelnemers verder niet veel met elkaar praatten. Bij het kickboksen gebeurde dit wel wat meer, maar vaak waren het dezelfde mensen die een gesprek met elkaar voerden.

5.2. Interviews

In onderstaande paragrafen worden de resultaten weergegeven die afkomstig zijn uit de negen interviews die zijn afgenomen met de deelnemers van #Clubsport en de hulpverleners.

5.2.1. Ervaringen met STOOT en #Clubsport

Uit de interviews die zijn afgenomen komt duidelijk naar voren dat alle participanten hele positieve ervaringen hebben met STOOT en #Clubsport. Een opvallend punt dat uit zowel de interviews met de deelnemers als met de hulpverleners naar voren is gekomen, is dat er door de participanten zelf vooral gesproken werd over STOOT en niet over #Clubsport. Bij de vraag wat de participanten van het sportparticipatietraject #Clubsport vinden is er in beide groepen een aantal keer gevraagd wat er bedoeld werd en sommige participanten wisten niet dat de naam van het sportparticipatietraject #Clubsport is. Om een beeld te geven van wat de deelnemers en de hulpverleners verteld hebben worden de resultaten van deze twee groepen apart uitgewerkt.

5.2.1.1. Ervaringen van de deelnemers

Alle geïnterviewde deelnemers zijn erg positief over STOOT en #Clubsport. De deelnemers hebben aangegeven dat zij de bejegening van de sportprofessionals prettig vinden en er worden kenmerken genoemd als duidelijk, gastvrij, open en relaxt. De deelnemers voelen zich geaccepteerd en er wordt goed naar hen geluisterd door de sportprofessionals van STOOT.

‘‘ Ik heb de kennismaking met STOOT als heel gastvrij, heel open en heel spontaan ervaren. Ja, ik vind STOOT wel goed personeel hebben en ik vind wel dat ze het goed doen. En ze zijn wel duidelijk genoeg vind ik’’.

‘‘Ik vind wel dat ze heel erg bij mensen kijken naar wat goed voor hen is’’.

Het intakegesprek werd niet door alle deelnemers (n=2) als prettig ervaren. Er wordt onder andere gezegd dat het woord ‘intake’ meer een ‘hulpverlenersding’ is en dat er teveel persoonlijke vragen tijdens het intakegesprek gesteld werden. Er is echter wel begrip voor dat de sportprofessionals van STOOT bepaalde zaken over de deelnemers moeten weten, maar sommige vragen vonden zij te diepgaand.

‘‘Ik snap ook wel dat het voor hen goed is om bepaalde dingen wel te weten. Maar ze vroegen best wel persoonlijke dingen. Dat vond ik wel lastig, omdat ik dacht dat we gewoon lekker zouden gaan sporten’’.

Er is uit de interviews met de deelnemers één negatief aspect naar voren gekomen met betrekking tot STOOT. Eén deelnemer vindt het vervelend dat er op de website van STOOT heel nadrukkelijk wordt gesproken over mensen met een afstand tot de maatschappij. Deze persoon denkt dan vooral aan mensen met bijvoorbeeld drugsproblemen en kan zichzelf hier niet goed mee identificeren. Ook denkt hij of zij dat de kwalificatie ‘met een afstand tot de maatschappij’ mensen kan afschrikken om zich voor #Clubsport aan te melden, omdat het zwaarder lijkt dan het is.

‘‘Ik vond het persoonlijk wat naar dat als ik mensen vertelde over STOOT en zij informatie gingen opzoeken, of gingen kijken op de website, dat er dan wel heel erg staat dat ze mensen ‘met een afstand tot de maatschappij’ helpen. En dan heb ik zoiets van, misschien hoor ik daar wel bij, of misschien niet. Maar dat vind ik niet fijn om dat dan zo zwart op wit te zien’’.

Iedereen die heeft deelgenomen aan #Clubsport geeft aan dat ze dit leuk hebben gevonden en ze vinden het fijn dat er rekening wordt gehouden met hun achtergrond. De deelnemers vinden de individuele begeleiding van de sportprofessional van STOOT heel erg fijn en krijgen hierdoor het gevoel dat er echt individuele aandacht aan hen besteed wordt.

‘Ja, de begeleiding beviel mij echt heel goed. Ze houden wel rekening met je en alles is heel persoonlijk zeg maar’.

Ook het sturen van een berichtje door de sportprofessional vinden de deelnemers prettig. Deze persoonlijke benadering geeft hen het gevoel dat de sportprofessionals van STOOT hen willen helpen.

‘De sportprofessional belde me weleens op van ‘hoe gaat het?’ of hij stuurde weleens een appje met ‘oh ben je er niet, wat is er dan?’. Hij vroeg wel of hij wat voor mij kon doen en zo. En dat vond ik wel fijn. Gewoon dat ik even weet ‘nou hij wil me wel helpen’.

Er wordt echter ook door meerdere deelnemers aangegeven dat het sturen van een persoonlijk berichtje de laatste tijd minder is geworden.

Er zijn twee deelnemers die hebben aangegeven dat ze het heel prettig vonden dat de sportprofessionals hen wel wilden ophalen voor de sportmomenten van #Clubsport.

‘Ik had best veel moeite om het huis uit te komen en dan vond ik het wel heel lastig om er dan in mijn eentje heen te gaan. En dan stelde de sportprofessional voor ‘nou we kunnen je ook wel ophalen en dan gaan we er samen naartoe’. Dat vond ik heel prettig, omdat je dan toch wel een beetje persoonlijke aandacht krijgt.’

De meningen van de deelnemers over de verschillende sporten variëren enigszins. De deelnemers uit de kickboksgroep vinden dat de lessen goed aansluiten en er wordt, naast de individuele aandacht van de sportprofessionals van STOOT, ook door de sportinstructeurs rekening gehouden met de deelnemers. Oefeningen worden goed uitgelegd, (opnieuw) voorgedaan en herhaald. Ze vinden het fijn dat de sportprofessionals altijd aanwezig zijn om het een en ander toe te lichten als er iets niet duidelijk is.

‘Wat de sportinstructeurs doen vind ik goed. Ze houden rekening met mensen, maar ze zijn ook niet te zacht voor je, dus je sport wel. Je wordt niet als een mak iets behandeld, maar als mens, met respect’.

Over het dansen waren de deelnemers over het algemeen positief, maar er is één deelnemer die heeft aangegeven dat hij of zij niet het gevoel had dat ze echt gesport hadden. Tevens wordt er gezegd dat de organisatie soms wat rommelig was.

‘‘Ik deed dan dansen en dat was nog best wel een beetje rommelig in het begin, van oh gaat het wel door? Of gaat het niet door? En wie komt er dan?’’.

Over de sportinstructeur zeggen de deelnemers dat hij spontaan is en open staat om andere dansstijlen te proberen.

De sportmomenten hebben op elke deelnemer effect gehad. Er zijn deelnemers (n=2) die zowel lichamelijk als mentaal fitter zijn geworden door het sporten bij #Clubsport en zij geven aan dat dit positieve effecten heeft op hun dagelijks leven. Ze staan bijvoorbeeld sterker in hun schoenen, voelen zich rustiger en zijn fysiek minder snel moe.

‘‘Ik houd gewoon wat meer dingen vol, zoals de trap op bijvoorbeeld. Ja en nu heb ik gewoon zoiets van, ook al ben ik moe dan kan ik gewoon doorgaan’.

Daarnaast is een aantal deelnemers (n=3) zelfverzekerder geworden door het sporten bij #Clubsport. Ze krijgen een gevoel van ‘nou dat heb ik toch maar wel even gedaan’. Ook het boeken van progressie in de sport geeft de deelnemers meer zelfvertrouwen. De deelnemers vinden het fijn dat ze door het sporten kunnen ontladen en sommige deelnemers zitten hierdoor beter in hun vel.

‘‘Ja, je bent toch even met je hoofd heel ergens anders mee bezig. Dus dat helpt ook vaak om bepaalde dingen gewoon even los te laten’’.

Er zijn drie deelnemers die aangeven dat #Clubsport er niet toe geleid heeft dat ze andere dingen zijn gaan ondernemen, buiten de sportmomenten om. Eén deelnemer is sinds zijn of haar deelname aan #Clubsport echter wel meer gaan ondernemen, maar kan niet met zekerheid zeggen of dit echt door #Clubsport komt.

‘‘Ik zat al langer met mijn hoofd bij school, dus ik kan niet met 100 procent zekerheid zeggen waar het vandaan komt. Maar ik heb wel het idee dat het sporten bij #Clubsport heeft meeg geholpen’’.

Over het onderlinge contact tussen de deelnemers van #Clubsport geven de deelnemers aan dat zij de groepen leuk hebben gevonden. Ze vinden dat er over het algemeen een goede sfeer hing tijdens de sportmomenten en dat de deelnemers leuk met elkaar omgingen. Soms was er weleens een akkefietje maar er wordt gezegd dat de sportprofessional er altijd was om hierin te bemiddelen. Uit de interviews komt wel naar voren dat de onderlinge band niet sterk was.

De deelnemers hebben aangegeven elkaar alleen tijdens de sportmomenten te zien en er zijn twee deelnemers die dit erg jammer vonden.

‘Ik had verwacht dat we vrienden zouden maken en je er echt elke week met lol heengaat van ‘oh ja die is er ook’. Maar ja dat is helaas niet zo’.

De meeste deelnemers vertelden dat zij het gevoel hadden dat mensen daar vooral voor zichzelf kwamen.

‘Ja het was eigenlijk altijd een beetje iedereen voor zichzelf ofzo. Dat merkte ik wel’.

Dat beeld wordt onderschreven door drie deelnemers die hebben aangegeven inderdaad voornamelijk voor zichzelf te komen.

5.2.1.2. Ervaringen van de hulpverleners

Net als de deelnemers, hebben ook de hulpverleners goede ervaringen met STOOT en #Clubsport. Ze hebben goed contact met de sportprofessionals van STOOT en geven aan dat er duidelijke afspraken worden gemaakt tussen STOOT, hun cliënt(en) en de hulpverlener zelf. Er wordt volgens de hulpverleners meegedacht en gezocht naar mogelijkheden voor de deelnemers om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de sportmomenten van #Clubsport.

‘Ja we hebben gewoon heel leuk contact. Met hen allebei, het zijn gewoon hele prettige mensen, ze zijn heel enthousiast, altijd vrolijk, vriendelijk, zeer behulpzaam, dus dat is hartstikke leuk’.

De hulpverleners zijn tevens positief over de communicatie tussen hen en de sportprofessionals van STOOT. Als er iets met een deelnemer aan de hand is wordt er contact gezocht met de hulpverlener om dit te bespreken.

‘In dit geval heb ik een goede samenwerking met de sportprofessional van STOOT. Hij belt mij, of hij appt mij ‘hoe zit het?’. En andersom ook. Dus dan als ik melding van hem krijg dan kan ik er achteraan en dan kunnen wij iets proberen’.

Alle geïnterviewde hulpverleners zijn te spreken over #Clubsport en vinden het fijn dat er nu juist voor deze doelgroep iets georganiseerd wordt. Ook krijgen ze van hun cliënt(en) terug dat zij er veel plezier aan beleven. Net als de deelnemers zelf, ervaren ook de hulpverleners

dat hun cliënt(en) veel persoonlijke aandacht krijgen. Er wordt aangegeven dat er rekening wordt gehouden met hun cliënt(en) en dat er maatwerk geleverd wordt.

‘Voordat het traject bij STOOT begint maken wij bepaalde afspraken. Nou ja, we praten over specifieke kenmerken van mijn cliënt(en) en wat hij moet weten. Dus daar wordt rekening mee gehouden als iemand binnenkomt. Dat vinden we belangrijk. En de sportprofessional is ook heel flexibel. Dat is ook belangrijk. Niet alleen voor mij, maar ook voor de jongeren’.

Voor drie hulpverleners zijn de doelstellingen van #Clubsport duidelijk. Zij geven aan dat de doelstellingen heel duidelijk worden uitgelegd tijdens het intakegesprek en denken dat deze doelstellingen haalbaar zijn, mits de deelnemers goed begeleid worden en de deelnemer er zelf aan toe is om zelfstandig lid te worden van een sportvereniging.

‘Wanneer de motivatie van de cliënt er is, is het zeker wel haalbaar. Het ligt niet aan STOOT wanneer het niet lukt, dat heeft echt met de motivatie van de cliënt zelf te maken. Ik denk dat STOOT wel alle mogelijkheden biedt om dat doel te kunnen behalen’.

Over de sporten die worden aangeboden wordt gezegd dat deze goed aansluiten bij de doelgroep. Uit de interviews komt naar voren dat vooral het kickboksen erg aantrekkelijk is en deze doelgroep nieuwsgierig maakt naar #Clubsport.

‘Ik merk gewoon vanuit onze doelgroep dat kickboksen heel favoriet is. En voor de rest, ik hoor ze nooit echt over heel veel anders’.

Er wordt aangegeven (n=1) dat het dansen een wat lastiger sport is, omdat deze sport aantrekkelijker is voor meisjes en meisjes wat onzekerder en kritischer zijn wat betreft de groep waarin ze terecht komen. Ook heeft deze hulpverlener verteld over een vervelende gebeurtenis tijdens een sportmoment van #Clubsport, waarbij de communicatie over het dansen niet goed is verlopen. Dit komt in onderstaande citaat naar voren:

‘Ik weet ook niet hoe het kan dat daar een mannelijke leraar stond. Als mij helemaal wordt verteld dat het een afgeschermd groep is en dat er geen mannelijke begeleider mee mag. En ja, dan staat er zomaar een man, dus ik stond ook even verstoemd. Ik dacht ‘hoe komt dit?’. Want dat werd me zo goed verteld en daar houd je rekening mee. Ja, dat is dan wel een beetje vreemd’.

Een andere hulpverlener heeft gezegd dat er te weinig sportmomenten worden aangeboden. Hierdoor gaat deze doelgroep volgens de hulpverlener liever sporten bij een reguliere sportschool.

‘Minpunt is dat het heel weinig uren zijn. Nou goed, ik snap het ook als er geen financiële mogelijkheid is. Maar wat dus een afknipmoment is, is dat het maar één keer in de week is. En dan hoor ik regelmatig ‘wat kan je met één keer in de week? Dat is toch niks? Als ik wil beginnen, dan wil ik goed beginnen’.

Net als de deelnemers zelf, zien ook de hulpverleners effecten bij hun cliënt(en) door de deelname aan #Clubsport. Ze geven aan te signaleren dat hun cliënt(en) lichamelijk en mentaal sterker zijn geworden. Volgens een hulpverlener is er een cliënt meer naar buiten getreden sinds zijn of haar deelname aan #Clubsport. Een ander geeft aan dat een deelnemer eerst niet naar een reguliere sportschool durfde te gaan, maar sinds zijn of haar deelname aan #Clubsport wel.

‘Je bent lekker in lichaamsbeweging, je problemen raken wat meer naar de achtergrond, het wordt niet opgelost maar het helpt wel. Je wordt er lichamelijk en mentaal sterker van’.

De hulpverleners hebben vanuit hun ervaringen met STOOT en #Clubsport ook een aantal tips en verbeterpunten gegeven. Twee hulpverleners doen de suggestie tot het genereren van meer naamsbekendheid in Groningen. Een andere hulpverlener lijkt het een goede idee als de sportprofessionals van STOOT meer hun gezicht bij de doelgroep zelf laten zien. Nu gaan de sportprofessionals vooral met de hulpverleners in gesprek, maar het zou persoonlijker zijn als ze hun gezicht bij de doelgroep laten zien, waardoor het door de doelgroep dan ook onderling beter zal worden verspreid.

‘Maar het was misschien leuk geweest als de sportprofessionals gewoon eens zelf naar de jongeren toegaan. Bijvoorbeeld een avondje organiseren, een keer samen voetbal kijken. Iets dat zij zelf zichtbaar zijn. Want als de jongeren van het intakegesprek komen, dan zijn ze echt enthousiast, maar je moet jongens of meisjes toch zo ver krijgen dat ze op de intake komen’.

Een andere tip die door een hulpverlener is benoemd, is het mixen van de groepen met reguliere deelnemers van de sportschool, zodat er altijd voldoende deelnemers bij de sportmomenten zijn. Ook zei deze hulpverlener dat als er heel weinig deelnemers zijn, de

sportprofessionals van STOOT het sportmoment beter niet door zouden moeten laten gaan, zodat de deelnemers die er wel zijn niet in verlegenheid worden gebracht omdat ze bijvoorbeeld moeten gaan dansen met maar heel weinig mensen.

‘‘Als je die groep niet vol hebt met dat dansen, gewoon niet starten. Want dat is voor die meisjes zo’n ding om daar te staan’’.

Een laatste tip die uit de interviews naar voren is gekomen, is dat een hulpverlener graag wat meer terugkoppeling zou willen hebben over desbetreffende cliënt(en). Dit geldt voor zowel de terugkoppeling naar de hulpverlener zelf als naar de organisatie. Deze hulpverlener wil dat ook de organisatie weet dat er een goede samenwerking is met STOOT en dat collega’s wellicht enthousiast worden om cliënten aan te melden voor #Clubsport.

‘‘Misschien wil ik wat meer informatie. Een soort evaluatiemomenten, niet alleen over mijn jongen of meisje, maar gewoon even algemeen. Af en toe even bij elkaar of van de sportprofessional een berichtje met dat het goed gaat. Wij moeten ook terug kunnen horen dat onze jongeren het goed doen. Twee keer goed, en drie slecht, is toch wel twee keer goed geweest’’.

5.2.2. Bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport

Aan de deelnemers is gevraagd wat hen motiveert om te komen sporten bij #Clubsport en welke persoonlijke en omgevingsfactoren hierop van invloed zijn. Aan de hulpverleners zijn dezelfde vragen gesteld maar dan met betrekking tot de doelgroep, kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang, in het algemeen. Om het overzicht te bewaren, worden de resultaten uit de interviews van deze twee groepen ook in deze paragraaf apart uitgewerkt.

5.2.2.1. Bevorderende factoren volgens de deelnemers

Uit de interviews met de deelnemers blijkt dat sociale steun een belangrijke bevorderende factor is voor hun deelname aan #Clubsport. De deelnemers die zich gesteund voelen door anderen geven aan aangemoedigd te worden om activiteiten buiten het huis te gaan ondernemen. Bij de meeste deelnemers zijn het vooral de ouders die deze steun bieden. Uit de interviews blijkt dat de meeste ouders bereidwillig zijn en blij zijn dat de deelnemers iets doen, zoals sporten bij #Clubsport.

‘‘ Ja, mijn vader die moedigt dat wel heel erg aan om weer bezig te zijn. Om weer eens het huis uit te gaan. Dan kom ik nog eens buiten zeg maar. En ja mijn moeder ook wel’’.

Er is een andere deelnemer die aangeeft voornamelijk steun te ontvangen van vrienden. Daarnaast geeft een ander aan dat hij of zij vanuit het werk sociale steun ervaart. De collega's op het werk houden rekening met zijn of haar participatie aan #Clubsport.

‘‘Het is nu zo dat het sporten om drie uur begint, maar dan kan ik gewoon een half uurtje eerder weg van het werk. Dat kan ik wel overleggen, dus dat is geen probleem’’.

Alle deelnemers hebben verteld dat zij gesteund worden door zijn of haar hulpverlener op het gebied van bijvoorbeeld financiën, school, maar ook met dagbestedingsactiviteiten zoals #Clubsport. Uit de interviews blijkt dat de meesten via hun hulpverlener in contact zijn gekomen met STOOT en zo met #Clubsport.

‘‘ Ja mijn hulpverlener heeft het zelfs samen met mij geregeld toen. Die is met mij mee geweest naar STOOT. En daarna is hij of zij twee keer komen kijken en dat vond ik wel leuk’’.

Een andere veel genoemde bevorderende factor voor deelname aan #Clubsport is het feit dat er een herinnering gestuurd wordt door de sportprofessionals STOOT, met de vraag of ze die dag komen sporten. Er wordt gezegd dat ze dit fijn vinden en dat deze herinnering er vooral in het begin voor zorgde dat zij kwamen opdagen, waardoor zij een drempel hadden genomen en het voor hen gemakkelijker was om een volgende keer weer te gaan sporten. Tevens werd er gezegd dat het sturen van een herinnering door de sportprofessionals #Clubsport juist uniek maakt, omdat er zo meer persoonlijke aandacht voor de deelnemers is.

‘‘Jawel, een herinnering sturen heeft me wel geholpen om te komen. De sportprofessional vroeg weleens ‘moet ik je nog een appje sturen of zo, voor de zekerheid?’. Dan zei ik ‘ja doe maar voor de zekerheid’.’’

‘‘Soms heb ik ook echt geen zin om te gaan en soms voel ik me echt slecht. En als hij dan belt, vooral in het begin was dat erg belangrijk, als je niet in de maatschappij zit. Dat is de hele motivatie! Dat je denkt ‘oh ja er rekent iemand op mij’.’’

Deze persoonlijke aandacht zorgt daarnaast voor meer vertrouwen in de sportprofessionals van STOOT en een gevoel van veiligheid tijdens de sportmomenten van #Clubsport. Het feit

dat een van de sportprofessionals altijd aanwezig is tijdens de sportmomenten van #Clubsport draagt ook bij aan het gevoel van veiligheid en vertrouwen.

‘Ze helpen je wanneer ze je moeten helpen. Lukt het even niet, nou dan komen ze even bij je. Bijvoorbeeld even praten, je motivatie geven. En ze doen zelf ook gewoon hartstikke leuk mee’.

Over het gevoel van veiligheid als bevorderende factor heeft één deelnemer aangegeven dat hij of zij gemotiveerd werd door het feit door zich er veilig te voelen. Deze deelnemer was vanwege overgewicht bang uitgelachen te worden door de overige deelnemers.

‘Ik was heel erg bang omdat ik overgewicht heb dat het er voor hen grappig uit zou zien als ik voor hen zou sporten. Dus daar was ik heel bang voor. Maar het was juist andersom, de andere deelnemers toonden respect en hebben mij aangemoedigd!’.

Uit de interviews is naar voren gekomen dat de deelnemers het prettig vinden dat zij een beetje in hetzelfde schuitje zitten. Gedeelde normen, waarden, identiteit en gelijkgestemdheid spelen hierbij een rol en zij voelen zich hierdoor meer verbonden met elkaar. Er is een aantal (n=2) dat hierbij aangeeft aan de groep te merken dat ‘ze allemaal een beetje hetzelfde zijn’. Er wordt bijvoorbeeld gezegd dat iedereen problemen heeft. Sommige deelnemers herkennen zichzelf in anderen en vinden dat prettig.

‘Het zijn allemaal mensen die allemaal niet echt in de maatschappij meedraaien. Dus dat is een heel fijn gevoel. Dat je niet in een clubje komt met iedereen die een heel goed en normaal leven heeft. Maar daaraan kan je wel merken dat het een ‘soort mensen’ zijn die daar zijn. Gewoon mensen die wat moeite hebben met bepaalde dingen. Ik zelf ook hoor, dus ja. Ik denk dat we allemaal wat meer terughoudend zijn’.

Motivatie is ook een bevorderende factor voor participatie aan #Clubsport. Er zijn deelnemers die hebben gezegd dat zij vanwege hun eigen motivatie zijn gaan sporten. Twee hiervan geven aan dat zij hierdoor ook vaak aanwezig zijn geweest.

‘Ik ben altijd best wel gemotiveerd om er heen te gaan, dus dan snap ik soms ook niet helemaal wat andere mensen ervan weerhoudt om niet heen te gaan’.

Het sporten bij #Clubsport wordt als erg laagdrempelig ervaren door de deelnemers. Eén deelnemer geeft daarbij aan dat de stap om naar een reguliere sportschool te gaan voor hem of haar nog te groot was. Meerdere geven aan dat juist deze lage drempel ervoor gezorgd heeft dat zij kwamen sporten.

“Vaak heb ik het idee dat ik echt moet gaan sporten. En ik wil het heel graag, maar het lukt me niet. Het is dan net dat drempeltje wat ik dan over moet. En dat is juist wat zij eigenlijk aanbieden. Ze maken die drempel zo laag mogelijk en dan is het allemaal heel toegankelijk”.

Andere bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport zijn de goede tijden waarop de sportmomenten gegeven worden (n=1) en de goed te bereiken locaties (n=3). Door twee deelnemers wordt benoemd dat zij gemotiveerd werden om te gaan sporten doordat zij graag even het huis uit wilden en #Clubsport als een goede manier zagen om dit te bereiken. Ook wordt er gezegd dat zij hebben geparticipeerd aan #Clubsport om dat de sportmomenten hen de mogelijkheid boden zich te kunnen ontladen.

“Een persoonlijke factor waardoor ik kwam sporten is dat ik even het huis uit wilde. En ja, ik denk ook wel om te ontladen en een soort van dat het jezelf een boost geeft daarna”.

Een bevorderende factor die wel door de deelnemers, maar niet door de hulpverleners is genoemd, is dat een paar deelnemers zijn gaan sporten doordat #Clubsport structuur in hun leven heeft gegeven. Ze geven aan het fijn te vinden dat ze in ieder geval van één dag weten dat ze gaan sporten en met iets bezig kunnen zijn. Een opvallend punt is dat twee deelnemers aangeven zich ook verantwoordelijk te voelen om wel te gaan sporten, omdat anderen voor hen aan het werk zijn, ze verwacht worden en dat deelnemers die nauwelijks komen sporten een plek bezet houden voor mensen die wel gemotiveerd zijn om te komen.

“Ik heb wel zoiets van ik moet er heen. Ze verwachten mij. Ik vind het heel lullig dat die man soms les staat te geven voor twee mensen, terwijl er tien zouden zijn”.

Samenvattend is uit de interviews met de deelnemers gebleken dat verschillende bevorderende factoren, zowel op persoonlijk gebied als vanuit de omgeving, een rol spelen in de participatie van de deelnemers aan #Clubsport. Tabel 5 vat deze factoren samen.

Tabel 5: Bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport volgens de deelnemers

Persoonlijke factoren	Omgevingsfactoren
Motivatie	Sociale steun van ouders, vrienden, collega's en hulpverlener
Uit huis willen	Herinnering sturen door de sportprofessionals van STOOT
Kunnen ontladen	Persoonlijke aandacht van de sportprofessionals van STOOT
Structuur in het leven willen	Vertrouwen dat geboden wordt door de sportprofessionals van STOOT
Verantwoordelijkheidsgevoel	Veiligheid dat wordt geboden tijdens de sportmomenten van #Clubsport door zowel de sportprofessionals van STOOT als door andere deelnemers
	Gedeelde normen, waarden, identiteit en gelijkgestemdheid
	Laagdrempelig karakter van de interventie (#Clubsport)
	Goede tijden van de sportmomenten
	Goede locaties van de sportmomenten

5.2.2.2. Bevorderende factoren volgens de hulpverleners

Een bevorderende factor voor participatie van deze doelgroep aan #Clubsport is volgens alle hulpverleners de laagdrempeligheid van #Clubsport. Zij zeggen dat de drempel om naar een reguliere sportschool voor deze doelgroep vaak nog een beetje te hoog is. Dit komt overeen met wat een aantal deelnemers heeft verteld. Zo wordt aangegeven dat deze doelgroep vaak tussen wal en schip valt en dat de lage drempel bij #Clubsport ervoor zorgt dat ook deze doelgroep de mogelijkheid krijgt om ergens aan mee te doen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de persoonlijke begeleiding die er geboden wordt. Tevens komt er uit alle interviews naar voren dat de hulpverleners zelf ook een lage drempel ervaren. Het is voor de hulpverleners namelijk gemakkelijk om contact met de sportprofessionals te zoeken en zij hoeven zelf niet veel te regelen om hun cliënt(en) laten sporten bij #Clubsport.

‘De drempel is laag. Sterker nog, er werd ooit gevraagd ‘mag ik mijn vriendin meenemen? Want zij wil ook graag mee’. Er werd even over nagedacht en die vriendin mocht mee. Echt laagdrempelig hoor’.

Een andere bevorderende factor volgens de hulpverleners is dat deelnemers gemotiveerd worden als hun hulpverlener zelf enthousiast is over #Clubsport. Zij geven aan hun cliënt(en) enthousiast te kunnen maken en te motiveren om te gaan sporten. Het gaat er daarbij vooral

om hoe de hulpverlener het overbrengt naar zijn of haar cliënt(en). De keerzijde daarvan kunnen zij zich echter ook voorstellen: als een hulpverlener niet zo enthousiast is, is de kans groter dat de cliënt niet gaat sporten.

‘‘Het is aan ons of wij het bestaan van STOOT doorgeven aan onze jongeren. Als ik dat doe, betekent het niet dat mijn collega dat ook doet. En als ik niks om sport geef dan breng ik het ook niet enthousiast naar mijn cliënt(en)’’.

Net als de deelnemers, geven ook hulpverleners (n=2) aan dat sociale steun ervoor kan zorgen dat deze doelgroep deelneemt aan #Clubsport. Door sociale steun voelen de deelnemers zich meer gestimuleerd om te gaan sporten. Zo geeft een hulpverlener aan wat betreft hun deelname aan #Clubsport verschil te zien tussen deelnemers die wel contact hebben met ouders en deelnemers die daar geen contact mee hebben.

‘‘Ik heb bij mijn cliënt gezien dat zijn of haar vader er ook heel erg mee bezig is hoor. Dat hij wil dat hij of zij gaat sporten, dat hij ook wel wil brengen en dat hij zich daarvoor wil inzetten. Dus ja, ouders helpen daar ook wel aan mee’’.

Niet alle hulpverleners zijn echter deze mening toegedaan; één hulpverlener valt op dat cliënten die goed contact met hun ouders hebben juist niet deelnemen aan #Clubsport. De hulpverlener heeft hierbij verteld dat ouders die goed contact met hun kind hebben het er wel voorover hebben om een abonnement bij een reguliere sportschool te betalen, omdat hun kind hier onbeperkt kan sporten. Bij #Clubsport zijn de uren veel beperkter.

Een andere factor die volgens twee hulpverleners deelname van de doelgroep aan sportmomenten bevordert is het feit dat er een gevoel van gelijkgestemdheid heerst en dat het voor deelnemers prettig is als zij weten dat ze in een groep terecht komen met ‘bijzondere mensen’. Dit kan veiligheid en vertrouwen bieden, omdat ze zich dan niet anders voelen dan de rest, zo wordt aangegeven. De rol van een gevoel van gedeelde normen, waarden en identiteit komt overeen met wat de deelnemers hebben verteld.

‘‘Ik denk dat de deelnemers komen sporten, omdat ze weten dat als ik hierbij ga sporten, dat ze dan in een groep komen met gelijkgestemden. Ja, ik denk dat dat voor de deelnemers wel prettig is’’.

Over de motivatie van deze doelgroep om deel te nemen aan #Clubsport bestaan verschillende ideeën. Zo signaleren sommigen dat de motivatie er wel is maar dat er steeds iets tussenkomt waardoor het sporten niet lukt, omdat deze doelgroep kampt met verschillende problemen.

“Er zijn echt verschillende redenen, maar ik heb geen enkele keer gehoord dat het niet leuk is of dat ze niet meer willen. Dus de motivatie is er wel. Maar er komt steeds iets tussen”.

Anderen zijn van mening dat motivatie wel degelijk een probleem is bij deze doelgroep.

Er wordt gezegd dat het zich kunnen ontladen tijdens het sporten er eveneens voor zorgt dat deze doelgroep gaat sporten. Vooral het kickboksen helpt volgens de hulpverleners bij het ontladen, omdat frustraties eruit geslagen kunnen worden.

“Ja, je hebt die ontlading. Je weet waar je met je frustraties terecht kan. Vooral met kickboksen kan je het er even lekker uitslaan”.

Dit komt ook naar voren uit een aantal interviews met de deelnemers. Het sporten biedt een uitlaatklep om problemen even los te kunnen laten.

Ook over de locaties en de tijden van #Clubsport zijn de meningen verdeeld. Er is een aantal (n=2) dat aangeeft dat de tijden en de locaties prima zijn. Eén hulpverlener krijgt van zijn of haar cliënt(en) terug dat de sportschool er professional uitziet en dat dit een positieve invloed heeft op de motivatie. Daarnaast wordt er gezegd dat er meer dagbesteding gegeven mag worden.

“Als je echt doelgericht naar kwetsbare personen en dakloze jongeren kijkt, dan past het wel goed. Ook de dagbesteding is goed, maar wat mij betreft mag er meer dagbesteding geboden worden. Niet alleen maar twee uur per week dansen, of vier uur kickboksen. Echt van 09.00 tot 17:00 uur”.

Er zijn echter ook hulpverleners die aangeven dat de tijden juist niet goed aansluiten op de deelnemers die wel naar school gaan, waardoor de doelgroep niet komt sporten.

“Mijn cliënt zit ’s middags op school en om 16.00 uur begint #Clubsport. Dat gaat hij of zij niet redden. En nu is er ook een nieuwe groep op de dinsdag maar dat begint ook om 15:00 uur. Dan heeft mijn cliënt ook stage en school. Dus de tijdstippen zijn voor onze doelgroep, in ieder geval voor mijn cliënten gewoon niet echt haalbaar”.

Net als de deelnemers, geven de hulpverleners aan dat het sturen van een herinnering door de sportprofessionals van STOOT helpt bij de participatie aan #Clubsport.

“Ik denk dat een herinnering sturen wel meehelpt. Want, tenminste de doelgroep waar ik mee werk, vergeet nog weleens wat. Je moet ze constant een beetje op de hoogte houden”.

Sommige hulpverleners opperen het idee dat deze doelgroep komt sporten, omdat ze zich thuis vervelen en het huis uitwillen. Dit komt overeen met wat een aantal deelnemers heeft gezegd.

Samenvattend komen veel van de bevorderende factoren die de hulpverleners hebben genoemd, zie tabel 6, overeen met die door de deelnemers zijn aangegeven. De factoren die zijn benoemd door de deelnemers, maar niet door de hulpverleners, waardoor zij participeren aan #Clubsport zijn: verantwoordelijkheidsgevoel, sociale steun van vrienden en collega’s en het feit dat #Clubsport structuur biedt in hun leven. Andersom geldt dat de hulpverleners hebben gezegd dat zij hun cliënt(en) zoveel mogelijk motiveren om te gaan sporten.

Tabel 6: Bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport volgens de hulpverleners

Persoonlijke factoren	Omgevingsfactoren
Motivatie	#Clubsport is laagdrempelig
Kunnen ontladen	Persoonlijke aandacht van de sportprofessionals van STOOT
Uit huis willen	Gemotiveerd worden door de hulpverlener
	Sociale steun, vooral van ouders
	Gedeelde normen, waarden, identiteit en gelijkgestemdheid
	Veiligheid dat wordt geboden tijdens de sportmomenten van #Clubsport door zowel de sportprofessionals van STOOT als door andere deelnemers
	Vertrouwen dat geboden wordt door de sportprofessionals van STOOT
	Goede tijden van de sportmomenten
	Goede locaties van de sportmomenten
	Herinnering sturen door de sportprofessionals van STOOT

5.2.3. Risicofactoren voor participatie aan #Clubsport

Net als bij de bevorderende factoren is er ook aan de deelnemers en de hulpverleners gevraagd wat hen of de doelgroep belemmert om te komen sporten bij #Clubsport en welke persoonlijke en omgevingsfactoren hierop van invloed zijn.

5.2.3.1. Risicofactoren volgens de deelnemers

Uit de interviews met de deelnemers komt duidelijk naar voren dat zij kampen met problemen op psychisch gebied. Ze geven aan dat deze psychische problemen belemmerend kunnen werken in hun deelname aan #Clubsport. Depressie en ADHD zijn de meest genoemde problemen op psychisch gebied. Veel deelnemers ervaren soms veel drukte in hun hoofd en zitten dan niet lekker in hun vel. Dit weerhoudt ze er dan van om te gaan sporten. Sommigen geven aan veel te piekeren en last te hebben van angst om naar #Clubsport toe te gaan. Die angst ervaren ze soms ook tijdens de sportmomenten zelf. Enkele deelnemers geven aan dat ze belemmerd worden door hun onzekerheid tijdens hun deelname aan #Clubsport.

‘Angst en piekeren. Ja ik weet niet hoe ik dat moet uitleggen maar dan ga ik gewoon heel veel dingen in mijn hoofd bedenken van ‘oh dit kan fout gaan, of dit gaat niet lukken of, nu moet ik daarheen of langsfietsen’. Ik kan het allemaal heel groot maken voor mezelf en dan wordt het teveel en dan denk ik nou ik ga gewoon niet’.

Veel deelnemers hebben te maken gehad met negatieve ervaringen in hun jeugd, een onprettige thuissituatie of er is sprake geweest van mishandeling. Zij geven aan dat deze negatieve ervaringen veel invloed hebben gehad op hun leven. Er was, en bij sommigen nog steeds, een gebrek aan sociale steun en hierbij komt naar voren dat ze zich vooral door hun ouders onvoldoende gestimuleerd voelen.

‘Sinds mijn twaalfde heb ik nooit iemand gehad om op terug te vallen. Zelfs niet mijn ouders, ik heb alles alleen moeten doen’.

Voor de meesten die te maken hebben gehad met negatieve ervaringen in hun jeugd geldt dat zij hier nog wel degelijk last van ondervinden. Ze hebben bijvoorbeeld vertrouwensproblemen en problemen op psychisch gebied. Deze psychische problemen werken belemmerend om deel te nemen aan #Clubsport. Ook is er een deelnemer met agressieproblemen die ontstaan zijn in zijn of haar jeugd en die hierdoor eigenlijk in alles belemmerd wordt.

‘Ik kan geen ‘nee’ horen, doordat mijn vader er nooit was en mijn moeder altijd ‘ja’ zei. Als ik iets vraag aan anderen en het gaat niet zoals ik wil, dan word ik gelijk boos. En dat is ook een van mijn hoofddoelen, agressie kwijtraken. Maar dat gaat niet zo een, twee, drie’.

De locaties waar de sportmomenten plaatsvinden is voor sommigen (n=2) een risicofactor voor participatie aan #Clubsport. Er wordt door hen met name gezegd dat deze locaties te ver weg zijn.

‘Het moet wat centraler. Als het in Vinkhuizen is en je aan de andere kant van de stad woont, dan is dat een pokkeneind fietsen en dan heb ik er al geen zin in’.

Tevens is er een deelnemer die vindt dat de dagen en tijden waarop het sporten aangeboden wordt niet uitkomen, omdat hij of zij overdag geen tijd heeft.

Een risicofactor die door een aantal deelnemers wordt genoemd en die hen belemmert om te gaan sporten is het gebruik van drugs, en dan vooral blowen.

“Ja, je wordt er gewoon moe van. Dus ook al blow je 's avonds, de volgende dag ben je gewoon moe. Dus dan heb je zoiets van ‘ah ik heb geen zin’. Dus dat belemmert me wel”.

Zoals motivatie een stimulerende rol kan spelen om te participeren aan #Clubsport kan een gebrek aan motivatie juist het tegenovergestelde effect hebben. Zo wordt door sommige deelnemers (n=3) aangegeven dat het beperkt aantal aanwezigen tijdens de sportmomenten demotiverend werkt, mede omdat zo geen onderlinge band kan ontstaan.

“Ja misschien het enige minpuntje wat ik dan kan noemen, is dat er gewoon best wel weinig mensen waren. Als we dan met zijn tweeën of drieën waren, dan was dat best wel demotiverend, want ik deed ook mee aan #Clubsport om nieuwe mensen te leren kennen”.

Alle deelnemers hebben een laag inkomen en een enkeling geeft aan hierdoor gehinderd te worden om deel te nemen aan #Clubsport. Diegene komt met de bus en dit is financieel gezien soms lastig.

Een ander idee dat onder de deelnemers leeft is dat sommigen niet komen, omdat er geen consequenties aan hun afwezigheid verbonden zitten:

“De sportprofessional is soms wat te aardig. Hij is zo van ‘ja maar ja, die heeft ook wel problemen. Misschien voelt hij zich niet goed.’. Nou ja als diegene echt niet naar kickboksen wil of nog echt in een heel diep dal zit, ja dan kan je ook niet anders. Maar als ze wel een beetje controle of druk uitoefenen, dan ja. Ik denk wel dat dat wat zou helpen”.

Overige risicofactoren voor participatie aan #Clubsport die uit de interviews met de deelnemers naar voren zijn gekomen zijn:

- het vergeten van de tijd (n=1);
- last hebben van lichamelijke problemen en hierdoor te worden gehinderd bij het sporten (n=1);
- een afwijkend dag- en nachtritme (n=1).

Samenvattend laten de resultaten van de interviews met deelnemers zien dat er – behalve verschillende bevorderende factoren - ook verschillende risicofactoren voor participatie aan #Clubsport bestaan. Tabel 7 vat deze risicofactoren, zowel op persoonlijk gebied als vanuit de omgeving, samen.

Tabel 7; Risicofactoren voor participatie aan #Clubsport volgens de deelnemers

Persoonlijke factoren	Omgevingsfactoren
Psychische problemen	Negatieve jeugdervaringen, zoals mishandeling en een onprettige thuissituatie
Angst	Gebrek aan sociale steun
Onzekerheid	Geen goede locaties van de sportmomenten
Weinig vertrouwen in anderen	Onhandige dagen/tijdstippen van de sportmomenten
Agressieproblemen	Weinig andere deelnemers
Drugsgebruik, vooral blowen	Geen consequenties aan de afwezigheid
Financiële problemen	
Vergeten van de tijd	
Lichamelijke problemen	
Afwijkend dag- en nachtritme	

5.2.3.2. Risicofactoren volgens de hulpverleners

De hulpverleners geven duidelijk aan dat deze doelgroep kampt met problemen op verschillende gebieden en hierdoor belemmerd wordt om te komen sporten. Er wordt gezegd dat de doelgroep vaak te maken heeft met financiële problemen en schulden. Het is daardoor lastig om dan met de bus naar #Clubsport te moeten.

‘Ik zie toch vaak dat financiën wel heel erg meespelen. Dus ook bijvoorbeeld dat als je ergens met de bus naartoe moet. Of met de fiets, dat dat ervaren wordt als dat het heel ver is of heel duur is’.

Ook kunnen er problemen zijn met huisvesting, sociale relaties, werk en school. Een aantal hulpverleners (n=3) geeft aan dat deze verscheidenheid aan problemen de meest belemmerende factor is voor participatie aan #Clubsport. Uit de interviews met de hulpverleners blijkt tevens dat deze doelgroep gehinderd wordt in hun deelname aan

#Clubsport door psychische problemen. Net zoals aangegeven door de deelnemers hebben ook de hulpverleners het voornamelijk over depressie en ADHD. Ook problemen met agressieregulatie komen naar voren.

‘‘Psychische problemen hebben ze allemaal. Als je depressief bent, dan wil je niks. Dan kost het ook meer moeite en is het een kunst om te gaan’’.

Onzekerheid en angst zijn kenmerken van deze doelgroep die door alle hulpverleners als risicofactoren worden aangeduid. Daarbij komt het voor dat ze deze onzekerheid niet laten zien en deze verscholen gaat achter agressief gedrag. Ook wordt er gezegd dat deze doelgroep meestal niet assertief genoeg is en niet durft af te bellen als ze niet komen sporten omdat ze zich bijvoorbeeld verslapen hebben. Deze schaamte hoopt zich dan op waardoor ze vervolgens helemaal niet meer komen.

‘‘De meeste jongeren zijn niet assertief genoeg, wel agressief bijvoorbeeld maar ze kunnen niet voor zichzelf opkomen. Ze durven geen nee te zeggen, niet hun mening te geven. Dat soort dingen kunnen ze nog niet’’.

Er zijn enkele hulpverleners (n=3) die hebben aangegeven moeite te hebben met de tijdstippen waarop de sportmomenten aangeboden worden. Zij hebben cliënten die graag willen sporten maar dat niet kunnen, omdat zij op de tijden van de sportmomenten op school zitten. Dit wordt binnen de interviews met deelnemers door één vertegenwoordiger van de doelgroep onderschreven.

‘‘De meesten hebben toch wel een dagbesteding overdag, die gaan naar school, dus dan is dat niet te combineren’’.

Twee geïnterviewde hulpverleners signaleren dat voor sommigen potentiële deelnemers de locaties te ver zijn en zij hierdoor gehinderd kunnen worden om te gaan sporten. Ook deze bevinding wordt bevestigd vanuit de interviews met de deelnemers zelf.

‘‘Ik krijg wel terug dat de locatie te ver is. Als iemand zijn fiets stuk is, dan gaat hij of zij niet lopen. En als diegene geen 2 euro voor de bus heeft dan wordt het hem niet’’.

Niet alleen de deelnemers, maar ook sommige hulpverleners (n=2) geven aan dat het niet motiverend is als er tijdens de sportmomenten weinig deelnemers en zelfs meer begeleiders dan deelnemers zijn. Als de groepen zo klein zijn bestaat het risico dat personen zich erg bekeken voelen. En als de eerste keer sporten dan niet leuk was, is deze doelgroep erg geneigd om niet weer te komen.

“Vooraf dat die groepen zo klein zijn soms, dat is niet motiverend. En dat is zo jammer, want als je weet, er zijn zoveel in die groep, dan weet je oké er zijn tien die zich aangemeld hebben, nou ja misschien komen er drie niet, dan heb je alsnog best wel wat over”.

Eén hulpverlener geeft echter aan dat de cliënt(en) het juist wel fijn vinden dat de groepen niet zo groot zijn, omdat er dan meer aandacht voor hen is.

“Dat er weinig mensen zijn, daar heb ik nog nooit iets over gehoord. Ze zijn blij dat er alleen maar aandacht voor hen is”.

Ook drugsgebruik wordt als een risicofactor gezien. Net zoals aangegeven door de deelnemers komt bij de hulpverleners naar voren dat het vooral om blowen gaat. Door sommige hulpverleners wordt er gesproken dat een verslaving belemmerend werkt, en anderen zeggen dat het gebruik op zich al belemmerend kan werken. Als je stoned bent heb je geen zin om te sporten.

“Het hoeft niet per se een verslaving te zijn, maar soms is gebruik wel een probleem ja. En als er in het weekend of doordeweeks gefeest wordt en ze zijn een beetje katerig, omdat ze midden in de nacht middelen hebben gehad, dan is dat wel een remming om te volgende dag te gaan”.

Alle hulpverleners hebben gezegd dat deze doelgroep vaak te maken heeft met een verstoord dag- en nachtritme en dat ze hierdoor vaak 's nachts wakker zijn, overdag slapen en daardoor 's middags niet komen sporten. Onder de geïnterviewde deelnemers blijkt er inderdaad één te zijn die hier problemen mee heeft.

Enkele geïnterviewde hulpverleners (n=2) geven aan dat vertegenwoordigers van deze doelgroep toch ook wel erg makkelijk zijn in het afzeggen of niet op komen dagen. Zij wijten dit deels aan de motivatie van de deelnemers en deels aan het feit dat er bij #Clubsport geen consequenties aan verbonden zijn als deelnemers niet komen en het allemaal vrijblijvend is.

Niet alle hulpverleners zijn het hier echter mee eens, er gaan ook geluiden op dat het juist goed is dat er geen consequenties aanzitten, omdat deze doelgroep al zoveel verplichtingen heeft en deze consequenties ervoor kunnen zorgen dat ze dan helemaal niet meer komen.

‘In principe is het natuurlijk allemaal vrijblijvend, vrijwillig, in hun ogen. Er zitten geen consequenties aan. En daardoor denken ze al gauw ‘nou wat maakt het uit als ik niet heenga’.

Wat er verder over motivatie wordt gezegd is dat vooral externe factoren ervoor zorgen dat deze doelgroep gedemotiveerd raakt om te gaan sporten. Dit kan bijvoorbeeld de slechte invloed van het netwerk zijn. Daarbij valt te denken aan vrienden die langskomen met wiet of de deelnemer uitlachen over hun deelname aan #Clubsport. Daarnaast is vaak sprake van weinig sociale steun, vooral vanuit de vriendenkring, waardoor deelnemers gehinderd worden in hun participatie aan #Clubsport.

Tabel 8 vat de risicofactoren die benoemd zijn door de hulpverleners voor participatie aan #Clubsport samen. De risicofactoren die wel door de deelnemers zijn genoemd maar niet door de hulpverleners zijn: negatieve jeugdervaringen, weinig vertrouwen in anderen, vergeten van de tijd en lichamelijke problemen. Ook de hulpverleners hebben enkele factoren genoemd, die niet door de deelnemers zijn onderschreven: problemen op verschillende gebieden, schaamte en weinig motivatie.

Tabel 8; Risicofactoren voor participatie aan #Clubsport volgens de hulpverleners

Persoonlijke factoren	Omgevingsfactoren
Problemen op verschillende gebieden, zoals o.a.: financieel, huisvesting, sociale relaties, werk en school	Onhandige dagen/tijdstippen van de sportmomenten
Psychische problemen	Geen goede locaties van de sportmomenten
Agressieproblemen	Weinig andere deelnemers
Onzekerheid/ angst	Geen consequenties aan de afwezigheid
Schaamte	Slechte invloed vanuit het sociale netwerk
Drugsgebruik	Gebrek aan sociale steun
Afwijkend dag- en nachtritme	
Weinig motivatie	

6. Conclusie en discussie

Het doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in de factoren die een rol spelen in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang aan de sportmomenten van #Clubsport. Om dit doel te bereiken zijn er observaties gedaan en zijn er zes deelnemers van #Clubsport en vier betrokken hulpverleners geïnterviewd. In dit hoofdstuk worden de conclusies van dit onderzoek besproken, worden de resultaten van het onderzoek in een discussie een breder perspectief geplaatst en zullen aanbevelingen worden gedaan. In paragraaf 6.1 worden de conclusies van de resultaten uit hoofdstuk 5 gegeven. Dit wordt gedaan aan de hand van de vier deelvragen die zijn geformuleerd vanuit de bestudeerde de literatuur. Aan de hand van deze deelvragen zal uiteindelijk de onderzoeksvraag beantwoord worden. In paragraaf 6.2 volgt de discussie van het onderzoek, waarbij er wordt ingegaan op de betrouwbaarheid en geldigheid van de resultaten. In paragraaf 6.3 zijn enkele aanbevelingen voor de praktijk en in paragraaf 6.4 voor vervolgonderzoek geformuleerd.

6.1. Conclusie

In deze paragraaf zal het beantwoorden van de onderzoeksvraag centraal staan. Deze luidt als volgt:

Welke factoren spelen een rol in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport?

Uit de literatuur bleek dat factoren voor het al dan niet participeren van kwetsbare mensen onderverdeeld konden worden in bevorderende factoren en risicofactoren voor participatie. Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zijn er na de literatuurstudie in dit onderzoek vier deelvragen opgesteld die betrekking hebben op de bevorderende en risicofactoren voor participatie.

Allereerst is er onderzoek gedaan naar de bevorderende factoren voor participatie aan #Clubsport. Dit is onderzocht met de volgende deelvragen: *welke bevorderende factoren spelen er volgens de kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang een rol in het participeren aan de sportmomenten van #Clubsport?* En, *welke bevorderende factoren spelen er volgens de betrokken hulpverleners een rol in het participeren van deze doelgroep aan de sportmomenten van #Clubsport?*

Uit de resultaten is gebleken dat veel factoren, die door beide groepen participanten als bevorderend aangemerkt worden voor deelname aan #Clubsport, met elkaar overeenkomen. Voor de omgevingsfactoren geldt dat zowel de deelnemers als de hulpverleners de persoonlijke aandacht die door de sportprofessionals van STOOT geboden wordt, als de meest bevorderende factor zien. Dit wordt ondersteund door de resultaten van de observaties, waarin naar voren komt dat er voor elke deelnemer individuele aandacht is, met iedereen een praatje wordt gemaakt en deelnemers worden aangemoedigd tijdens het sporten. Beide groepen participanten zien het laagdrempelige karakter van #Clubsport als een bevorderende factor. De deelnemers hebben aangegeven dat zij het prettig vinden dat er altijd een sportprofessional van STOOT aanwezig is, omdat er hierdoor vertrouwen en een veilige plek geboden wordt en dit de drempel verlaagd. De hulpverleners ervaren zelf eveneens een lage drempel, omdat het voor hen gemakkelijk is hun cliënt(en) te laten sporten bij #Clubsport.

Uit de resultaten met zowel de deelnemers als de hulpverleners komt naar voren dat het sturen van een herinnering door de sportprofessionals een stimulerende rol heeft in de participatie aan #Clubsport. Bevorderende omgevingsfactoren die eveneens tussen beide participanten overeenkomen zijn gevoelens van gelijkgestemdheid, gedeelde normen, waarden en identiteit bij de deelnemers. De doelgroep voelt zich hierdoor ‘niet anders dan de rest’ en dit biedt vertrouwen en veiligheid wat van positieve invloed is op de deelname aan #Clubsport. De resultaten uit beide groepen tonen aan dat er zowel enkele hulpverleners als deelnemers zijn die de locatie, dagen en tijdstippen als bevorderende factoren zien. Voor sommige deelnemers geldt dat het hierdoor gemakkelijker voor hen is om te komen sporten en een aantal hulpverleners vindt dat de dagen en tijdstippen goed aansluiten bij de doelgroep en daardoor dus bevorderend werken.

Uit de resultaten blijkt dat motivatie een belangrijke bevorderende factor is op intrapersoonlijk gebied. Hierbij speelt ook de mate van sociale steun een rol, omdat zowel de deelnemers als de hulpverleners aangeven dat sociale steun een motiverende werking heeft op de deelname aan #Clubsport. De resultaten laten hierin ook een verschil zien tussen beide groepen. Volgens de deelnemers zijn zijzelf gemotiveerd en komen daardoor sporten, terwijl de hulpverleners aan hebben gegeven dat vooral *zij* degenen zijn die deze doelgroep motiveert om er heen te gaan. Een ander verschil is dat deze doelgroep volgens sommige hulpverleners vooral steun van hun ouders krijgt en dat vrienden vaak een slechte invloed hebben, terwijl er ook deelnemers zijn geweest die aangeven dat ze naast de steun van hun ouders, juist wel door hun vriendenkring gesteund worden.

Twee overeenkomstige factoren uit beide groepen die een rol spelen in de participatie

aan #Clubsport zijn het kunnen ontladen en het feit dat deze doelgroep graag het huis uit wil. De hulpverleners hebben hierbij aangegeven dat deze doelgroep zich thuis veelal verveelt en iets te doen wil hebben. Een verschil tussen de deelnemers en de hulpverleners is dat de resultaten van de deelnemers laten zien dat de deelnemers graag structuur in hun leven willen en daardoor komen sporten. Ook het verantwoordelijkheidsgevoel om wel te gaan heeft bij sommigen van hen een bevorderende rol in de participatie aan #Clubsport. Deze factoren zijn niet benoemd door de hulpverleners.

Volgens is er onderzocht welke risicofactoren een rol spelen in het niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport. Dit is gedaan aan de hand van de volgende deelvragen: *welke risicofactoren spelen er volgens de kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang een rol in het niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport? En, welke risicofactoren spelen er volgens de betrokken hulpverleners een rol in het niet participeren van deze doelgroep aan de sportmomenten van #Clubsport?*

De resultaten wijzen erop dat er ook veel overeenkomstige risicofactoren zijn genoemd door de deelnemers en de hulpverleners. De risicofactor die volgens zowel de deelnemers als de hulpverleners het meest belemmerende effect heeft zijn psychische problemen. ADHD en depressie zijn in beide groepen het meest genoemd. Uit de resultaten blijkt dat problemen op psychisch gebied zorgen voor onzekerheid, angst en volgens de hulpverleners schaamte, waardoor het soms moeilijk is om te gaan sporten. De hulpverleners voegen hieraan toe dat onzekerheid bij deze doelgroep vaak omslaat in agressief gedrag. Dit komt niet op deze manier naar voren uit de resultaten van de gesprekken met de deelnemers, maar problemen met agressieregulatie worden wel door beide groepen als risicofactor voor deelname aan #Clubsport gezien. Agressieproblemen komt uit de resultaten van de interviews met de deelnemers naar voren als oorzaak van negatieve ervaringen in de jeugd. Negatieve ervaringen in de jeugd hebben er volgens de deelnemers verder voor gezorgd dat er vertrouwensproblemen zijn ontstaan die participatie aan #Clubsport soms hebben bemoeilijkt. Een gebrek aan sociale steun wordt door beide groepen benoemd als risicofactor. Waar sommige deelnemers veelal de steun van hun ouders hebben gemist, zien de hulpverleners vooral dat het sociale netwerk weinig steun biedt en een slechte invloed kan hebben.

De bevindingen uit het onderzoek wijzen erop dat de hulpverleners van mening zijn dat de verscheidenheid aan persoonlijke problemen die binnen deze doelgroep speelt een hele grote invloed heeft op het niet deelnemen aan #Clubsport. Problemen met onder andere financiën, huisvesting, sociale relaties, werk en school kunnen ervoor zorgen dat deze doelgroep belemmerd wordt in de participatie aan #Clubsport. Volgens de deelnemers zijn het

vooral de financiële problemen waardoor zij gehinderd worden, de overige factoren zijn niet door de deelnemers benoemd.

Verder tonen de resultaten van allebei de groepen participanten aan het onderzoek aan dat de locatie, dagen en tijdstippen belemmerend kunnen werken in de deelname aan de sportmomenten. Er komt uit de interviews met name naar voren dat de locatie te ver weg is en vooral de hulpverleners geven aan dat de dagen en tijdstippen niet aansluiten bij de doelgroep die overdag wel dagbestedingsactiviteiten hebben. Nog een ander verschil is dat bij de deelnemers naar voren komt dat er ook sprake is van het vergeten van de tijd. Hier is door de hulpverleners niet over gesproken. Wat daarnaast afwijkt is het feit dat de deelnemers lichamelijke problemen als risicofactoren hebben aangemerkt, terwijl de hulpverleners enkel psychische problemen hebben aangehaald. Wat wel uit de resultaten van beide groepen is gebleken, is dat het demotiverend werkt als er vaak maar weinig deelnemers zijn. Dit leidde volgens de deelnemers er soms toe dat zij zelf ook niet kwamen sporten. Een volgende overeenkomst tussen de deelnemers en de hulpverleners is dat het ontbreken van consequenties, aan het niet op komen dagen bij de sportmomenten, als risicofactor kan worden aangeduid. De observaties ondersteunen dit, omdat het erop leek dat de deelnemers een gevoel van totale vrijblijvendheid hadden ten aanzien van #Clubsport en hierdoor zelf bepaalden of ze wel of niet kwamen zonder dat daar consequenties aan verbonden zaten. Ook het gebrek aan motivatie is een overeenkomstige risicofactor. Vooral de hulpverleners geven te kennen dat dit een probleem kan zijn bij deze doelgroep; ze zijn volgens hen erg makkelijk in het afzeggen. Uit de resultaten van de observaties blijkt dat het afzeggen erg makkelijk was voor de deelnemers, omdat er heel mild mee omgegaan werd en het geen gevolgen had. Een risicofactor op persoonlijk gebied betreft het gebruik van drugs, en dan met name blowen. Dit is een risicofactor die uit de interviews met zowel de deelnemers als de hulpverleners naar voren is gekomen. Tot slot is een afwijkend dag- en nachtritme een risicofactor die uit de interviews met beide groepen overeenkomt.

6.2. Discussie

In deze paragraaf worden enkele beperkingen van het onderzoek genoemd. Er wordt hierbij ingegaan op de literatuur, op de betrouwbaarheid en de geldigheid van het onderzoek. De betrouwbaarheid in kwalitatief onderzoek heeft betrekking op de herhaalbaarheid van het onderzoek en de vertekeningen die mogelijk zijn ontstaan door de invloed van de onderzoeker (Willems & Van Zwieten, 2004). De geldigheid in kwalitatief onderzoek heeft betrekking op

de mate van afspiegeling van wat de onderzoeker werkelijk wil onderzoeken (Willems & Van Zwieten, 2004).

Voorafgaand aan het empirische gedeelte van dit onderzoek is er eerst een literatuurstudie gedaan over participatie. Dit is gedaan om een duidelijk beeld te geven van het begrip ‘participeren’ en waarom participatie belangrijk is. Hierop terugkijkend is de literatuurstudie wellicht te uitgebreid, omdat de rest van het onderzoek voornamelijk betrekking heeft op de factoren uit de submodellen van Wolf (2012). Er is namelijk voor het uitvoeren van het empirische onderzoek alleen gebruikgemaakt van de belangrijkste factoren uit deze twee submodellen. Er zijn vooral veel overeenkomsten te vinden tussen de resultaten en het submodel sociale kwaliteit en condities van participatie. Voor het submodel van sociale kwaliteit en risicofactoren zijn de overeenkomsten geringer. Hierdoor sluit het eerste submodel wat beter aan dan het tweede submodel. Dit kan komen doordat het tweede submodel, sociale kwaliteit en risicofactoren, zich meer richt op de invloed op de kwaliteit van het leven dan op participatie. Maar door middel van het empirische gedeelte van dit onderzoek zijn er interessante nieuwe risicofactoren naar voren gekomen die invloed hebben op de participatie van kwetsbare jongvolwassenen.

Wat betreft het empirische gedeelte gaat dit onderzoek over de eerste twaalf weken van #Clubsport. Omdat #Clubsport tijdens het uitvoeren van dit onderzoek nog in een pilotfase verkeerde, gaat het onderzoek over de allereerste cyclus van het sportparticipatietraject. Hierdoor is het mogelijk dat de sportprofessionals van STOOT in de tweede cyclus al wijzigingen in het sportparticipatietraject hebben aangebracht. De uitkomsten waren mogelijk anders geweest wanneer het onderzoek in de tweede of derde cyclus had plaatsgevonden, omdat #Clubsport dan wellicht, door onder andere meer naamsbekendheid, beter had gelopen. Ook had de onderzoeker in de tweede cyclus van twaalf weken de hele periode aanwezig kunnen zijn bij de sportmomenten van #Clubsport, waardoor de onderzoeker alle deelnemers uit die periode had kunnen ontmoeten. Dit had mogelijk het aantal deelnemers voor het onderzoek verhoogd. Het was echter niet haalbaar om het onderzoek in de tweede cyclus van twaalf weken uit te voeren, omdat de onderzoeker dan in tijdnood zou komen. Samenvattend werd dit onderzoek over #Clubsport wellicht iets te vroeg uitgevoerd om een geheel compleet en betrouwbaar beeld te kunnen geven van participatie beïnvloedende factoren. Dit bemoeilijkt ook de herhaalbaarheid van het onderzoek, want de tweede cyclus van sportmomenten heeft er mogelijk anders uitgezien dan de eerste cyclus.

Een andere beperking van dit onderzoek is dat de sportprofessionals van STOOT eerst alle deelnemers hebben benaderd en niet de onderzoeker zelf. De reden hiervoor was dat er

verwacht werd dat dit het aantal deelnemers voor het onderzoek zou verhogen, maar de onderzoeker wist niet wat de sportprofessionals precies tegen de deelnemers gezegd hebben en hoe vaak de deelnemers opnieuw door hen benaderd zijn voor een interview. Door dit uit handen te geven heeft de onderzoeker minder controle op de werving en de benadering van de deelnemers gehad, waardoor de benaderde deelnemers wellicht niet volledig geïnformeerd waren over het onderzoek. Dit heeft mogelijk invloed op de geldigheid, omdat er nu alleen deelnemers zijn geïnterviewd die gelijk mee wilden werken aan het onderzoek. Dit kan ervoor gezorgd hebben dat niet alle resultaten betrekking hebben op de doelgroep van #Clubsport of er factoren ontbreken die ook een rol spelen in het al dan niet participeren aan de sportmomenten.

Er is nog een kanttekening bij dit onderzoek te plaatsen. Er is ook een kans dat niet alle participanten zich vrij voelden om hun verhaal te vertellen of dat participanten sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven. Sommige vragen bevatten gevoelige onderwerpen waardoor het moeilijk kon zijn om hierover te praten. Ook waren er vragen die betrekking hadden op de sportprofessionals van STOOT en op de ervaringen met #Clubsport, waarop participanten misschien sociaal wenselijk geantwoord hebben. De onderzoeker heeft echter wel de garantie gegeven dat alle antwoorden van de participanten anoniem zullen blijven, om het risico op sociaal wenselijke antwoorden te verkleinen.

6.3. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten en de conclusies van dit onderzoek zal er een aantal aanbevelingen worden gedaan. Allereerst zullen er aanbevelingen worden gedaan voor de praktijk, gericht op het verbeteren van #Clubsport en vervolgens voor vervolgonderzoek.

6.3.1. Aanbevelingen voor de praktijk

Op basis van dit onderzoek kan een aantal aanbevelingen gedaan worden voor #Clubsport.

Ten eerste komt uit dit onderzoek naar voren dat de band tussen de deelnemers onderling niet sterk is. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat het elke week onduidelijk is wie er wel bij is en wie niet en doordat er deelnemers zijn die voornamelijk voor zichzelf komen. Uit de interviews blijkt dat er deelnemers zijn die naast het sporten ook graag nieuwe mensen willen leren kennen, maar dit wordt bemoeilijkt als de aanwezigheid van de meeste deelnemers steeds wisselt. Een aanbeveling voor de sportprofessionals van STOOT is het werken aan meer groepsgevoel tijdens de sportmomenten van #Clubsport. De trainingen zouden meer gericht kunnen zijn op de groep in plaats van op het individu. Er kunnen

bijvoorbeeld groepsdoelen opgesteld worden of de deelnemers kunnen bewust worden gemaakt van hun aandeel in de groep. Op deze manier ontstaat er meer vertrouwen in elkaar en kunnen deelnemers elkaar beter ondersteunen. Daarnaast kan er door het creëren van een groepsgevoel meer een collectief gedragen verantwoordelijkheidsgevoel ontstaan en kunnen deelnemers elkaar motiveren, waardoor zij mogelijk vaker komen sporten.

Een tweede aanbeveling is om #Clubsport vorm te geven als een traject waarbij er een samenwerking bestaat tussen de sportprofessionals van STOOT en de deelnemers. Uit het onderzoek blijkt dat er tijdens het intakegesprek veel persoonlijke vragen worden gesteld en dat de deelnemers doelen met betrekking tot #Clubsport moeten opstellen. Hier werd echter ten tijde van dit onderzoek nog niet veel mee gedaan. Door met de deelnemers een traject in te gaan kan er beter aan de persoonlijke doelen van de deelnemers gewerkt worden en kan er tussentijds gekeken worden of er doelen behaald zijn of dat deze bijgesteld moeten worden. Daarnaast kunnen de deelnemers hun verwachtingen met betrekking tot #Clubsport kenbaar maken, zodat de sportprofessionals van STOOT hier beter op kunnen anticiperen. Dit geldt ook andersom, zodat het voor de deelnemers duidelijk is wat de sportprofessionals van STOOT van hen verwachten. Er kunnen bijvoorbeeld, voordat het traject start, afspraken worden gemaakt over hoe vaak deelnemers worden verwacht en dat er consequenties aan verbonden zitten als deelnemers zich hier niet aan houden.

Ten derde blijkt uit dit onderzoek dat het voor sommige kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang niet mogelijk is deel te nemen aan #Clubsport. Er wordt gezegd dat er toch veel jongvolwassenen zijn die overdag dagbestedingsactiviteiten hebben. Een aanbeveling is daarom om ook 's avonds een sportmoment aan te bieden. Omdat blijkt dat het kickboksen favoriet is in deze doelgroep, is de suggestie om deze sport een avond in de week te faciliteren. Op deze manier wordt het ook voor kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang die overdag wel een dagbesteding hebben mogelijk om deel te nemen aan de sportmomenten van #Clubsport.

6.3.2. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Omdat dit onderzoek zich heeft gericht op een pilotfase van een interventie is vervolgonderzoek aan te raden. Het vervolgonderzoek zou uitgevoerd kunnen worden nadat de sportprofessionals van STOOT alle drie de cycli van #Clubsport hebben doorlopen. Dan loopt het sportparticipatietraject mogelijk zoals het bedoeld was en komen er wellicht meer, of andere factoren naar voren die een rol spelen in het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen uit Beschermd Wonen en Opvang aan de sportmomenten van #Clubsport.

Daarnaast zou er een vervolgonderzoek uitgevoerd kunnen worden dat zich richt op de evaluatie van #Clubsport. Dit onderzoek richt zich dan bijvoorbeeld op de knelpunten van #Clubsport, waarna er een adviesrapport geschreven kan worden op basis van deze resultaten. Dit zou een toegevoegde waarde kunnen hebben om positieve ontwikkelingen in het sportparticipatietraject #Clubsport aan te brengen.

Een laatste aanbeveling is dat de onderzoeker bij een vervolgonderzoek een hele cyclus van twaalf weken aanwezig is bij de sportmomenten. Hierdoor wordt de kans op meer participanten wellicht vergroot en kan er meer informatie verzameld worden. Ook is aan te raden dat de onderzoeker observatiedoelen opstelt en hier specifieke verslaglegging van doet. Dit kan van toegevoegde waarde zijn voor het onderzoek, omdat ook zo meer informatie verzameld wordt.

Literatuurlijst

- Bakker, K. (1999). Sociale kwetsbaarheid en sociale competentie: Een kaderstelling. In K. Bakker, M. Pannebakker, & J. Snijders (Eds.). *Kwetsbaar en competent. Sociale participatie van kwetsbare jeugd. Theorie, beleid en praktijk* (pp. 19-34). Utrecht: NIZW.
- Breedveld, K., Bruining, J. W., Van Dorsselaer, S., Mombarg, R., & Nootebos, W. (2010). *Kinderen met gedragsproblemen en sport*. 's Hertogenbosch: WJH Mulier Instituut.
- Cephir. (2008). *Factoren die ten grondslag liggen aan het ontstaan van risicojeugd*. Rotterdam: Cephir.
- Coleman, J.S. (1990). *Foundations of social theory*. Cambridge: Belknap Press.
- Conn, E. (2011). Community engagement in the social eco-system dance. In A. Tait, & K. Richardson (Eds.). *Moving Forward with Complexity*. Litchfield park: Emergent publications.
- Dalton, R. (2008). Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, 56, 76-98. doi:10.1111/j.1467-9248.2007. 00718.x
- De Hart, J., Knol, F., Maas- de Waal, C., & Roes, T. (2002). *Zeker banden. Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- De Kinderombudsman. (2013). *Van leerplicht naar leerrecht*. Den Haag: De Kinderombudsman.
- De Rijk, P. (2010). Bidden in de GGZ. Ontwikkeling en evaluatie van een cursus 'bidden' als interventie in de geestelijke gezondheidszorg. Delft: Eburon.
- Elias, M.J., & Weisberg, R.P., e.a. (1994). The schoolbased promotion of social competence: Theory, research, practice and policy. In R.J. Haggerty, & L.R. Sherrod, e.a. (Eds.), *Stress, Risk, and Resilience in Children and Adolescents* (pp. 268-316). Cambridge: University Press.
- Elling, A., Knoppers, A., & De Knop, P. (2001). The social integrating meaning of sport: A critical and comparative analysis of policy and practice in the Netherlands. *Sociology of sport journal*, 18, 414-434.
- Engbersen, G., Snel, E., & 't Hart, M. (2015). *Mattheüs in de buurt: over burgerparticipatie en ongelijkheid in steden*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Folkman, S. (2010). Stress, coping, and hope. *Psycho-Oncology*, 19, 901–908. doi: 10.1002/pon.1836

- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methods*. Londen: SAGE Publications Ltd.
- Hortulanus, R., Machielse, A. & Meeuwesen, L. (2003). *Sociaal isolement. Een studie over sociale contacten en sociaal isolement in Nederland*. Den Haag: Elsevier Overheid.
- Hoyng, J., & De Knop, P. (1998). *De functies en betekenissen van sport*. Tilburg: Tilburg University Press.
- Jager-Vreugdenhil, J. (2011). Spraakverwarring over participatie. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20, 76–99. doi: <http://doi.org/10.18352/jsi.251>
- Jehoel-Gijsbers, G. (2004). *Sociale uitsluiting in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Kieselbach, T. (2003). Long-Term Unemployment Among Young People: The Risk of Social Exclusion. *American Journal of Community Psychology*, 32, 69–76. doi: 10.1023/A:1025694823396
- KING. (2015). *Kwetsbare groepen in een inclusieve samenleving*. Den Haag: Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten.
- Korsten, A., & De Goede, P. (2006). *Bouwen aan vertrouwen in het openbaar bestuur*. Den Haag: Reed Business Information.
- Kwekkeboom, M., & Van Weert, C. (2008). *Meedoen en gelukkig zijn*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Life Goals. (n.d.). Methodiek. *Beproefde Life Goals aanpak*. Geraadpleegd op 3 augustus 2017, van <http://stichtinglifegoals.nl/over-ons/hoe-werken-wij/methodiek/>
- Movisie. (2010). *Participatie ontward. Vormen van participatie uitgelicht*. Utrecht: Movisie.
- Movisie. (2011). *Tussen draaglast en draagkracht. Kwetsbare groepen in gemeentelijk beleid*. Utrecht: Movisie.
- Movisie. (2014). *Werken aan economische participatie*. Utrecht: Movisie.
- Movisie. (2015). *De voordelen van de participatiesamenleving*. Geraadpleegd op 13 maart, 2017, van <https://www.movisie.nl/artikel/voordelen-participatiesamenleving>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2014). *Arbeidstoeleiding kwetsbare jeugd*. Utrecht: NJi.
- NIVEL. (2013). *Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking*. Utrecht: NIVEL.
- NOC*NSF. (2015, 1 april). *Sportdeelname verhogen bij meer kwetsbare mensen*. Geraadpleegd op 11 april, 2017, van <https://www.nocnsf.nl/sportdeelname-verhogen-bij-meer-kwetsbare-mensen>

- Oudenampsen, D., & De Gruijter, M. (2005). *Maatschappelijke participatie van mensen met een psychische handicap*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Patton, M.Q. (1999). Enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *Health Sciences Research*, 34, 1189–1208.
- Pearlin, L.I., & Schooler, C. (1978). The Structure of Coping. *Journal of Health and Social Behavior*, 19, 2-21.
- Projectplan STOOT. (n.d.). *#Clubsport. Participatie door middel van sport*. Groningen: STOOT.
- Prout, A., Simmons, R., & Birchall, J. (2006). Reconnecting and extending the research agenda on children's participation: mutual incentives and the participation chain. In E.K.M. Tisdall, J.M. Davis, M. Hill, & A. Prout (Eds.). *Children, young people and social inclusion. Participation for what?* (pp. 75-104). Bristol: The Policy Press.
- Putnam, R. (1993). *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Repetti, R.L., Taylor, S.E., & Seeman, T.E. (2002). Risky Families: Family Social Environments and the Mental and Physical Health of Offspring. *Psychological Bulletin*, 128, 330-366. doi: 10.1037/0033-2909.128.2.330
- Rijksoverheid. (n.d.). *Decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten*. Geraadpleegd op 7 maart, 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/inhoud/decentralisatie-van-overheidstaken-naar-gemeenten>
- RIVM. (2013). *Gezondheid en maatschappelijke participatie*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
- RMO. (2008). *Verkenning participatie. Arbeid, vrijwillige inzet en mantelzorg in perspectief*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling
- Schmeets, H., & Huynen, B. (2010). *Veel vertrouwen van hoger opgeleiden*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Schmeets, H., & Te Riele, S. (2010). Sociale Samenhang in het drieluik van participatie, vertrouwen en integratie. In *Sociale Samenhang: Participatie, Vertrouwen en Integratie* (pp. 7-14). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Scheffers, M. (2010). Sterk met een vitaal netwerk. Empowerment en de sociaal netwerkmethodiek. Bussum: Coutinho.

- Schouten, L., & Vellekoop, M. (2015). *Toegankelijkheid sportverenigingen voor mensen met psychische problemen*. Haarlem & Heiloo: Sportservice Noord-Holland & GGZ Noord-Holland-Noord.
- SCP. (2012). *Een beroep op de burger. Minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid?* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- SCP. (2014). *Rapportage sport*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22, 63-75.
- Snijders, J., & Pannebakker, M. (1999). Steun aan kwetsbare jeugd: beleid, praktijk, projecten. In K. Bakker, M. Pannebakker, & J. Snijders (Eds.). *Kwetsbaar en competent. Sociale participatie van kwetsbare jeugd. Theorie, beleid en praktijk* (pp. 111-141). Utrecht: NIZW.
- Ströhle, A., Höfler, M., Pfister, H., Müller, A.G., Hoyer, J., Wittchen, H.U., & Lieb, R. (2007). Physical activity and prevalence and incidence of mental disorders in adolescents and young adults. *Psychological Medicine*, 37, 1657-1666.
- Swanborn, P.G. (2004). Kwalitatief onderzoek en exploratie. *KWALON. Tijdschrift voor kwalitatief Onderzoek*, 9, 7-13.
- Taylor, S. (2011). Educational and Vocational Exploration in Vulnerable Youth. *Child & Youth Services*, 32, 355-379. doi:10.1080/0145935X.2011.639254
- Ten Have, M., De Graaf, R., & Monshouwer, K. (2009). *Sporten en psychische gezondheid. Resultaten van de 'Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS)*. Utrecht: Timbos-instituut.
- Theeboom, M., De Knop, P., & Wylleman, P. (2008). Martial arts and socially vulnerable youth. An analysis of Flemish initiatives. *Sport, Education and Society*, 13, 301-318.
- Van den Bosch, A., & Boss, E.M. (2009). *Motiveren is maatwerk*. Geraadpleegd op 20 april, 2017, van Movisie:
https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Motiveren%20is%20maatwerk%20%5BMOV-222135-0.3%5D.pdf
- Van der Linden, J. (2014). Nieuwe kansen voor de stille krachten van de verzorgingsstaat in de participatiesamenleving?! *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 23, 71-74. doi: <http://doi.org/10.18352/jsi.407>
- Van der Measen, L.J.G., & Walker, A.C. (2005). Indicators of Social Quality: Outcomes of the European Scientific Network. *European Journal of Social Quality*, 5, 8-24. doi: 10.3167/146179105780337431

- Van der Ploeg, J. (1999). Sociale kwetsbaarheid en sociale competentie: Een kaderstelling. In K. Bakker, M. Pannebakker, & J. Snijders (Eds.). *Kwetsbaar en competent. Sociale participatie van kwetsbare jeugd. Theorie, beleid en praktijk* (pp. 95-34). Utrecht: NIZW.
- Van Regenmortel, T. (2010). Empowerment als uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 18, 22-42.
- Veenhoven, R. (2006). *Gezond geluk. Effecten van geluk op gezondheid en wat dat kan betekenen voor de preventieve gezondheidszorg*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Venkatesh, S.A. (2000). *American project: The rise and fall of a modern ghetto*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- VNG. (2016). *Handreiking voor gemeenten. Kwaliteitseisen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Ontwikkeld als onderdeel van het programma 'Opvang en Bescherming'*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
- Vollebergh, W. (1999). Kwetsbare adolescenten en sociale competentie. In K. Bakker, M. Pannebakker, & J. Snijders (Eds.). *Kwetsbaar en competent. Sociale participatie van kwetsbare jeugd. Theorie, beleid en praktijk* (pp. 37-47). Utrecht: NIWZ.
- Waege, H. (2007). Het onderzoeksplan. In J. Billiet, & H. Waege (Eds.). *Een samenleving onderzocht. Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek* (pp. 65-85). Antwerpen: de Boeck.
- Whiteley, P.F., Seyd, P., Richardson, J., & Bissell, P. (1994). Explaining Party Activism: The Case of the British Conservative Party. *British Journal of Political Science*, 24, 79-94. doi:10.1017/S0007123400006797
- Willems, D., & Van Zwieten, M. (2004). Methodologie van kwalitatief onderzoek: Waardering van kwalitatief onderzoek. *Huisarts & Wetenschap*, 47, 38-43. doi: 10.1007/BF03083653
- Wilson, W.J. (1996). *When Work Disappears: The World of the New Urban Poor*. New York, NY: Knopf.
- Wolf, J. (2012). *Herstelwerk. Een krachtige basismethodiek voor kwetsbare mensen*. Nijmegen: UMC St Radboud.

Bijlage 1: Interviewschema's

Interviewschema deelnemers

1. Introductie

Ik ben Eline Zijlstra en ik studeer sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Voor mijn afstudeerscriptie doe ik een onderzoek bij stichting STOOT. Het onderzoek gaat over de sportmomenten van #Clubsport, wat jij als deelnemer ervan vindt en wat je motiveert of juist belemmert om te komen sporten. Ik ben erg benieuwd naar jouw verhaal en ervaringen met betrekking tot #Clubsport.

Alles wat verteld wordt is geheel anoniem en wordt alleen gebruikt voor dit onderzoek. Je naam zal niet gekoppeld worden aan de antwoorden die je geeft. Dus alles wat je vertelt wordt anoniem verwerkt. Ik wil vragen of je het goed vindt dat de interviews alleen besproken worden met mijn begeleiders van school, nadat ik het interview anoniem heb uitgewerkt. Daarnaast is het interview vrijwillig en mag je altijd tijdens het interview besluiten te stoppen, te pauzeren of bepaalde vragen niet te beantwoorden. Ook als een vraag niet duidelijk is mag je dit gerust aangeven. Er bestaan geen goede of foute antwoorden, dus je mag alles zeggen wat je wil.

Vind je het goed dat het interview wordt opgenomen met een geluidsrecorder, zodat ik niets van het gesprek mis, goed naar je verhaal kan luisteren en na ons gesprek het interview goed kan analyseren? Na het ontvangen van deze informatie, stem je toe tot het meedoen aan het onderzoek door middel van een interview?

Voordat we beginnen met het interview, heb je nog vragen?

Nummer van het interview:

Datum interview:

Achtergrondinformatie

Leeftijd:

Geslacht (noteren, niet vragen):

Woonplaats:

Instelling/organisatie beschermd wonen of opvang:

Hoogst genoten opleiding:

School/werk/bijbaan/stage:

Openingsvragen

1. Zou je willen vertellen hoe je dagelijks leven eruitziet?

* dagbesteding * inkomen * sociale contacten/netwerk * toegang tot voorzieningen

(school/hulpverlening bv.) * drugs/alcohol gebruik * dag/nachtritme

- in hoeverre is dit van invloed op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

2. Zou je wat willen vertellen over je woon/leefsituatie?

* beschermd/begeleid/zelfstandig * alleen/samenwonend

woonvoorziening/instelling → eigen kamer/ gedeelde kamer/ appartement, particuliere kamer/huis/ appartement, bij familie/ vrienden/ kennissen, geen vaste woonplek

- Hoe ziet de buurt eruit?

* veilig leefklimaat * overlast * criminaliteit * soort huizen * verschillende culturen * samenhang/binding *

- in hoeverre is dit van invloed op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

3. Zou je willen vertellen uit wat voor gezin je komt of waar je bent opgegroeid?

- in hoeverre is dit van invloed geweest op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

* steun van omgeving * hulpbron * normen/waarden

4. Hoe ben je in contact gekomen met STOOT?

Kernvragen

5. Hoe heb je de eerste kennismaking met STOOT ervaren?

* het intakegesprek * bejegening * geaccepteerd worden * gevoel van vertrouwen * communicatie * toegang tot informatie * duidelijkheid * werd er voldoende rekening gehouden met jouw wensen?

6. Sport je op dit moment nog bij #Clubsport?

* of ergens anders?

7. Wat heeft je doen besluiten om je aan te melden voor #Clubsport?

8. Wat wil/wilde je bereiken met #Clubsport?

* is dat gelukt/hoe wil je dat bereiken? Zo nee, waar lag dat aan?

* doelen

9. Wat zijn je ervaringen met de sportmomenten van #Clubsport?

* wat vind je leuk?

* wat vind je minder leuk?

* wat gaat goed?

* wat gaat minder goed?

* voel je je er veilig/ geaccepteerd

* sluiten de sportmomenten aan bij jouw behoeften/ mogelijkheden

10. Welk effect hebben de sportmomenten op je?

* wat levert het je op/ draagt het bij aan je dagelijks leven?

* ben je door je deelname aan #Clubsport ook andere dingen gaan ondernemen?

11. Hoe ervaar je/ heb je de begeleiding ervaren van de sportprofessionals en instructeurs?

* acceptatie * veiligheid * wordt er voldoende rekening met je gehouden (kunnen meekomen)

* wordt er naar je geluisterd * voldoende persoonlijke begeleiding

12. Hoe ervaar je het contact met de andere deelnemers van #Clubsport?

* aansluiting groep * gedeelde waarden/normen * vertrouwen * binding * acceptatie *

veiligheid

13. Wat motiveert je/ of heeft je gemotiveerd om te komen sporten bij #Clubsport?

* persoonlijke eigenschappen/omstandigheden

- zou je wat eigenschappen van jezelf kunnen opnoemen waardoor je bent komen sporten

* ontladen * agressie kwijt * actief * verantwoordelijk * zelfverzekerd * zelfstandig

14. Zijn er dingen/ mensen of omstandigheden in je nabije leefomgeving die je beïnvloeden om wel te komen sporten?

* zo ja, welke en op welke manier beïnvloeden ze je?

* sociaal netwerk * steun omgeving * normen/waarden * lage drempel * hulpverlener *

locatie makkelijk bereikbaar

Kernvragen over risicofactoren

15. Wat belemmert je/ of heeft je belemmerd om te komen sporten bij #Clubsport?

* drempels/ persoonlijke eigenschappen/ omstandigheden (problemen)

* motivatie * lichamelijke problemen * psychische problemen * verslaving

- zou je wat eigenschappen van jezelf kunnen opnoemen waardoor je niet bent gaan sporten

* passief * onzeker * onzelfstandig * wantrouwend * weinig doorzettingsvermogen

16. Zijn er dingen/ mensen of omstandigheden in je nabije leefomgeving die je ervan weerhouden om te komen sporten?

* zo ja, welke en op welke manier beïnvloeden ze je?

* sociaal netwerk * weinig steun omgeving * normen/waarden * hoge drempel * geen vervoer/ geen geld voor vervoer * locatie moeilijk te bereiken * geen sportkleding * ongunstige omstandigheden

Slotvragen

17. Zou je in de toekomst weer deelnemen aan een sportparticipatietraject zoals #Clubsport?

* Zo ja, waarom wel?

* Zo nee, waarom niet?

18. Wil je nog iets kwijt over #Clubsport?

* heb je nog verbeterpunten of tips voor #Clubsport?

Afsluiting

Bedankt voor je deelname aan het interview

19. Mocht ik tijdens het uitwerken van het interview nog vragen hebben, zou ik hierover naderhand contact met je op mogen nemen? En wil je na de uitwerking een samenvatting van het interview ontvangen?

Later toegevoegde onderwerpen: het mixen van de groepen met reguliere deelnemers, weinig deelnemers en sportparticipatietraject elders in Groningen.

Interviewschema deelnemer die niet is komen sporten

1. Introductie

Ik ben Eline Zijlstra en ik studeer sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Voor mijn afstudeerscriptie doe ik een onderzoek bij stichting STOOT. Het onderzoek gaat over de sportmomenten van #Clubsport, wat jij als deelnemer ervan vindt en wat je motiveert of juist belemmert om te komen sporten. Ik ben erg benieuwd naar jouw verhaal en ervaringen met betrekking tot #Clubsport.

Alles wat verteld wordt is geheel anoniem en wordt alleen gebruikt voor dit onderzoek. Je naam zal niet gekoppeld worden aan de antwoorden die je geeft. Dus alles wat je vertelt wordt anoniem verwerkt. Ik wil vragen of je het goed vindt dat de interviews alleen besproken worden met mijn begeleiders van school, nadat ik het interview anoniem heb uitgewerkt.

Daarnaast is het interview vrijwillig en mag je altijd tijdens het interview besluiten te stoppen, te pauzeren of bepaalde vragen niet te beantwoorden. Ook als een vraag niet duidelijk is mag je dit gerust aangeven. Er bestaan geen goede of foute antwoorden, dus je mag alles zeggen wat je wil. Vind je het goed dat het interview wordt opgenomen met een geluidsrecorder, zodat ik niets van het gesprek mis, goed naar je verhaal kan luisteren en na ons gesprek het interview goed kan analyseren? Na het ontvangen van deze informatie, stem je toe tot het meedoen aan het onderzoek door middel van een interview?

Voordat we beginnen met het interview, heb je nog vragen?

Nummer van het interview:

Datum interview:

Achtergrondinformatie

Leeftijd:

Geslacht (noteren, niet vragen):

Woonplaats:

Instelling/organisatie beschermd wonen of opvang:

Hoogst genoten opleiding:

School/werk/bijbaan/stage:

Openingsvragen

1. Zou je willen vertellen hoe je dagelijks leven eruitziet?

* dagbesteding * inkomen * sociale contacten/netwerk * toegang tot voorzieningen (school/hulpverlening bv.) * drugs/alcohol gebruik * dag/nachtritme
- in hoeverre is dit van invloed op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

2. Zou je wat willen vertellen over je woon/leefsituatie?

* beschermd/begeleid/zelfstandig * alleen/samenwonend * woonvoorziening/instelling → eigen kamer/ gedeelde kamer/ appartement, particuliere kamer/ huis/ appartement, bij familie/ vrienden / kennissen, geen vaste woonplek

- Hoe ziet de buurt eruit?

* veilig leefklimaat * overlast * criminaliteit * soort huizen * verschillende culturen * samenhang/binding *

- in hoeverre is dit van invloed op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

3. Zou je willen vertellen uit wat voor gezin je komt of waar je bent opgegroeid?

- in hoeverre is dit van invloed geweest op bijvoorbeeld je school, werk, dagelijkse activiteiten en sociale leven?

* steun van omgeving * hulpbron * normen/waarden

4. Hoe ben je in contact gekomen met STOOT?

Kernvragen

5. Hoe heb je de eerste kennismaking met STOOT ervaren?

* het intakegesprek * bejegening * geaccepteerd worden * gevoel van vertrouwen * communicatie * toegang tot informatie * duidelijkheid * werd er voldoende rekening gehouden met jouw wensen?

6. Sport je op dit moment bij #Clubsport?

* of ergens anders?

7. Wat heeft je doen besluiten om je aan te melden voor #Clubsport?

8. Wat wil/wilde je bereiken met #Clubsport?

* is dat gelukt/hoe wil je dat bereiken? Zo nee, waar lag dat aan?

* doelen

9. Wat heeft je belemmerd om te komen sporten bij #Clubsport?

* drempels/ persoonlijke eigenschappen/ omstandigheden (problemen) * motivatie *

lichamelijke problemen * psychische problemen * verslaving

- zou je wat eigenschappen van jezelf kunnen opnoemen waardoor je niet bent gaan sporten

* passief * onzeker * onzelfstandig * wantrouwend * weinig doorzettingsvermogen

10. Zijn er dingen/ mensen of omstandigheden in je nabije leefomgeving die je ervan hebben weerhouden om te komen sporten?

- zo ja, welke en op welke manier beïnvloeden ze je?

* sociaal netwerk * weinig steun omgeving * normen/waarden * hoge drempel * geen

vervoer/ geen geld voor vervoer * locatie moeilijk te bereiken * geen sportkleding *

ongunstige omstandigheden

11. Onder welke condities zou je wel zijn komen sporten bij #clubsport?

* wat had je nodig? * waardoor zou je gemotiveerd raken om wel te komen? * wat maakt dat je eventueel bij andere activiteiten wel komt en bij #Clubsport niet?

Slotvragen

12. Zou je je in de toekomst weer aanmelden voor een sportparticipatietraject zoals #Clubsport?

* zo ja, waarom wel? * zo nee, waarom niet?

13. Wil je nog iets kwijt over #Clubsport?

* heb je nog verbeterpunten of tips voor #Clubsport?

Afsluiting

Bedankt voor je deelname aan het interview

14. Mocht ik tijdens het uitwerken van het interview nog vragen hebben, zou ik hierover naderhand contact met je op mogen nemen? En wil je na de uitwerking een samenvatting van het interview ontvangen?

Interviewschema betrokken hulpverleners

1. Introductie

Ik ben Eline Zijlstra en ik studeer sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Voor mijn afstudeerscriptie doe ik een onderzoek bij stichting STOOT. Het onderzoek gaat over de sportmomenten van #Clubsport. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe de deelnemers de sportmomenten ervaren, welke factoren ervoor zorgen dat ze komen sporten en welke factoren belemmerend werken om te komen sporten.

Ik ben erg benieuwd naar welke factoren u als hulpverlener toeschrijft aan het wel of niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport. Het interview gaat niet specifiek over uw cliënt, maar over kwetsbare jongvolwassenen in het algemeen.

Alles wat u verteld is geheel anoniem en wordt alleen gebruikt voor dit onderzoek. Uw naam zal niet gekoppeld worden aan de antwoorden die u geeft. Dus alles wat u vertelt wordt anoniem verwerkt. Ik wil vragen of u het goed vindt dat de interviews alleen besproken worden met mijn begeleiders van school, nadat ik het interview anoniem heb uitgewerkt.

Daarnaast is het interview vrijwillig en mag u altijd tijdens het interview besluiten te stoppen, te pauzeren of bepaalde vragen niet te beantwoorden. Ook als een vraag niet duidelijk is mag u dit gerust aangeven.

Vind u het goed dat het interview wordt opgenomen met een geluidsrecorder, zodat ik niets van het gesprek mis, goed naar uw verhaal kan luisteren en na ons gesprek het interview goed kan analyseren? Na het ontvangen van deze informatie, stemt u toe tot het meedoen aan het onderzoek door middel van een interview?

Voordat we beginnen met het interview, heeft u nog vragen?

Nummer van het interview:

Datum interview:

Achtergrondinformatie

Geslacht (noteren, niet vragen):

Instelling/organisatie:

Functie:

Openingsvragen

1. Kunt u wat vertellen over uw werkzaamheden?
2. Hoe lang bent u al werkzaam bij deze instelling/organisatie?

Kernvragen

3. Hoe bent u in contact gekomen met STOOT?
4. Hoe ervaart u/ heeft u ervaren de communicatie met Niels en Rosanne van STOOT?
5. Wat vindt u van het sportparticipatietraject #Clubsport
  - is het duidelijk voor u wat het doel is van #Clubsport?
  - * Zo ja, schat u dit in als een haalbaar doel of is het doel te idealistisch?
  - * Zo nee, wat heeft u nodig zodat het doel duidelijk voor u wordt?
6. Welke factoren op persoonlijk vlak spelen er volgens u bij deze doelgroep een rol in dat ze wel komen sporten bij #Clubsport?
  - * persoonlijke eigenschappen/ omstandigheden
7. Welke omgevingsfactoren, bijvoorbeeld het sociaal netwerk, woon/leef situatie, omstandigheden en mobiliteit spelen er volgens u bij deze doelgroep een rol om wel te komen sporten?
  - en op welke manier beïnvloeden ze de personen uit de doelgroep?
  - * sterk sociaal netwerk/ familieband * normen/waarden * steun * vervoer
8. Wat belemmert deze doelgroep volgens u om te komen sporten bij #Clubsport?
  - * drempels/ persoonlijke eigenschappen/ omstandigheden
  - zou u wat persoonlijke kenmerken van de doelgroep kunnen opnoemen waardoor zij volgens u belemmert kunnen worden om te komen sporten
  - * motivatie * lichamelijke problemen * psychische problemen * verslaving * onzekerheid * onzelfstandigheid * weinig doorzettingsvermogen * normen/waarden * ineffectieve coping

9. Welke omgevingsfactoren, bijvoorbeeld het sociaal netwerk, woon/leef situatie, omstandigheden en mobiliteit weerhouden deze doelgroep er volgens u van om te komen sporten?

* en op welke manier beïnvloeden ze de personen uit de doelgroep?

* weinig steun omgeving * normen/waarden * hoge drempel * geen vervoer/ geen geld voor vervoer * locatie moeilijk te bereiken * geen sportkleding * ongunstige omstandigheden

10. Heeft #Clubsport volgens u invloed /gehad op het dagelijks leven van uw cliënt?

* zo ja op welke manier?

- bv. Andere dingen ondernomen

Slotvragen

11. Zou u in de toekomst een cliënt van u opnieuw aanmelden voor een sportparticipatietraject zoals #Clubsport?

* Zo ja, waarom wel?

* Zo nee, waarom niet?

12. Wilt u nog iets kwijt over #Clubsport?

* hebt u nog verbeterpunten of tips voor #Clubsport?

Afsluiting

Bedankt voor uw deelname aan het interview

- Mocht ik tijdens het uitwerken van het interview nog vragen hebben, zou ik hierover naderhand contact met u op mogen nemen? En wilt u na de uitwerking een samenvatting van het interview ontvangen?

Later toegevoegde onderwerpen: het mixen van de groepen met reguliere deelnemers, weinig deelnemers en sportparticipatietraject elders in Groningen.

Bijlage 2: Bericht aan de deelnemers

Hey ....

Wat fijn dat ik je mag benaderen voor een interview! Voor mijn afstuderen doe ik een onderzoek bij STOOT. Het onderzoek gaat over de sportmomenten van #Clubsport, wat jij als deelnemer ervan vindt en wat je motiveert of juist belemmert om te komen sporten. Het interview zal maximaal een uur duren en ik wil benadrukken dat alles wat verteld wordt anoniem is en anoniem verwerkt wordt. Ik ben erg benieuwd naar jouw verhaal en ervaringen met betrekking tot #Clubsport. Ik wil je bij deze vragen of je bereid bent tot een interview, zodat we kunnen kijken wanneer het jou goed uitkomt en op welke plek we het beste kunnen afspreken. En als bedankje neem ik wat lekkers voor je mee!

Als je vragen hebt stel ze gerust! Ik zie je reactie graag tegemoet.

Groetjes Eline Zijlstra

Bijlage 3: Bericht aan de betrokken hulpverleners

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is Eline Zijlstra en ik ben bezig met mijn afstudeeronderzoek voor de opleiding sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het onderzoek gaat over de sportmomenten van #Clubsport die worden aangeboden door stichting STOOT. Ik heb via Rosanne en Niels van stichting STOOT uw contactgegevens gekregen, omdat een cliënt van u deelneemt of deelnam aan een van de sportmomenten van #Clubsport.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe de deelnemers de sportmomenten ervaren, welke factoren ervoor zorgen dat ze komen sporten en welke factoren belemmerend werken om te komen sporten. De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt: “Welke factoren spelen een rol bij het al dan niet participeren van kwetsbare jongvolwassenen, uit Beschermd Wonen en Opvang in Groningen, aan de sportmomenten van #Clubsport?”.

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden ben ik op zoek naar respondenten. Naast dat ik een aantal deelnemers van #Clubsport ga interviewen, wil ik vanuit een andere invalshoek ook graag wat vragen stellen aan hulpverleners. Ik ben erg benieuwd welke factoren hulpverleners toeschrijven aan het wel of niet participeren aan de sportmomenten van #Clubsport en of deze overeenkomen met de factoren die de deelnemers benoemen.

Ik wil u daarom vragen of u bereid bent om mee te werken aan het onderzoek en of ik u zou mogen interviewen. Het interview zal maximaal een uur van uw tijd in beslag nemen en ik wil benadrukken dat het interview geheel vrijwillig is en alles wat u vertelt anoniem is en anoniem verwerkt wordt. Na het uitwerken en analyseren van de interviews zullen de gegevens vernietigd worden. De interviews zullen plaatsvinden tussen medio mei en medio juni op een plek waar het voor u het beste uitkomt. Op verzoek kan er een samenvatting worden verstrekt met de belangrijkste bevindingen uit het interview.

Mocht u nog vragen hebben, stel ze gerust.

Alvast hartelijk dank en ik zie uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Eline Zijlstra

Bijlage 4: Codeboek

Ervaringen met STOOT

Code	Type	Beschrijving	Voorbeeld uit de data
Intakegesprek	Deductief	Ervaring met betrekking tot het intakegesprek bij STOOT	<i>'Ik snap ook wel dat het voor hen goed is om bepaalde dingen wel te weten. Maar ze vroegen best wel persoonlijke dingen. Dat vond ik wel lastig, omdat ik dacht dat we gewoon lekker zouden gaan sporten''</i>
Communicatie	Deductief	Ervaring met betrekking tot de communicatie met STOOT	<i>'In dit geval heb ik een goede samenwerking met de sportprofessional van STOOT. Hij belt mij, of hij appt mij 'hoe zit het?'. En andersom ook. Dus dan als ik melding van hem krijg dan kan ik er achteraan en dan kunnen wij iets proberen''</i>
Duidelijkheid	Deductief	Ervaring met betrekking tot de duidelijkheid van STOOT over #Clubsport	<i>'Ja, ik vind STOOT wel goed personeel hebben en ik vind wel dat ze het goed doen. En ze zijn wel duidelijk genoeg vind ik''</i>
Bejegening/ Acceptatie	Deductief	De mate van acceptatie van de deelnemers door STOOT	<i>'Ik vond wel dat ze gewoon leuk met mensen omgaan. De omgang is gewoon goed''</i>
Positieve punten ervaring STOOT	Deductief	Positieve punten van ervaring van de deelnemers en hulpverleners ten aanzien van STOOT	<i>'Ik vind wel dat ze heel erg naar mensen kijken naar wat goed voor hen is''</i>
Negatieve punten ervaring STOOT	Deductief	Negatieve punten van ervaring van de deelnemers en hulpverleners ten aanzien van STOOT	<i>'Ik vond het persoonlijk wat naar dat als ik mensen vertelde over STOOT en zij informatie gingen opzoeken, of gingen kijken op de website, dat er dan wel heel erg staat dat ze mensen 'met een afstand tot de maatschappij' helpen. En dan heb ik zoiets van, misschien hoor ik daar wel bij, of misschien niet. Maar dat vind ik niet fijn om dat dan zo zwart op wit te zien''</i>

Ervaringen met #Clubsport

Code	Type	Beschrijving	Voorbeeld uit de data
Positieve ervaring	Deductief	Positieve ervaringen van de deelnemers en hulpverleners ten aanzien van #Clubsport	<i>“Ja, de begeleiding beviel mij echt heel goed. Ze houden wel rekening met je en alles is heel persoonlijk zeg maar”</i>
Negatieve ervaring	Deductief	Negatieve ervaringen van de deelnemers en hulpverleners ten aanzien van #Clubsport	<i>“Ik weet ook niet hoe het kan dat daar een mannelijke leraar stond. Als mij helemaal wordt verteld dat het een afgeschermd groep is en dat er geen mannelijke begeleider mee mag. En ja, dan staat er zomaar een man, dus ik stond ook even verstoed. Ik dacht ‘hoe komt dit?’. Want dat werd me zo goed verteld en daar houd je rekening mee. Ja, dat is dan wel een beetje vreemd”</i>
Aansluiting	Deductief	De mate van aansluiting van de sportmomenten van #Clubsport bij de wensen, behoeften en mogelijkheden van de deelnemers	<i>“Ik merk gewoon vanuit onze doelgroep dat kickboksen heel favoriet is. En voor de rest, ik hoor ze nooit echt over heel veel anders”</i>
Effecten sport	Deductief	De effecten die #Clubsport op de deelnemers heeft	<i>“Dus eigenlijk treedt hij of zij meer naar buiten door dit traject”</i>
Positieve punten begeleiding instructeur	Deductief	Positieve punten van de begeleiding van de sportinstructeurs	<i>“Mijn dansleraar is best wel spontaan. En staat ook wel open voor alles om dingen te proberen”</i>
Positieve punten contact deelnemers	Deductief	Positieve punten over het contact tussen de deelnemers onderling	<i>“Ik vind het op zich wel een leuke groep. Er hangt altijd wel een goede sfeer zeg maar”</i>
Negatieve punten contact deelnemers	Deductief	Negatieve punten over het contact tussen de deelnemers onderling	<i>“Soms botst het een klein beetje. Sommige mensen die zijn best wel uitbundig in hoe ze kickboksen. En sommigen zijn een beetje terughoudend en die houden daar niet zo van. Ja sommige mensen maken veel lawaai met boksen en dat</i>

			<i>vinden andere mensen dan weer wat minder''</i>
Doelstelling duidelijk	Deductief	De mate waarin de doelstellingen van #Clubsport duidelijk zijn	<i>''Ja, dat wordt heel duidelijk uitgelegd hoor. Ook bij het intakegesprek''</i>
Doelstelling onduidelijk	Deductief	De mate waarin de doelstelling van #Clubsport onduidelijk zijn	<i>''Ik weet niet, het doel is gezond, vitaal en in beweging blijven. Maar verder...''</i>
Groepen mixen	Inductief	<p>Het idee om de groepen te mixen met deelnemers en mensen van de sportvereniging om de groepen groter te maken</p> <p>Rechtvaardiging: Dit heeft een hulpverlener benoemd en is later aan een deelnemer gevraagd</p>	<i>''Ik denk dat het mixen van de groepen best wel goed zou zijn. Dat je mixt met mensen die er al zitten. Want dan die afstand tot de maatschappij, dat wordt dan meteen gemixt''</i>
Weinig contact deelnemers	Inductief	<p>Weinig contact tussen de deelnemers onderling. Ze maken wel een praatje maar meer niet</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere deelnemers geven aan weinig contact te hebben gehad met de andere deelnemers tijdens de sportmomenten</p>	<i>''Er is niet echt veel contact. Af en toe wel een praatje of een babbeltje. Maar het gaat niet echt dieper dan dat''</i>
Andere dingen gaan ondernemen door #Clubsport	Deductief	Of de deelnemers ook door hun deelname aan #Clubsport ook dingen buiten de sportmomenten zijn gaan ondernemen	<i>''Nee, ik deed dat vaak ervoor ook al, dus. Nee, niet speciaal door #Clubsport. Niet dat ik door #Clubsport echt extra dingen ben gaan ondernemen''</i>
Komt vooral voor zichzelf	Inductief	Deelnemers die vooral voor zichzelf komen en die het niet uitmaakt hoeveel anderen er zijn	<i>''Ja het was eigenlijk altijd een beetje iedereen voor zichzelf ofzo. Dat merkte ik wel''</i>

		Rechtvaardiging: Meerdere deelnemers geven aan het gevoel gehad te hebben dat anderen vooral voor zichzelf kwamen. Twee deelnemers hebben dit zelf aangegeven.	
Doelstelling haalbaar	Deductief	Of de gestelde doelstellingen van #Clubsport haalbaar zijn	<i>“Wanneer de motivatie van de cliënt er is, is het zeker wel haalbaar. Het ligt niet aan STOOT wanneer het niet lukt, dat heeft echt met de motivatie van de cliënt zelf te maken. Ik denk dat STOOT wel alle mogelijkheden biedt om dat doel te kunnen behalen”</i>
Tips/verbeterpunten	Deductief	Tips van de deelnemers en de hulpverleners aan de sportprofessionals van STOOT	<i>“Als je die groep niet vol hebt met dat dansen, gewoon niet starten. Want dat is voor die meisjes zo’n ding om daar te staan”</i>

Bevorderende factoren waardoor deze doelgroep participeert aan #Clubsport

Code	Type	Beschrijving	Voorbeeld uit de data
Vertrouwen	Deductief	De mate van vertrouwen waardoor de deelnemers participeren aan #Clubsport	<i>“Dat dat allemaal onbekend is en dat ze weten dat als ik hierbij ga kickboksen, dat ik dan ook in een groep terecht kom met tussen haakjes bijzondere mensen”</i>
Gedeelde normen, waarden en identiteit	Deductief	Gedeelde normen, waarden en identiteit die ervoor zorgen dat de deelnemers komen sporten bij #Clubsport	<i>“Het zijn allemaal mensen die allemaal niet echt in de maatschappij meedraaien. Dus dat is een heel fijn gevoel. Dat je niet in een clubje komt met iedereen die een heel goed en normaal leven heeft. Maar daaraan kan je wel merken dat het een ‘soort mensen’ zijn die daar zijn. Gewoon mensen die wat moeite hebben met bepaalde dingen. Ik zelf ook hoor, dus ja. Ik denk dat we allemaal wat meer terughoudend zijn”</i>

Veiligheid	Deductief	Het gevoel van veiligheid tijdens de sportmomenten van #Clubsport waardoor de deelnemers komen sporten	<i>'Ik was heel erg bang omdat ik overgewicht heb dat het er voor hen grappig uit zou zien als ik voor hen zou sporten. Dus daar was ik heel bang voor. Maar het was juist andersom, de andere deelnemers toonden respect en hebben mij aangemoedigd!'</i>
Sociale steun	Deductief	Steun uit het sociale netwerk waardoor de deelnemers komen sporten bij #Clubsport	<i>'Ja, mijn vader die moedigt dat wel heel erg aan om weer bezig te zijn. Om weer eens het huis uit te gaan. Dan kom ik nog eens buiten zeg maar. En ja mijn moeder ook wel'</i>
Veel motivatie	Deductief	Dat de deelnemer gemotiveerd is om te gaan sporten bij #Clubsport	<i>'Ik ben altijd best wel gemotiveerd om er heen te gaan, dus dan snap ik soms ook niet helemaal wat andere mensen ervan weerhoudt om niet heen te gaan'</i>
Lage drempel	Deductief	De mate van het gevoel van laagdrempeligheid van #Clubsport	<i>'De drempel is laag. Sterker nog, er werd ooit gevraagd 'mag ik mijn vriendin meenemen? Want zij wil ook graag mee'. Er werd even over nagedacht en die vriendin mocht mee. Echt laagdrempelig hoor'</i>
Goede locatie	Deductief	Makkelijk te bereiken locatie van de sportmomenten van #Clubsport waardoor de deelnemers komen sporten	<i>'De locatie waar we nu zitten is prima. Het is makkelijk bereikbaar voor mij. Dus ja ik ben wel tevreden over de locatie'</i>
Goede tijden	Deductief	De sportmomenten worden op goede tijden aangeboden waardoor de deelnemers komen sporten	<i>'Als je echt doelgericht naar kwetsbare personen en dakloze jongeren kijkt, dan past het wel goed'</i>
Structuur in leven	Inductief	De mate van structuur dat #Clubsport biedt in het leven van de deelnemers waardoor ze komen sporten Rechtvaardiging: Meerdere deelnemers hebben aangegeven dat #Clubsport hen	<i>'Dat ik tenminste van één dag weet oké dan heb ik dat en dat vind ik fijn'</i>

		structuur biedt en zij daardoor komen sporten	
Herinnering sturen door sportprofessionals van STOOT	Inductief	<p>De deelnemers herinneren aan de sportmomenten van #Clubsport door de sportprofessionals van STOOT waardoor ze komen sporten</p> <p>Rechtvaardiging: Zowel deelnemers als hulpverleners hebben gezegd dat een herinnering sturen helpt (bij henzelf en de doelgroep) om te komen sporten</p>	<i>“Soms heb ik ook echt geen zin om te gaan en soms voel ik me echt slecht. En als hij dan belt, vooral in het begin was dat erg belangrijk, als je niet in de maatschappij zit. Dat is de hele motivatie! Dat je denkt ‘oh ja er rekt iemand op mij’”</i>
Verantwoordelijkheidsgevoel	Inductief	<p>Het gevoel van de deelnemers om wel te komen, omdat ze zich hiervoor verantwoordelijk voelen tegenover andere deelnemers of de sportprofessionals van STOOT</p> <p>Rechtvaardiging: Er zijn twee deelnemers die hebben aangegeven dat dit verantwoordelijkheidsgevoel van invloed is op dat zij komen sporten</p>	<i>“Ik heb wel zoiets van ik moet er heen. Ze verwachten mij. Ik vind het heel lullig dat die man soms les staat te geven voor twee mensen, terwijl er tien zouden zijn”</i>
Uit huis willen	Inductief	<p>Deelnemen aan de sportmomenten van #Clubsport om zo even uit huis te kunnen gaan</p> <p>Rechtvaardiging: Er zijn meerdere deelnemers en een hulpverlener die aangeven dat zij (de doelgroep) even uit</p>	<i>“Een persoonlijke factor waardoor ik kwam sporten is dat ik even het huis uit wilde”</i>

		huis wil om wat te gaan doen	
Ontladen	Inductief	<p>Deelnemers komen sporten bij #Clubsport omdat ze even willen ontladen</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere deelnemers en hulpverleners benoemen ontlading als een motiverende factor om te gaan sporten</p>	<i>“Ja, je hebt die ontlading. Je weet waar je met je frustraties terecht kan. Vooral met kickboksen kan je het er even lekker uitslaan”</i>
Persoonlijke aandacht van sportprofessionals van STOOT	Inductief	<p>De mate van persoonlijke aandacht die geboden wordt bij #Clubsport waardoor de deelnemers komen sporten</p> <p>Rechtvaardiging: Zowel de deelnemers als de hulpverleners zien deze persoonlijke aandacht als belangrijkste beschermende factor voor participatie aan #Clubsport</p>	<i>“Ze helpen je wanneer ze je moeten helpen. Lukt het even niet, nou dan komen ze even bij je. Bijvoorbeeld even praten, je motivatie geven. En ze doen zelf ook gewoon hartstikke leuk mee”</i>
Gelijkgestemdheid	Inductief	<p>Het ervaren van een groep met gelijkgestemden</p> <p>Rechtvaardiging: De hulpverleners geven aan dat een gevoel van gelijkgestemdheid ervoor zorgt dat deelnemers komen sporten</p>	<i>“Ik denk dat de deelnemers komen sporten, omdat ze weten dat als ik hierbij ga sporten, dat ze dan in een groep komen met gelijkgestemden. Ja, ik denk dat dat voor de deelnemers wel prettig is”</i>
Gemotiveerd door hulpverlener	Inductief	<p>Deelnemers die komen sporten, omdat zij gemotiveerd worden door hun hulpverlener</p> <p>Rechtvaardiging: Alle hulpverleners</p>	<i>“Ik weet van mezelf, ik ben een sporter, dus als het over sport gaat dan ben ik helemaal enthousiast. Dat helpt wel. Ik kan me voorstellen dat als je zelf geen enthousiasteling bent voor sport of dansen dat cliënten dan ook niet enthousiast worden”</i>

		geven aan dat zij hun cliënten bewust motiveren om te gaan sporten bij #Clubsport en dat zij hierin een grote invloed op hebben	
--	--	---	--

Risicofactoren die deze doelgroep belemmert in hun participatie aan #Clubsport

Code	Type	Beschrijving	Voorbeeld uit de data
Financiële belemmering	Deductief	Belemmering om deel te kunnen nemen aan #Clubsport.	<i>“Soms financieel, de bus en zo. Nu helemaal dat het duurder is geworden. Dat is het vooral”</i>
Negatieve jeugdervaringen	Deductief	Negatieve omstandigheden in de jeugd die van invloed zijn op het leven van de deelnemers en zij hierdoor gehinderd worden in hun deelname aan #Clubsport	<i>“Sinds mijn twaalfde heb ik nooit iemand gehad om op terug te vallen. Zelfs niet mijn ouders, ik heb alles alleen moeten doen”</i>
Gebrekkige sociale steun	Deductief	Weinig steun vanuit het sociale netwerk wat de deelnemers ervan weerhoudt om deel te nemen aan #Clubsport	<i>“Iemand die wilde gaan sporten, dat was bekend geworden in zijn vriendenkring. Hij werd niet echt uitgelachen, maar goed hij werd niet serieus genomen. Dus dat was een belemmering, want hij is een meeloper. Dus hij heeft de veilige kant gekozen”</i>
Lichamelijke problemen	Deductief	Lichamelijke problemen die ervoor zorgen dat de deelnemers gehinderd worden in hun deelname aan #Clubsport	<i>“Ik heb af en toe last van bloedarmoede. Dan ben ik ook moe”</i>
Psychische problemen	Deductief	Psychische problemen die ervoor zorgen dat de deelnemers gehinderd worden in hun deelname aan #Clubsport	<i>“Psychische problemen hebben ze allemaal. Als je depressief bent, dan wil je niks. Dan kost het ook meer moeite en is het een kunst om te gaan”</i>
Drugs(mis)gebruik	Deductief	Het ge(mis)bruik van drugs waardoor de deelnemers belemmerd worden in	<i>“Het hoeft niet per se een verslaving te zijn, maar soms is gebruik wel een probleem ja. En als er in het weekend of doordeweeks gefeest</i>

		hun deelname aan #Clubsport	<i>wordt en ze zijn een beetje katerig, omdat ze midden in de nacht middelen hebben gehad, dan is dat wel een remming om te volgende dag te gaan''</i>
Weinig motivatie	Deductief	Weinig motivatie waardoor de deelnemers niet of weinig komen sporten bij #Clubsport	<i>''Ja ze zijn wel heel erg makkelijk in het afzeggen. Of het niet op komen dagen''</i>
Geen goede locatie van de sportmomenten	Deductief	Niet goed te bereiken locatie of te ver weg waardoor deelnemers niet komen sporten bij #Clubsport	<i>''Het moet wat centraler. Als het in Vinkhuizen is en je aan de andere kant van de stad woont, dan is dat een pokkeneind fietsen en dan heb ik er al geen zin in''</i>
Geen consequenties	Inductief	Geen consequenties voor het niet op komen dagen bij #Clubsport. Hierdoor komen deelnemers niet (meer) sporten Rechtvaardiging: Er zijn deelnemers en hulpverleners die aangeven dat doordat er geen consequenties zijn deelnemers niet (meer) komen sporten	<i>''De sportprofessional is soms wat te aardig. Hij is zo van 'ja maar ja, die heeft ook wel problemen. Misschien voelt hij zich niet goed.'. Nou ja als diegene echt niet naar kickboksen wil of nog echt in een heel diep dal zit, ja dan kan je ook niet anders. Maar als ze wel een beetje controle of druk uitoefenen, dan ja. Ik denk wel dat dat wat zou helpen''</i>
Weinig andere deelnemers	Inductief	Weinig deelnemers tijdens de sportmomenten waar daardoor deelnemers zelf minder gemotiveerd zijn, of niet meer gaan Rechtvaardiging: Er is door zowel hulpverleners als deelnemers genoemd dat dit een negatieve invloed heeft op de participatie aan #Clubsport	<i>''Vooral dat die groepen zo klein zijn soms, dat is niet motiverend. En dat is zo jammer, want als je weet, er zijn zoveel in die groep, dan weet je oké er zijn tien die zich aangemeld hebben, nou ja misschien komen er drie niet, dan heb je alsnog best wel wat over''</i>
Angst	Inductief	Angstige gevoelens waardoor de deelnemers gehinderd worden in hun	<i>''Angst en piekeren. Ja ik weet niet hoe ik dat moet uitleggen maar dan ga ik gewoon heel veel dingen in mijn hoofd bedenken van 'oh dit kan</i>

		deelname aan #Clubsport Rechtvaardiging: Dit wordt door meerdere deelnemers en hulpverleners benoemd als een belemmerende factor	<i>fout gaan, of dit gaat niet lukken of, nu moet ik daarheen of langsfietsen'. Ik kan het allemaal heel groot maken voor mezelf en dan wordt het teveel en dan denk ik nou ik ga gewoon niet''</i>
Vergeet vaak de tijd	Inductief	Tijd vergeten waardoor deelnemers niet komen sporten Rechtvaardiging: Deelnemer geeft aan dat dit diegene meerdere keren belemmerd heeft om te komen sporten	<i>"Dan vergeet ik gewoon, hoe laat was het ook al weer? Half vier? Half drie? Nee, ik weet niet. Ik ben sowieso gewoon een warhoofd"</i>
Onhandige dagen/tijdstippen	Inductief	De dagen en tijdstippen van #Clubsport zijn niet handig, waardoor deelnemers niet komen sporten Rechtvaardiging: Meerdere hulpverleners geven aan dat er de doelgroep ook mensen zijn die wel naar school gaan. Zij kunnen dan niet deelnemen aan #Clubsport	<i>"Mijn cliënt zit 's middags op school en om 16.00 uur begint #Clubsport. Dat gaat hij of zij niet redden. En nu is er ook een nieuwe groep op de dinsdag maar dat begint ook om 15:00 uur. Dan heeft mijn cliënt ook stage en school. Dus de tijdstippen zijn voor onze doelgroep, in ieder geval voor mijn cliënten gewoon niet echt haalbaar"</i>
Agressieproblemen	Inductief	Deelnemer of doelgroep heeft problemen met agressie en wordt hierdoor belemmerd Rechtvaardiging: Hulpverleners en een deelnemer hebben dit als belemmerende factor genoemd voor deelname aan #Clubsport	<i>"Ik kan geen 'nee' horen, doordat mijn vader er nooit was en mijn moeder altijd 'ja' zei. Als ik iets vraag aan anderen en het gaat niet zoals ik wil, dan word ik gelijk boos. En dat is ook een van mijn hoofddoelen, agressie kwijtraken. Maar dat gaat niet zo een, twee, drie"</i>
Veel	Inductief	Er spelen veel	<i>"Toch dat er dan te veel is in hun</i>

verschillende problemen		<p>verschillende problemen bij de deelnemers, op het gebied van financiën, huisvesting, sociale relaties, werk en school, waardoor zij gehinderd worden in hun deelname aan #Clubsport</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere hulpverleners en deelnemers geven aan dat er soms zoveel speelt waardoor het sporten niet belangrijk is op dat moment</p>	<i>leven, waardoor ze gewoon zoiets hebben, dat sporten, daar zit ik ook niet op te wachten dan nu''</i>
Afwijkend dag/nachtritme	Inductief	<p>Verstoord dag- en nachtritme waardoor deelnemers gehinderd worden om te gaan sporten</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere hulpverleners (en een deelnemer) geven aan dat er vaak 's nachts geleefd wordt en overdag geslapen</p>	<i>''Maar ook dat ze toch wel een beetje moeite hebben met het invullen van de tijd op de dag zeg maar. Dat het niet handig is om op donderdag avond tot drie uur naar een feest gaat, als je de volgende ochtend om 09.00 uur bij de sportschool moet zijn. Ja, dan ben je moe en heb je geen zin''</i>
Netwerk heeft een slechte invloed	Inductief	<p>Invloed van het sociale netwerk waardoor deelnemers belemmerd worden om te gaan sporten</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere hulpverleners benoemen dat het sociale netwerk een slechte invloed op deze doelgroep kan hebben, want soort zoekt soort, zo wordt gezegd.</p>	<i>''Er komt iemand langs en die heeft wel wiet en jij niet en je was wel van plan om te gaan sporten, en er komt er een aan met een zakje wiet, ja dan is het wel duidelijk, dan ga je gewoon lekker dat doen''</i>
Onzeker	Inductief	Gevoel van onzekerheid over	<i>''Onzekerheid, schaamte. Eh, die onzekerheid laten ze meestal niet</i>

		<p>zichzelf bij de deelnemers, waardoor ze ook belemmerd worden om deel te nemen aan #Clubsport</p> <p>Rechtvaardiging: Meerdere deelnemers en hulpverleners geven aan dat dit een hinderpaal is om deel te nemen aan #Clubsport</p>	<p><i>zien, dat gaat dan verscholen achter iets anders. Maar ik denk wel dat dat er heel erg mee te maken heeft''</i></p>
Weinig vertrouwen in anderen	Inductief	<p>Weinig vertrouwen in anderen door het verleden, waardoor de deelnemers gehinderd worden in hun deelname aan #Clubsport.</p> <p>Rechtvaardiging: Er is een deelnemer die aangeeft hele vervelende situaties meegemaakt te hebben en hierdoor het vertrouwen in anderen is kwijtgeraakt. Diegene geeft aan hierdoor ook belemmerd wordt om deel te nemen aan #Clubsport</p>	<p><i>''Je vertrouwt jezelf en anderen niet meer om een of andere reden. Dus ja het is heel ingrijpend als zoiets iets gebeurt ja. Je wordt nooit meer hetzelfde''</i></p>